

รายงานการวิจัย

เรื่อง

“อาชญากรรมไซเบอร์: ศึกษากรณีการหลอกให้ลงทุน”
“Cyber Crime: A Case Study of Investment Scams”

โดย

ธีระ กุลสวัสดิ์

สนับสนุนโดยทุนอุดหนุนการวิจัย
คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มีนาคม ๒๕๖๗

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงวิธีการหลอกลวงทางไซเบอร์ให้เหยื่อหลงเชื่อและลงทุน เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงให้ลงทุน เพื่อศึกษาผลกระทบจากการถูกหลอกลวงให้ลงทุน และเพื่อเสนอแนวทางในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงให้ลงทุน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้สมัครใจให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 27 คน แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงทางไซเบอร์จำนวน 17 คน เจ้าหน้าที่และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือผู้ที่ถูกหลอกลวงทางไซเบอร์จำนวน 5 คน และผู้มีส่วนร่วมในการหลอกลวงจำนวน 5 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1)วิธีการหลอกลวงให้ลงทุน มีฉ้อโกงจะใช้กระบวนการในการสร้างแม่พิมพ์ และให้แม่พิมพ์ชักชวนผู้ลงทุน โดยเสนอให้ผลตอบแทนสูงกว่าสถาบันการเงิน โดยมีกระบวนการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับเหยื่อเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการลงทุน 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงให้ลงทุน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความรู้ ไม่มีความเข้าใจในการลงทุน ปัจจัยด้านความโลภ ปัจจัยด้านการชักชวนให้ลงทุนจากเพื่อนที่รู้จักหรือญาติ ปัจจัยด้านความน่าเชื่อถือของผู้หลอกลวง และปัจจัยการรู้ไม่เท่าทันการหลอกลวง 3)ผลกระทบจากการถูกหลอกลวงให้ลงทุน ผลกระทบจากการถูกหลอกลวงให้ลงทุน ผู้เสียหายบางส่วนสูญเสียทรัพย์สินเงินทองจำนวนมากจนเงินเก็บสะสมหมดลง แต่ก็มีผู้เสียหายบางส่วนที่ลงทุนโดยอาศัยประสบการณ์ที่เคยถูกหลอกลวง ทำให้นำเงินบางส่วนมาลงทุน 4)แนวทางในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงให้ลงทุน คือ การลงทุนต้องไม่อยู่ในความโลภ ความรู้ความเข้าใจในการลงทุน การมีสายตรวจไซเบอร์ การให้วัคซีนไซเบอร์กับประชาชน และ การเพิ่มกำลังพลของเจ้าหน้าที่ให้มีจำนวนมากพอที่จะจัดการกับคดีการหลอกลวงทางไซเบอร์

Abstract

This research aims to study the methods of cyber deception that lead victims to believe and invest, to investigate the factors influencing becoming a victim of investment scams, to examine the impacts of being deceived into investing, and to propose ways to prevent becoming a victim of such scams. This is qualitative research conducted through in-depth interviews with key informants selected by purposive sampling. Volunteers provided information, including 27 individuals divided into three groups: 17 victims of cyber deception, 5 officials and scholars related to the assistance of deception victims, and 5 individuals involved in deception practices.

The research found that: 1) Methods of deception for investment involve the process of creating a team leader, who then persuades investors by offering returns higher than those of financial institutions, along with creating a sense of credibility to gain the victims' confidence in the investment. 2) Factors influencing the likelihood of falling victim to investment scams include ignorance, a lack of understanding about investments, greed, being persuaded by acquaintances or relatives, the deceivers' credibility, and not being aware of the deception. 3) The impact of being deceived into investing results in some victims losing significant amounts of money and savings, while some, relying on experiences from being previously deceived, only invest a portion of their money. 4) Ways to prevent becoming a victim of investment scams include not investing out of greed, having knowledge and understanding of investments, having a cyber patrol, providing the public with cyber vaccines, and increasing the number of officers enough to handle cyber deception cases.

สารบัญ

บทคัดย่อ.....	ก
Abstract.....	ข
สารบัญ.....	ค
สารบัญภาพ	ง
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	2
ขอบเขตการวิจัย.....	2
นิยามศัพท์.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2	5
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ	5
วิวัฒนาการของการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์	9
อาชญากรรมไซเบอร์ (Cyber Crime)	11
ความหมายของอาชญากรรมไซเบอร์.....	12
รูปแบบของอาชญากรรมไซเบอร์.....	13
อาชญาวิทยาไซเบอร์ (Cyber Criminology).....	16
แนวคิดเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์.....	17
การแบ่งประเภทของสื่อสังคมออนไลน์.....	18
การหลอกลวงทางไซเบอร์	19
แนวคิดเกี่ยวกับการหลอกลวงให้ลงทุน.....	20

วิธีการป้องกันการหลอกลวงให้ลงทุน	24
เหยื่อวิทยา (Victimology)	25
เหยื่ออาชญากรรม.....	27
สาเหตุการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม.....	27
ทฤษฎีการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม (Theories of Victimization).....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	36
บทที่ 3	37
ระเบียบวิธีวิจัย	37
ผู้ให้ข้อมูลหลักและการได้มาซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลัก	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	39
แบบสัมภาษณ์.....	41
การตรวจสอบข้อมูลในเชิงคุณภาพและหลักการในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
หลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์.....	43
บทที่ 4	44
ผลการวิจัย	44
1. วิธีการหลอกลวงทางไซเบอร์ให้เหยื่อหลงเชื่อและลงทุน	44
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงให้ลงทุน	50
3. ผลกระทบจากการถูกหลอกให้ลงทุน	58
4. แนวทางในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อของการหลอกให้ลงทุน.....	59
บทที่ 5	63
สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	63
สรุปผลการวิจัย	63
อภิปรายผลการวิจัย	65
ข้อเสนอจากการวิจัย	69
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	69
ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ.....	69

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป	70
บรรณานุกรม.....	71
ภาคผนวก.....	76
แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงทางไซเบอร์ในการหลอกลวงให้ลงทุน	77
แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือหรือการป้องกันผู้ที่ถูก หลอกลวงให้ลงทุน	79
แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่มีส่วนในการหลอกลวงให้ลงทุน	80
หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัย.....	81
ประวัตินักวิจัย	82

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1 องค์ประกอบสามประการที่ทำให้เกิดเหตุอาชญากรรม	30
ภาพที่ 2 สามเหลี่ยมอาชญากรรม	31
ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	36
ภาพที่ 4 การหลอกลวงให้ลงทุน	68

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในปัจจุบันการใช้อินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทและอิทธิพลมากขึ้นในการดำเนินชีวิตประจำวันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำให้การติดต่อสื่อสารทางออนไลน์ไม่มีอุปสรรคอีกต่อไป การพัฒนาเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีความเร็วสูงขึ้น ระบบเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่เข้าสู่ยุค 5G ซึ่งรับส่งข้อมูลด้วยความเร็วสูง มีการใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนในการทำธุรกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะธุรกรรมทางด้านการเงิน ทำให้การสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น เข้าถึงทุกเพศทุกวัย จากผลสำรวจของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (2563) ข้อมูลการใช้อินเทอร์เน็ตจากประชากรในประเทศไทย 66.5 ล้านคนพบว่า มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 50.1 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 75.34 ของประชากรทั้งหมด มีการใช้อินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ยต่อวัน 11 ชั่วโมง 25 นาที โดยการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นกิจกรรมที่คนไทยใช้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 89.3 ทำให้การติดต่อสื่อสารต่าง ๆ ระหว่างบุคคลทำได้ง่ายและรวดเร็วมากขึ้น จากช่องทางการติดต่อสื่อสารที่เข้าถึงง่ายและรวดเร็วดังกล่าวทำให้มีมิจฉาชีพหรือผู้หลอกลวงโดยอาศัยช่องทางโซเชียลมีเดียเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน ปัญหาย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ก็คือ การหลอกลวงทางออนไลน์หรือการหลอกลวงทางโซเชียล

จากรายงานสถิติรับแจ้งความออนไลน์คดีเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี จากรอบวันที่ 1 มีนาคม 2565 (ครั้งแรกที่เปิดระบบและเริ่มบันทึกสถิติ) ถึง 18 มีนาคม 2566 พบว่า สถิติการหลอกลวงสูงสุด 10 อันดับแรก คือ 1)การหลอกลวงซื้อขายสินค้า จำนวน 74,752 คดี มูลค่าความเสียหาย 997,514,481 บาท 2)การหลอกให้โอนเงินเพื่อหารายได้จากการทำกิจกรรม จำนวน 30,538 คดี มูลค่าความเสียหาย 3,395,762,414 บาท 3)การหลอกให้กู้เงินแต่ไม่ได้เงิน จำนวน 25,245 คดี มูลค่าความเสียหาย 1,051,087,520 บาท 4)การหลอกลวงทางโทรศัพท์เป็นขบวนการ (Call Center) จำนวน 20,525 คดี มูลค่าความเสียหาย 3,569,521,632 บาท 5)หลอกให้ลงทุน (ที่ไม่เข้าลักษณะฉ้อโกง) จำนวน 16,645 คดี มูลค่าความเสียหาย 7,741,708,984 บาท 6)การหลอกลวงซื้อขายสินค้า (เป็นขบวนการ) 8,036 คดี มูลค่าความเสียหาย 57,293,969 บาท 7)การหลอกเป็นบุคคลอื่นเพื่อยืมเงิน 7,521 คดี มูลค่าความเสียหาย 264,857,176 บาท 8)การหลอกให้โอนเงิน (ไม่เป็นขบวนการ) จำนวน 5,433 คดี มูลค่าความเสียหาย 377,605,303 บาท 9)คดีหมิ่นประมาท จำนวน 3,297 คดี มูลค่าความเสียหาย 12,210,359 บาท 10)การหลอกให้รักแล้วลงทุน จำนวน 3,254 คดี มูลค่าความเสียหาย 1,580,256,023 บาท (คณะทำงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันภัยอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

สารสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2566) จากข้อมูลจะเห็นได้ว่า คดีการหลอกลวงให้ลงทุนมีมูลค่าความเสียหายสูงที่สุดเมื่อเทียบกับการหลอกลวงในลักษณะอื่น ๆ

จะเห็นว่าการหลอกลวงให้ลงทุน ที่ไม่เข้าลักษณะฉ้อโกง จำนวน 20,525 คดี มีมูลค่าความเสียหายสูงที่สุด 7,741,708,954 บาท เป็นการหลอกลวงทางไซเบอร์ที่ทำให้เกิดความเสียหายสูงที่สุด ถึงแม้ว่าปัจจุบันข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ได้มีการนำเสนอการหลอกลวงของผู้หลอกลวงทางออนไลน์มาอย่างต่อเนื่อง มีข่าวผู้ตกเป็นเหยื่อให้เห็นจำนวนมาก แต่ก็ยังมีผู้ตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงให้ลงทุนจำนวนมากเช่นกัน และมูลค่าความเสียหายต่อรายสูงจึงส่งผลกระทบต่อฐานะทางด้านเศรษฐกิจและการดำรงชีวิตของเหยื่อที่ถูกหลอกลวง ด้วยเหตุนี้จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจที่จะศึกษาถึงรูปแบบของการหลอกลวงให้ลงทุนโดยผ่านช่องทางไซเบอร์ และศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้ผู้เสียหายตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวง และแนวทางในการป้องกันมิให้ตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงลงทุน ซึ่งการศึกษาค้นคว้าวิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้องค์ความรู้และแนวทางในการป้องกันตัวการหลอกลวง อันจะทำให้ไม่ตกเป็นเหยื่อจากการหลอกลวงหรือชักชวนให้ลงทุนโดยผ่านช่องทางไซเบอร์โดยง่าย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงวิธีการหลอกลวงทางไซเบอร์ให้เหยื่อหลงเชื่อและลงทุน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงให้ลงทุน
3. เพื่อศึกษาผลกระทบจากการถูกหลอกลวงให้ลงทุน
4. เพื่อเสนอแนวทางในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงให้ลงทุน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตที่จะทำการวิจัยเป็น 3 ส่วน คือ ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านประชากร และขอบเขตด้านระยะเวลา ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งศึกษา กรณีการหลอกลวงให้ลงทุนผ่านช่องทางไซเบอร์ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาตามที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ ได้แก่ รูปแบบการตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงให้ลงทุนทางไซเบอร์ ปัจจัยที่ทำให้ถูกหลอกลวง และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงให้ลงทุนผ่านช่องทางไซเบอร์

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา โดยศึกษาจาก แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มที่มีประสบการณ์การถูกหลอกลวงให้ลงทุนผ่านช่องทางไซเบอร์ เพื่อศึกษาสาเหตุ ปัจจัย วิธีการ และช่องทางในการหลอกลวง และนำไปหาแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงการลงทุนผ่านช่องทางไซเบอร์

ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาผู้ที่เคยมีประสบการณ์การถูกลอกลงให้ลงทุนผ่านช่องทางโซเชียล และผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ถูกลอกลงให้ลงทุนผ่านช่องทางโซเชียล เป็นคนไทยที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป

กลุ่มที่ 2 เจ้าหน้าที่และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือหรือป้องกันการถูกลอกลงให้ลงทุนผ่านช่องทางโซเชียล

กลุ่มที่ 3 ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการถูกลอกลงให้ลงทุน (แม่พิมพ์) ผ่านช่องทางโซเชียล

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยทำการศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตามที่ผู้วิจัยได้ทำการเลือกแบบเจาะจงจนครบสมบูรณ์ โดยศึกษาในช่วงเวลาการถูกลอกลงให้ลงทุนในช่วงเวลา พ.ศ.2560-2566

นิยามศัพท์

ผู้ตกเป็นเหยื่อการถูกลอกลงให้ลงทุน หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปี ขึ้นไป ที่เคยมีประสบการณ์การถูกลอกลงให้ลงทุนผ่านช่องทางโซเชียล

แม่พิมพ์ หมายถึง ผู้ที่มีส่วนในการถูกลอกลงให้ลงทุน ผ่านช่องทางโซเชียล

อาชญากรรมโซเชียล หมายถึง การกระทำความผิดที่มีวัตถุประสงค์ทางอาญา โดยมีโครงข่ายทางโซเชียล เข้ามาเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด เพื่อผลประโยชน์ทางการเงินในทางส่วนตัว

การถูกลอกลงทางโซเชียล หมายถึง การกระทำความผิดที่มีวัตถุประสงค์ทางอาญา โดยใช้โครงข่ายทางโซเชียล เข้ามาเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด เช่น การถูกลอกลงผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การถูกลอกลงผ่านเว็บไซต์ การสร้างคลิปวิดีโอประกอบการถูกลอกลง

การตกเป็นเหยื่อ หมายถึง ผู้ลงทุนที่ตกเป็นเหยื่อของการถูกลอกลง และได้รับความเสียหาย ความสูญเสีย ความลำบาก หรือเดือดร้อน จากการกระทำความผิดซึ่งมีผลกระทบต่อชีวิต ร่างกาย และจิตใจ หรือทรัพย์สินเงินทอง

ช่องทางโซเชียล หมายถึง ช่องทางต่าง ๆ ในการติดต่อสื่อสาร โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นพื้นที่ให้บริการออนไลน์ที่มีลักษณะทั่วถึง รวดเร็ว สะดวก ซึ่งแต่ละระดับปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มบุคคลสามารถเข้าถึงได้ และสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความคิดเห็น แบ่งปันรูปภาพเสียง ได้อย่างไรขอบเขตจำกัด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงลักษณะของการถูกลอกลงให้ลงทุนผ่านช่องทางโซเชียล
2. เพื่อทราบปัจจัยที่ทำให้ตกเป็นเหยื่อการถูกลอกลงให้ลงทุนผ่านทางโซเชียล

3. เพื่อนำองค์ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของการหลอกลวงให้ลงทุนผ่านช่องทางไซเบอร์ นำไปเสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงให้ลงทุนผ่านช่องทางไซเบอร์

4. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปกำหนดมาตรการในการป้องกันการหลอกลวงให้ลงทุนผ่านช่องทางไซเบอร์ในเชิงนโยบายต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

การอยู่ร่วมกันของบุคคลในสังคม สิ่งหนึ่งที่ต้องมีควบคู่กันไปคือ กฎ ระเบียบ และข้อบังคับ เพื่อความปกติสุขของสมาชิกในสังคม ถ้าสังคมใดปราศจากกฎ ระเบียบและข้อบังคับแล้ว การล่วงละเมิด การเอารัดเอาเปรียบ การกดขี่ข่มเหง รวมถึงการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ ย่อมเกิดขึ้นได้เสมอ อย่างไรก็ตามการกระทำผิดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเป็นการกระทำโดยมีเจตนาที่ไม่ดี เป็นการประกอบอาชญากรรม ดังนั้นอาชญากรรมจึงเป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งของสังคม

ในสังคมยุคแรก ๆ สมาชิกของสังคมต้องต่อสู้กับความยากลำบากเพื่อความอยู่รอด รูปแบบของอาชญากรรมจึงมีลักษณะที่ไม่รุนแรง ไม่ซับซ้อน ไม่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถพิเศษของผู้กระทำผิดเป็นส่วนประกอบ ต่อมาสภาพสังคมมีความสลับซับซ้อนขึ้น การประกอบอาชญากรรมก็เริ่มมีความซับซ้อนขึ้น เริ่มใช้ความรู้ความสามารถพิเศษในการประกอบอาชญากรรม เช่น อาชญากรรมคอปกขาว (White-Collar Crime) ซึ่งมีชื่อเรียกหลากหลาย เช่น อาชญากรรมเศรษฐกิจ (Economic Crime) อาชญากรรมทางธุรกิจ (Business Crime) เป็นต้น

เป็นที่ทราบกันดีว่าอาชญากรรมทางเศรษฐกิจนั้น เป็นอาชญากรรมที่มีต้นทุนสูงกว่าอาชญากรรมประเภทอื่น ๆ เพราะผู้กระทำความผิดมักจะเป็นผู้ที่มีการศึกษาดี มีฐานะดีมีชื่อเสียงและมีหน้าตาในสังคม

Sutherland (1949) ได้อธิบายความหมายของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจไว้ว่า อาชญากรรมทางเศรษฐกิจหมายถึง การกระทำความผิดโดยบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีชื่อเสียง ในวงสังคมชั้นสูง และใช้วิถีทางอาชีพในทางธุรกิจประกอบการกระทำความผิดต่อกฎหมายบ้านเมือง

หรืออีกความหมายถึง เป็นการกระทำใด ๆ ก็ตามที่บ่อนทำลายเศรษฐกิจหรือเป็นผลเสียหายอย่างร้ายแรงต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ไม่ว่าจะการกระทำนั้นจะผิดกฎหมายหรือไม่ก็ตาม ไม่ว่าจะการกระทำนั้นจะมีเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตาม ไม่ว่าจะการกระทำนั้นจะมีกฎหมายบัญญัติไว้หรือไม่ก็ตาม (คณิน, 2528)

ความเป็นมาของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เริ่มในตอนต้นศตวรรษที่ 19 นักอาชญาวิทยา นักสังคมวิทยา นักกฎหมาย เริ่มมีแนวคิดที่จะศึกษาอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งก่อนหน้านั้นนักสังคมวิทยา นักอาชญาวิทยา มีแนวความคิดว่า อาชญากรรมเกิดขึ้นโดยบุคคลที่อยู่ในสภาพที่ยากจน โดยมากเกิดขึ้นจากพื้นฐานความแตกต่างทางสภาพความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจและสังคม

แนวความคิดเช่นนี้ได้สืบทอดกันมาจนกระทั่งประมาณปี ค.ศ.1927 เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำร้ายแรงทั่วโลก โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกา ซึ่งปรากฏว่ามีอาชญากรรมเกิดขึ้นมากมายในกลุ่มธุรกิจการค้า เช่น การฉ้อโกง มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับเช็ค การปลอมแปลงเอกสารทางการเงิน หรือการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้า เป็นต้น ความผิดประเภทนี้นำมาซึ่งความสูญเสียในทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างมาก เพราะกฎหมายในสมัยนั้นยังไม่ได้มีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประกอบการค้ามากนัก ส่วนในสังคมไทย เหตุการณ์หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นสาเหตุอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมาเป็นการค้าที่แสวงหาผลประโยชน์ เช่น การเพิ่มราคาขายสินค้าให้สูงขึ้น การผูกขาดสินค้าต่าง ๆ การหลีกเลี่ยงภาษีอากร ตลอดจนการหาทุจริตวิธีต่าง ๆ ในการค้า ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงค่านิยมหรือทัศนคติที่ดีในการค้า มาสู่การก่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

ในประเทศสหรัฐอเมริกา อาชญากรรมทางเศรษฐกิจได้เกิดขึ้นมากมาย ในช่วงปี ค.ศ.1929 คือ เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำร้ายแรงทั่วประเทศ ได้มีนักอาชญาวิทยา ศาสตราจารย์ Edwin Sutherland ผู้มีชื่อเสียงในสมัยนั้นได้ทำการศึกษาถึง “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ” หรือ “White Collar Crime” ว่าเป็นการกระทำความผิดโดยบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงสังคมชั้นสูง และใช้เกียรติยศชื่อเสียงนี้เป็นหนทางในการกระทำความผิด การกระทำความผิดก็มีความแตกต่างจากการทำร้ายร่างกายหรือใช้ความรุนแรง เพราะเป็นการกระทำที่ทุจริตต่อทรัพย์ และเป็นที่ยอมรับว่าการกระทำความผิดนี้เป็นส่วนหนึ่งของอาชีพนักธุรกิจ (Robert, 1973)

ในสังคมใดที่อาชญากรรมทางเศรษฐกิจได้เติบโตขึ้นอย่างกว้างขวาง ย่อมเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความแตกต่างของการกระจายอำนาจในสังคม เพราะบุคคลผู้มีอิทธิพลได้ใช้อิทธิพลในการที่จะไม่ต้องรับโทษทางกฎหมาย ซึ่งแตกต่างจากบุคคลที่ปราศจากอำนาจทางเศรษฐกิจ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้สามารถเห็นได้ชัดเจนในประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งมีการกำหนดบทลงโทษที่แตกต่างกันระหว่างการฉ้อโกงประชาชน กับการปล้นจี้หรือลักทรัพย์ อย่างไรก็ตามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ก็นับว่าเกิดขึ้นได้โดยง่ายกว่าอาชญากรรมประเภทอื่น ๆ เพราะมีบทลงโทษที่ต่ำกว่า

การก่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญ คือ โอกาสในกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลในทางชนชั้นย่อมมีโอกาสที่จะกระทำความผิด ดังนั้นในกลุ่มอิทธิพลชนจึงเกิดการรวมตัวกัน และพฤติกรรมเหล่านี้จึงเป็นที่ยอมรับในกลุ่มสังคมนั้น นอกจากนี้ กลุ่มผู้บริหารต่างก็เริ่มมีการเรียนรู้พฤติกรรมจากบุคคลในวงการเดียวกัน จนเกิดขึ้นเป็นแนวบรรทัดฐานของพฤติกรรมในสังคมนั้น ๆ และผู้ได้รับความเสียหายหรือตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ จึงมีจำนวนมากส่งผลเสียหายต่อสังคมโดยรวมอย่างมหาศาล

สำหรับประเภทของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจสามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท (วีรพงษ์ บุญโยภาส และสุพัตรา แผนวิชิต, 2557) คือ

1) อาชญากรรมที่เกี่ยวกับการแสดงข้อความอันเป็นเท็จในเรื่องของมูลค่าทรัพย์สิน (Misrepresentation of Asset Values) หรือการฉ้อโกง และ

2) อาชญากรรมที่เกี่ยวกับเจตนาฉ้อฉลในการใช้อำนาจหลอกลวง (Duplicitly in Manipulation of Power) หรือการละเมิดข้อตกลง

ลักษณะของการกระทำผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจนั้น เป็นการกระทำความผิดทางอาญา ซึ่งเป็นการกระทำที่เป็นอันตรายต่อบุคคลและสังคมอย่างชัดเจน โดยผู้กระทำผิดมีแรงจูงใจด้านผลประโยชน์ส่วนใหญ่ และผู้กระทำความผิดมักจะเป็นผู้ที่มีฐานะ มีชื่อเสียง และได้รับความไว้วางใจจากสังคม ความผิดทางเศรษฐกิจจะทำลายความมั่นคงทางการเงินของบุคคล สาธารณชน และวิสาหกิจของเอกชน ความผิดนี้เป็นภัยคุกคามต่อสังคม และยังเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน อันจะนำไปสู่การสนับสนุนกิจกรรมที่ผิดกฎหมายอีกต่อไป โดยลักษณะของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ แบ่งออกได้ 7 ประการ ดังนี้

1. เป็นการกระทำความผิดกฎหมายหรือแอบแฝงการกระทำความผิดกฎหมายไว้ในกิจการที่ถูกกฎหมาย ซึ่งได้รับอนุญาตแล้ว เช่น การประกอบการค้าผิดกฎหมายในเรื่องการเงินการคลัง การธนาคาร บริษัทเงินทุกหลักทรัพย์ การประกอบธุรกิจแชร์ และแชร์ลูกโซ่ เป็นต้น

2. อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ มีความซับซ้อนและมีวิธีการปกปิดการกระทำผิด ซ่อนเร้นพยานหลักฐานได้เป็นอย่างดี ซึ่งกว่าที่ผู้เสียหายจะรู้ถึงความเสียหายที่เกิดขึ้น ต้องใช้เวลานานพอสมควร การค้นหาพยานหลักฐานจึงไม่ทันต่อเหตุการณ์

3. พฤติกรรมของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ มีลักษณะที่แอบแฝงซ่อนเร้น ทำให้พบเห็นความผิดได้ยาก โดยบางครั้งผู้ถูกกระทำจึงไม่รู้สึกรู้ว่า ตนเองกำลังถูกกระทำหรือตกเป็นเหยื่อ ซึ่งกว่าจะรู้ตัวก็เกิดความเสียหายขึ้นแล้ว

4. มีความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ไม่ว่าจะเป็น คอมพิวเตอร์ ประกอบกับการวางแผนไว้เป็นอย่างดี ทำให้การกระทำความผิดนั้นสามารถดำเนินการอย่างเป็นระบบเพื่อการทำข้อมูลวางแผน และจัดการเรื่องอื่นไว้พร้อม หนึ่งทำให้ยากต่อการจับกุม สืบสวนสอบสวน และดำเนินคดี

5. เป็นการกระทำโดยบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีสถานภาพ หรือมีฐานะมีหน้าตาในสังคม โดยเฉพาะผู้มีอิทธิพล หรือมีอำนาจทางการเมือง ผู้ที่มีอำนาจกฎหมายอยู่ในมือ

6. การกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจนั้น จะดำเนินการเป็นกระบวนการโดยคนหลายกลุ่ม โดยไม่สามารถที่จะดำเนินการได้ด้วยคนเดียว รวมทั้งคนที่เข้าร่วมมีทั้งรู้ตัวและไม่รู้ตัว เชื่อมโยงเป็นขบวนการระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และขยายออกไปเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ

7. อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ มีลักษณะเป็นอันตรายต่อสวัสดิภาพของประชาชน เนื่องจากความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น มักจะมีมูลค่าความเสียหายมากกว่าอาชญากรรมประเภทอื่น และมีจำนวนผู้เสียหายจำนวนมาก

สุพจน์ ปรุงธัญญะพลักษณ์ (2542) ได้อธิบายลักษณะของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจไว้ว่า

1. อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ มีที่มาแตกต่างไปจากอาชญากรรมทั่วไป ซึ่งสาเหตุของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่จะมีที่มาเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทางการเงิน กล่าวคือ ผู้ประกอบอาชญากรรมทางเศรษฐกิจมุ่งหวังที่จะให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงินเป็นส่วนใหญ่ ส่วนอาชญากรรมทั่วไปมีสาเหตุหลายประการ ซึ่งการกระทำไม่ได้มุ่งหวังผลในเรื่องผลประโยชน์ทางการเงินเป็นหลัก

2. อาชญากรรมทางเศรษฐกิจเกี่ยวข้องกับสถานะทางเศรษฐกิจ และความเป็นอยู่ในสังคม สภาพสังคมในปัจจุบันมีการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกันในเชิงธุรกิจ ทั้งนี้เพื่อความมีชื่อเสียงในสังคม การมีฐานะมั่นคงมั่งคั่ง สิ่งเหล่านี้จึงเป็นแรงจูงใจให้บุคคลกระทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาซึ่งความมีชื่อเสียงเกียรติยศ และความมั่งมี จะทำให้การกระทำนั้นเป็นความผิด และโดยที่ไม่คำนึงถึงความเสียหายต่อบุคคลอื่น

3. อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เป็นการกระทำความผิดที่มีโทษทางอาญา ไม่รุนแรง ก่อให้เกิดผลเสียหายอย่างมหาศาล การกระทำความผิดทางเศรษฐกิจมักจะไม่มีการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในร่างกายโดยตรง จึงมีการกำหนดบทลงโทษที่ไม่รุนแรง และหากกำหนดโทษที่รุนแรงก็อาจจะไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม ดังนั้นโทษที่เกี่ยวกับความผิดทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่จึงออกมาในรูปของโทษปรับหรือจำคุก

4. ลักษณะของกฎหมายอาญาที่เกี่ยวกับคดีอาญาทั่วไปกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจมีลักษณะที่แตกต่างกันหลายประการ

4.1 ผู้กระทำความผิดทางเศรษฐกิจต้องรับโทษทางอาญาก็จริง แต่โทษทางอาญาที่เป็นโทษทางเศรษฐกิจ

4.2 การกระทำความผิดทางเศรษฐกิจสามารถใช้โทษในทางปกครองได้ เช่น การคุมประพฤติ การสั่งให้เลิกกิจการ การให้หยุดกิจการชั่วคราว หรือแม้แต่การสั่งให้นายจ้างรับคนงานกลับเข้าทำงานตามกฎหมายแรงงาน

4.3 ผู้เสียหายในความผิดทางเศรษฐกิจ สามารถเรียกค่าเสียหายได้มากกว่าตามที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางเศรษฐกิจหลายฉบับ เช่น การละเมิดลิขสิทธิ์สามารถเรียกร้องค่าเสียหายได้ถึง 3 เท่าของความเสียหายที่แท้จริง

4.4 ลักษณะการกระทำความผิด และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับความผิดทางเศรษฐกิจ จะคล้ายกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน กล่าวคือไม่มีความประสงค์หรือมุ่งหมายที่จะให้มีผลทินแก่ผู้กระทำความผิด

5. การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ มิได้บังคับกฎหมายในเรื่องเจตนาและข้อสันนิษฐานว่า จำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์อย่างเคร่งครัด ส่วนใหญ่จะดูผลของการกระทำว่ากระทบต่อสิทธิและเกิดความเสียหายอย่างไรเป็นหลักในการพิจารณา

6. เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถเลือกใช้มาตรการในการบังคับได้หลายวิธี

6.1 สามารถเลือกใช้มาตรการในทางอาญา หรือทางการปกครองแก่ผู้กระทำความผิดได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเหตุผลของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการภาวการณ์ขณะนั้น ซึ่งอาจจะด้วยเหตุผลทางการเมือง นโยบายของรัฐ เป็นต้น

6.2 ลดความเชื่อที่มีต่อการใช้โทษทางอาญา โดยการลงโทษที่รุนแรง (ประหารชีวิต) มาใช้วิธีการใหม่ ๆ เช่น การคุมประพฤติบริษัทห้างร้าน เป็นต้น

7. การกระทำความผิดทางเศรษฐกิจ เป็นการกระทำของผู้มีความรู้ความสามารถ และใช้เทคนิค โดยเฉพาะหรือละเอียดอ่อน

8. มีความแตกต่างกันในระหว่างกฎหมายกับธรรมเนียมทางธุรกิจ กล่าวคือ ในทางอาญาโดยทั่วไป มีกฎหมายกำหนดกฎหมายไว้เป็นการเฉพาะและแน่นอน ส่วนอาชญากรรมทางเศรษฐกิจนั้น กฎหมายยังไม่มีกฎหมายแน่นอน และขึ้นอยู่กับหลักธรรมเนียมทางธุรกิจเป็นสำคัญ

วิวัฒนาการของการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์

การกระทำความผิดที่เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ในความหมายของ “อาชญากรรมคอมพิวเตอร์” หมายถึงการกระทำที่ทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย โดยใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เช่น การขโมยอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และการกระทำความผิดทางอาญาอื่น ๆ โดยต้องใช้ความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ในการกระทำความผิด เช่น การฟอกเงิน การหลอกลวง การฉ้อโกง การฟอกเงิน เป็นต้น (Shelly & Vermaat, 2010)

อาชญากรรมคอมพิวเตอร์เป็นความผิดที่กระทำขึ้นต่อปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มของปัจเจกบุคคลด้วยเหตุจงใจทางอาญา ที่มีเจตนาในการที่จะทำให้เหยื่อเสื่อมเสียชื่อเสียง เสียทรัพย์สินเงินทอง หรือทำร้ายร่างกายหรือจิตใจของเหยื่อ ทั้งทางตรงหรือทางอ้อม โดยใช้เครือข่ายโทรคมนาคมสมัยใหม่คือ อินเทอร์เน็ต (ห้องแชท อีเมล กระดานประกาศ และกลุ่มข่าว) และโทรศัพท์เคลื่อนที่ (เอสเอ็มเอส/เอ็มเอ็มเอส) (Halder & Jaishankar, 2012) ปัจจุบันอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ หรือ อาชญากรรมทางธุรกิจรูปแบบหนึ่งที่มีความสำคัญ เนื่องจากได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจของประเทศจำนวนมาก

วิวัฒนาการของการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ โดย สาวิตรี สุขศรี (2563) ได้อธิบายถึงวิวัฒนาการของการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ไว้ว่า ปัจจุบันอาชญากรรมเศรษฐกิจ อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ และ อาชญากรรมไซเบอร์ ล้วนแล้วแต่เป็นผลพวงด้านลบที่เกิดขึ้น ซึ่งมีการพัฒนาและขยายตัวมาพร้อม ๆ กับวิวัฒนาการและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

1. การกระทำความผิดต่อสิทธิความเป็นส่วนตัว และข้อมูลส่วนบุคคล

ในช่วงทศวรรษที่ 60 หรือช่วงระหว่างปี ค.ศ.1960 ถึง 1970 เป็นช่วงเวลาแรก ๆ ที่เริ่มมีการ เห็นถึงอันตรายที่แฝงมากับการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เพราะในยุคนั้นประเทศทางตะวันตก เริ่ม นำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเก็บข้อมูลกันมากขึ้น รวมถึงข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชน ที่จัดเก็บโดย รัฐ นำมาสู่ข้อวิตกกังวลว่าประชาชนอาจถูกติดตาม ฝึามอง จากหน่วยงานของรัฐโดยง่าย ซึ่งใน ช่วงแรก ความวิตกกังวลเกี่ยวกับอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ยังคงจำกัดอยู่ในเรื่องของ ความเป็น ส่วนตัวของบุคคล ที่อาจถูกละเมิดความเป็นส่วนตัวจากข้อมูลส่วนบุคคลบางอย่างที่เป็นความลับ

2. ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ในฐานะอาชญากรรมเศรษฐกิจ

อาชญากรรมคอมพิวเตอร์หรืออาชญากรรมไซเบอร์ที่เกิดขึ้นมีหลายกรณีที่ผู้กระทำความผิดมุ่งหมาย ก่อให้เกิดผลกระทบต่อเกียรติยศชื่อเสียง ต่อชีวิตร่างกาย ต่อระบบรักษาความปลอดภัยสาธารณะ หรือต่อสังคมโดยรวม ซึ่งไม่ได้สร้างปัญหาหรือส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยตรง แต่ปัจจุบัน ความผิด ที่มีคอมพิวเตอร์เข้าไปเกี่ยวข้องนี้ ถูกจัดอยู่ในอาชญากรรมเศรษฐกิจ หรือในชื่อ อาชญากรรมคอปก ขาว (White Collar Crimes) ที่ผู้กระทำความผิดเป็นคนชั้นกลางหรือคนชั้นสูง มีหน้าที่การงานดี มี บุคลิกภาพดี หรือมีความรู้ความสามารถ ความหมายของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจนั้น เป็นการ กระทำที่ไม่เพียงแต่สร้างความเสียหายต่อธุรกิจ หรือทรัพย์สินของปัจเจกชน แต่ยังให้ผลเป็นการ ทำลายความน่าเชื่อถือ และความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม

3. การกระทำความผิดที่อาศัยความสามารถ และศักยภาพของเครือข่ายคอมพิวเตอร์

นับจากทศวรรษที่ 90 เป็นต้นมา การกระทำความผิดที่อยู่ในขอบเขตความหมายของคำว่า “อาชญากรรมคอมพิวเตอร์” มิได้จำกัดอยู่แต่เฉพาะการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล หรือการละเมิด ข้อมูลหรือทรัพย์สินที่สร้างความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจเท่านั้น โดยผู้กระทำความผิดอาจมีเป้าหมาย เพื่อสร้างความเสียหายต่อชื่อเสียง เกียรติยศ ประโยชน์สาธารณะ แนวคิด สังคม พัฒนาการของเด็ก และเยาวชน กระทั่งต่อชีวิตและร่างกาย ทั้งนี้โดยอาศัยช่องทางจากบริการที่อยู่บนเครือข่าย คอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เครื่องใดเครื่องหนึ่ง ในการกระทำความผิดและความเสียหาย ขยายขอบเขตไปกว้างขวาง สะดวก รวดเร็ว ซับซ้อน และยากต่อการติดตามสืบหาผู้กระทำความผิด นอกจากนี้การเชื่อมโยงของเครือข่าย เป็นพื้นที่ใหม่ หรือที่เรียกว่า Cyberspace และบริการรูปแบบ ใหม่ที่กลายเป็นช่องทางของการกระทำความผิด คำว่า อาชญากรรมอินเทอร์เน็ต อาชญากรรมไซเบอร์ หรือ อาชญากรรมออนไลน์ จึงถูกบัญญัติขึ้นเพื่อใช้อธิบายการกระทำความผิดที่มีลักษณะเฉพาะเหล่านี้

อย่างไรก็ตาม นักวิชาการส่วนใหญ่ยังไม่มีความเห็นพ้องต้องกันเกี่ยวกับคำจำกัดความของ อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ เนื่องจากเป็นปรากฏการณ์ทางอาญา/การเบี่ยงเบนที่เป็นนวัตกรรม ร่วมสมัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่เป็นอันตรายที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ที่หลากหลายและก้าวหน้า อย่างต่อเนื่อง (Foster, 2004; McQuade, 2006; Wall, 2001) มีการใช้คำศัพท์ต่าง ๆ ในการอธิบาย

ความผิดทางอาญา เช่น พฤติกรรมการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศชั้นสูง อุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ อาชญากรรมทางไซเบอร์ เทคโนโลยีอาชญากรรม อาชญากรรมดิจิทัล อาชญากรรมอิเล็กทรอนิกส์ และอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ต (McQuade, 2006) อย่างไรก็ตามอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ คือ การใช้คอมพิวเตอร์อย่างผิดกฎหมาย

อาชญากรรมไซเบอร์ (Cyber Crime)

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในแต่ละวันที่ผ่านมาก่อให้เกิดอาชญากรรมประเภทต่าง ๆ ในบริบทนี้ อาชญากรรมซึ่งเปิดกว้างต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนามากที่สุดถือเป็นอาชญากรรมทางสารสนเทศ แนวคิดของอาชญากรรมไซเบอร์ หมายถึง “การกระทำทางอาญาที่มุ่งมั่นใช้เครือข่ายการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์และระบบสารสนเทศ” เป็นแนวคิดทางสังคมเป็นหลัก กำหนดโดยเจตนาของผู้กระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับบรรทัดฐานที่วางไว้ตามกฎหมาย เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ไร้ขีดจำกัด และเข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิต การทำกิจกรรม และการทำธุรกรรมในชีวิตประจำวันของบุคคลทั่วไป ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีได้อย่างเท่าเทียม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอาศัยโครงข่ายอินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นโครงข่ายขนาดใหญ่ที่มีการเชื่อมต่อกันระหว่างโครงข่ายหลาย ๆ โครงข่ายทั่วโลกตลอดเวลา ทำให้การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นทำได้อย่างรวดเร็ว ไม่มีข้อจำกัดทางด้านสถานที่และเวลา ขอให้เชื่อมต่อกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ แต่ในอีกมุมก็มีผู้นำไปใช้ในการประกอบอาชญากรรมทางไซเบอร์ โดยใช้เครือข่ายของอินเทอร์เน็ตมาเป็นช่องทางในการก่ออาชญากรรม ซึ่งได้มีวิวัฒนาการพัฒนาขึ้นไปจากอาชญากรรมแบบดั้งเดิม เกิดการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการกระทำความผิด ซึ่งมีรูปแบบใหม่ๆ พัฒนาตลอดเวลา ความรวดเร็วในการกระทำความผิด และความเสียหายที่เกิดขึ้นในวงกว้างกับบุคคลจำนวนมาก (สาวิตรี สุขศรี, 2560) เนื่องจากการใช้โครงข่ายอินเทอร์เน็ตทำให้ผู้กระทำผิดหรือผู้หลอกลวงสามารถเข้าถึงเหยื่อหรือผู้เสียหายที่อยู่ในที่ห่างไกล และไม่จำเป็นต้องรู้จักกันมาก่อน โดยเหยื่อหรือผู้เสียหายอยู่ในพื้นที่ใดก็ได้ ผู้กระทำผิดหรือผู้หลอกลวงก็สามารถที่จะกระทำความผิดและสร้างความเสียหายให้กับเหยื่อได้ โดยการใช้ช่องทางของเทคโนโลยีการสื่อสารดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการหลบเลี่ยงการตรวจจับ เช่น พื้นที่หลอกลวงอยู่ในเขตประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้การจับกุมของเจ้าหน้าที่เป็นไปได้ด้วยความล่าช้า และทำให้ความเสียหายยังขยายวงกว้างได้อย่างต่อเนื่อง

และเนื่องจากปัจจุบันการที่ผู้กระทำผิดหรือผู้หลอกลวงได้นำโครงข่ายอินเทอร์เน็ตและการสื่อสาร มาใช้เป็นเครื่องมือในการก่ออาชญากรรม ทำให้มีการเรียกอาชญากรรมที่เกิดขึ้นนี้ว่า “อาชญากรรมไซเบอร์” ซึ่งจะมีความหมายกว้างกว่าอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ โดยอาศัยโครงข่ายของอินเทอร์เน็ตมีการเชื่อมโยงถึงกันทั่วโลกในการก่ออาชญากรรมหรือกระทำความผิด ทำให้ผู้กระทำผิดหรือผู้หลอกลวงสามารถใช้เทคโนโลยีดังกล่าวก่ออาชญากรรมข้ามชาติ ข้ามประเทศ หรือข้ามพรมแดนได้ง่าย รวมทั้งการลงมือกระทำความผิดของผู้กระทำผิดหรือผู้หลอกลวงเพียงครั้งเดียวอาจก่อให้เกิดอาชญากรรมไซเบอร์ได้พร้อมกันในหลายๆ ประเทศทั่วโลก (Hinnen, 2004) โดยอาจเป็นการกระทำความผิดที่ถูกก่อขึ้นในเมืองมากกว่าหนึ่งเมือง หรือเป็นการกระทำความผิดที่ถูกก่อ

ขึ้นในเมืองหนึ่งหรือประเทศหนึ่ง แต่ความเสียหายไปเกิดขึ้นในอีกเมืองหนึ่ง หรือหลายเมือง หลายประเทศ เป็นต้น ซึ่งการติดตามจับกุมตัวอาชญากรไซเบอร์ในดินแดนของประเทศอื่นกระทำได้อย่างยาก และเป็นปัญหาระหว่างประเทศในการปราบปรามอาชญากรรมไซเบอร์

นิยามของอาชญากรรมไซเบอร์จากการนิยามของสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU) สหภาพยุโรป (EU) และพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ.2562 สรุปได้ว่า อาชญากรรมไซเบอร์ เป็นการกระทำความผิดที่มีวัตถุประสงค์ทางอาญา ก่อให้เกิดอาชญากรรมโดยมี โคร่งข่ายคอมพิวเตอร์หรือการสื่อสารเข้ามาเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด ไม่ว่าจะใช้เป็นเครื่องมือ หรือเป็นเป้าหมายในการก่ออาชญากรรม หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางอาญา และมีความมุ่งหมายในการกระทำความผิดที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเพื่อผลประโยชน์ทางการเงินในทางส่วนตัว หรือเพื่อคุกคามต่อความมั่นคงของชาติ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน (นันทวี คาคคะเน, 2561)

ความหมายของอาชญากรรมไซเบอร์

นันทมน เพชรกล้า (2562) ได้ให้ความหมายของคำว่า อาชญากรรมไซเบอร์ไว้ว่า อาชญากรรมไซเบอร์ เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายหรืออาชญากรรมผ่านทางเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ หรือเครือข่ายระบบเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการก่อเหตุ ซึ่งสรุปได้ว่าอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ นั้นเกิดจากความเจริญก้าวหน้าของระบบเทคโนโลยีของมนุษย์ โดยการเจริญเติบโตของระบบ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์อย่างไม่หยุดยั้งก็ย่อมเป็นช่องทางที่ทำให้อาชญากรได้ศึกษาและคิดวิธีการ ต่างๆ ได้หลากหลายชนิด ซึ่งเป็นอันตรายต่อผู้คนเป็นวงกว้างทั้งในระดับความมั่นคงภายในและ ภายนอกประเทศ

ราชบัณฑิตยสภา (2562) ได้ให้ความหมายว่า อาชญากรรมไซเบอร์ คือ

1. การกระทำความผิดกฎหมายโดยใช้คอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือ เช่น ทำลาย เปลี่ยนแปลง หรือขโมยข้อมูล
2. การทำให้การทำงานของระบบคอมพิวเตอร์หรือระบบเครือข่าย ถูกระงับ ชะลอขัดขวาง หรือรบกวนจนไม่สามารถทำงานตามปกติได้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า อาชญากรรมไซเบอร์ เป็นการกระทำความผิดโดยใช้อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือ โดยมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว หรือมีเจตนา เพื่อให้เหยื่อได้รับผลกระทบไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม

การก่ออาชญากรรมไซเบอร์ เป็นได้ทั้งความผิดอาญาแบบดั้งเดิม และที่ขยายขอบเขตออกไป ในวงกว้างคือ การก่ออาชญากรรมไซเบอร์ในปัจจุบัน ยังขยายขอบเขตในการสร้างความเสียหายได้ มากกว่าการก่ออาชญากรรมคอมพิวเตอร์ในรูปแบบเดิม อาชญากรรมไซเบอร์สามารถแบ่ง วัตถุประสงค์ในการกระทำความผิดและผลกระทบจากการกระทำความผิดดังนี้

1. วัตถุประสงค์ในการกระทำความผิด อาชญากรรมไซเบอร์ในปัจจุบันมีวัตถุประสงค์ในการ กระทำความผิดที่หลากหลายแตกต่างกันออกไป เช่น ด้านการเมือง ด้านความมั่นคงของประเทศ ด้าน เศรษฐกิจ และด้านสังคม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศ หรือ วัตถุประสงค์ในการกระทำความผิดเพื่อวัตถุประสงค์ส่วนตัว โดยมีเป้าหมายเป็นผลประโยชน์ด้าน

การเงิน การละเมิดลิขสิทธิ์ หรือความลับส่วนบุคคลที่ไม่ต้องการเปิดเผย เป็นต้น (Kurbalija, 2558)

2. ผลกระทบจากการกระทำความผิด เนื่องจากอาชญากรรมไซเบอร์เป็นอาชญากรรมที่ใช้เครือข่ายของอินเทอร์เน็ตและการสื่อสารในการกระทำความผิด จึงไม่ได้มีผลกระทบเพียงแค่ทางกายภาพของระบบคอมพิวเตอร์เท่านั้น แต่มีผลกระทบต่อวัตถุ (Matter) เช่น การทำลายข้อมูล การแก้ไขข้อมูล การเข้ารหัสข้อมูล เป็นต้น และผลกระทบทางด้านจิตใจ (Mind) ในระดับตัวบุคคล เช่น Romance Scam เพื่อมุ่งทรัพย์สินเงินทอง การกลั่นแกล้งทางออนไลน์ การหลอกลวงทรัพย์สินเงินทองของเหยื่อหรือผู้เสียหาย รวมทั้งการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง เช่น สงครามปฏิบัติการจิตวิทยาโดยใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อปลุกระดมทางการเมือง ก่อให้เกิดความเกลียดชัง เกิดความแตกแยกในสังคม ซึ่งอาชญากรรมไซเบอร์ที่มีผลกระทบต่อจิตใจเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ แต่เป็นอาชญากรรมต่อความคิดหรือจิตใจของเหยื่อผ่านทางโครงข่ายอินเทอร์เน็ตหรือการสื่อสาร (ปรเมศวร์ กุมารบุญ, 2564)

รูปแบบของอาชญากรรมไซเบอร์

ปัจจุบันอาชญากรรมไซเบอร์นั้นได้เกิดขึ้นหลากหลายรูปแบบ โดยแต่ละรูปแบบล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อชีวิตและสังคมทั้งสิ้น ซึ่ง นัทธมน เพชรกล้า (2562) กล่าวว่า รูปแบบของอาชญากรรมไซเบอร์สามารถแบ่งได้ 9 รูปแบบดังนี้

1. อาชญากรรมที่เป็นการขโมยข้อมูล ซึ่งหมายรวมถึงการขโมยข้อมูลจาก internet service provider หรือผู้ให้บริการหรือผู้ที่มีเว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ต รวมไปถึงการขโมยข้อมูลเพื่อที่จะใช้ประโยชน์ในการลักลอบใช้บริการ เช่น การขโมยข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์โทรศัพท์ เพื่อที่จะสามารถควบคุมการใช้โทรศัพท์ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งโดยเอาข้อมูลนั้นมาเป็นประโยชน์ เป็นการแอบใช้บริการฟรี

2. อาชญากรรมนำเอาการสื่อสารผ่านทางคอมพิวเตอร์มาขยายความสามารถในการกระทำความผิดของตน เช่น อาชญากรรมธรรมดาทั่วไปที่ทำความผิดเกี่ยวกับการขโมยหรือค้ายาเสพติด ใช้การสื่อสารผ่านทางคอมพิวเตอร์ติดต่อกับเครือข่ายอาชญากรรมของตน เพื่อขยายความสามารถในการประกอบอาชญากรรม ซึ่งรวมไปถึงการใช้คอมพิวเตอร์ปกปิดกลบเกลื่อนการกระทำของตนไม่ให้ผู้อื่นล่วงรู้ได้ด้วยการใช้เทคโนโลยีที่เรียกว่า encryption หรือการตั้งรหัสการสื่อสารขึ้นมาเฉพาะระหว่างหมู่อาชญากรรมด้วยกัน ซึ่งผู้อื่นไม่สามารถเข้าใจได้

3. การละเมิดลิขสิทธิ์ การปลอมแปลง ไม่ว่าจะเป็นการปลอมแปลงซีดี การปลอมแปลงรูปเสียง หรือการปลอมแปลงสื่อทางคอมพิวเตอร์ที่เรียกว่ามัลติมีเดีย รวมทั้งการปลอมแปลงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ คดีที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับอาชญากรรมประเภทนี้ ได้แก่ MPAA V, Reimerdes: CrackingDVD with DeCssh

4. การใช้คอมพิวเตอร์และการสื่อสารผ่านทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีเครือข่ายทั่วโลกเผยแพร่ภาพลามกอนาจาร รวมถึงข้อมูลที่ไม่สมควรซึ่งการจะเป็นภาพลามกอนาจาร หรือไม่สมควรนั้นอาจจะมีปัญหาคุณค่าวัฒนธรรมของแต่ละสังคมว่าจะรับได้หรือไม่ รวมทั้งการใช้คอมพิวเตอร์บอกกล่าวข้อมูลที่สมควรที่จะเผยแพร่ เช่น วิธีการในการก่ออาชญากรรมหรือสูตรในการผลิตระเบิด

5. การฟอกเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งใช้อุปกรณ์ทางคอมพิวเตอร์และการสื่อสารเป็นเครื่องมือ ทำให้สามารถกลบเกลื่อนอำพรางตัวตนของผู้กระทำความผิดได้ง่ายขึ้น

6. อันธพาลทางคอมพิวเตอร์หรือพวกก่อการร้าย ซึ่งไม่เพียงแต่เฉพาะผู้มีจิตใจชั่วร้ายเป็นอาชญากรเท่านั้นที่ทำสิ่งเหล่านี้เพื่อรบกวนผู้ใช้บริการ แต่ยังมีพวกชอบทำร้ายทางเทคนิคอยากรู้ อยากเห็นว่า สามารถเข้าไปแทรกแซงระบบข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นได้มากน้อยเพียงใด อันธพาลทางคอมพิวเตอร์เปรียบได้กับเด็กเถรตามท้องถนนที่อันธพาลดั่งกล่าวจะทำเช่นเดียวกันคือเข้าไปในเครือข่ายคอมพิวเตอร์แล้วทำลายข้อมูล หรือตัดต่อ ดัดแปลงภาพ หรือทำสิ่งไม่สมควรต่าง ๆ เพื่อรบกวนผู้อื่น

7. การค้าขายหรือชวนลงทุนโดยหลอกลวงผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์ การให้บริการทางคอมพิวเตอร์มีอยู่มาก และสามารถทำเงินได้เป็นอย่างดี แต่มีพวกหลอกลวงประกาศโฆษณาโดยไม่ได้ให้บริการจริง หรือชักชวนให้เข้าร่วมลงทุนแต่ไม่ได้มีกิจการเหล่านั้นจริง ๆ ซึ่งบางครั้งจะเห็นว่า โฆษณาหลายอย่างดีเกินไปกว่าที่จะเป็นของจริง แต่ก็มีผู้ถูกหลอกหลายรายการเข้าแทรกแซงข้อมูล และนำเอาข้อมูลเหล่านั้นมาเป็นประโยชน์ต่อตนโดยมิชอบ เช่น การที่สามารถผ่านอินเทอร์เน็ตเข้าไป แล้วเข้าไปเจาะล้วงเอาความลับเกี่ยวกับรหัสหมายเลขของบัตรเครดิตเพื่อนำมาเป็นประโยชน์ในการก่ออาชญากรรมต่อไป หรือแม้กระทั่งการล้วงความลับทางการค้าซึ่งสามารถทำได้โดยผ่านทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งอาจเป็นลักษณะของการดักฟังข้อมูลเพื่อที่จะนำมาเป็นประโยชน์กับกิจการของตนเอง

8. การโอนเงิน เมื่อสามารถเข้าไปในเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของธนาคารได้แล้ว มิฉฉาซีพีจะใช้เทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์ไปเปลี่ยนแปลงดัดแปลงข้อมูล และโอนทรัพย์สินหรือเงินจากบัญชีหนึ่งเข้าไปอีกบัญชีหนึ่งได้ โดยที่ไม่ได้มีการเปลี่ยนถ่ายทรัพย์สินกันจริง แต่ผลคือสามารถได้ทรัพย์สินนั้นมาด้วยการผ่านทางคอมพิวเตอร์

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2565) ได้กล่าวถึงรูปแบบของอาชญากรรมไซเบอร์ว่า การหลอกลวงจากมิฉฉาซีพีนั้นมีมาตั้งแต่อดีต เพียงแต่มิฉฉาซีพีได้มีการพัฒนารูปแบบโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีต้นทุนต่ำและติดตามยากขึ้น ซึ่งอุปกรณ์ที่ติดตัวคนยุคปัจจุบันคือโทรศัพท์มือถือ จึงทำให้คนร้ายใช้ช่องทางนี้เป็นช่องทางหลักในการติดต่อกับเหยื่อผ่านทาง SMS การโทรคุยโดยตรง หรือผ่านแอปพลิเคชันอย่าง Facebook, Line หรือ Instagram โดยสามารถประมวลรูปแบบการหลอกลวงหลัก ๆ ได้แก่

1. การอ้างตัวเป็นบุคคลสำคัญหรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่น่าเชื่อถือ เพื่อให้เหยื่อโอนเงินหรือทำภารกิจต่าง ๆ
2. การขอข้อมูลสำคัญของเหยื่อ เช่น username password OTP เลขบัตรประจำตัวประชาชน
3. การหลอกให้กดลิงก์ไปยังเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชัน เพื่อให้กู้เงินหรือหลอกดูข้อมูลเหยื่อ
4. การชักชวนให้เล่นพนันออนไลน์หรือลงทุนโดยใช้ผลประโยชน์การสูง ๆ มาจูงใจ
5. การใช้สลิปปลอมหลอกลวงผู้ขาย

ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมประเทศไทย (2565) กล่าวว่า รูปแบบอาชญากรรมทางไซเบอร์ที่คนไทยมักจะตกเป็นเหยื่อบ่อยมากที่สุดมีดังนี้

1. การหลอกลวงผ่านอีเมล (Email Scam)

SMS หรือ Email ปลอมที่ทุกคนรู้จักกัน มักจะอ้างว่า “ยินดีด้วยคุณถูกรางวัล...” หรือ “คุณได้รับเงินจาก...” และเชิญชวนทำงาน เพียงกดที่ลิงก์นี้ สิ่งที่มีฉฉฉที่ต้องการคือให้เหยื่อเข้าไปกรอกข้อมูลในหน้าเว็บไซต์ปลอมที่ถูกสร้างเอาไว้

2. การหลอกลวงขายสินค้า (Sales Scam)

การโดนโกงจากการซื้อขายสินค้าออนไลน์ สามารถพบเห็นได้บ่อยในลักษณะการหลอกขายสินค้าให้โอนเงินแต่ไม่ส่งสินค้า สินค้าไม่ตรงปกส่งอีกอย่างส่งอีกอย่าง และสินค้าไม่ได้มาตรฐานหรือได้สินค้าของปลอมที่มีการอ้างว่าลดราคาขายถูกกว่าท้องตลาดทั่วไป

3. การหลอกรักออนไลน์ (Romance Scam)

มาหลอกให้รัก มาหลอกให้หลง และจากไป มีฉฉฉเหล่านี้มักจะสร้างโปรไฟล์ที่ดูดีหล่อสวย มีฐานะ ดูน่าเชื่อถือ เข้ามาพูดคุย ตีสนิทสนมสานสัมพันธ์ เมื่อเหยื่อหลงรัก หลงเชื่อใจจนขาดสติจะให้โอนเงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ให้มีฉฉฉ และบางรายถูกหลอกใช้ขนส่งยาเสพติดหรือสิ่งผิดกฎหมาย

4. การหลอกรักลงทุน (Hybrid Scam)

มีฉฉฉพวกนี้จะคล้ายกับการ Romance Scam แต่จะใช้ความโลภของเหยื่อมาหลอกลวง ยิ่งโลภมากยิ่งเสียเงินมาก โดยสร้างโปรไฟล์ปลอมเป็นนักลงทุน มีทรัพย์สินจำนวนมาก จากนั้นจึงส่งข้อความถึงเหยื่อเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในเชิงธุรกิจ หลอกให้เกิดความโลภอ้างว่ามีช่องทางการลงทุนที่ได้รับผลตอบแทนสูง ถ้าเหยื่อไม่ได้เกิดความสงสัยและเกิดความโลภโดยไม่ศึกษาให้ดีจะถูกหลอกให้ลงทุนเรื่อย ๆ โดยใช้แอปพลิเคชันหรือเว็บไซต์ลงทุนปลอมที่มีฉฉฉสร้างขึ้น

5. การหลอกลวงด้วยการโทรศัพท์โดยแก๊งคอลเซ็นเตอร์ (Vishing Phishing)

รูปแบบนี้สามารถพบเห็นได้บ่อย และยังคงมีคนหลงเชื่อเป็นประจำ โดยแก๊งคอลเซ็นเตอร์มีฉฉฉเหล่านี้จะพยายามสร้างสถานการณ์ สร้างความกลัวให้เหยื่อตกใจ โดยอ้างว่าเป็นเจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงานต่าง ๆ อ้างว่าเหยื่อมีส่วนร่วมกับการผิดกฎหมาย บัญชีธนาคารถูกใช้ฟอกเงินหรือตรวจพบสิ่งของผิดกฎหมายจากบริการขนส่ง เมื่อเหยื่อกลัวและตกใจจนขาดสติก็จะให้บอกข้อมูลส่วนตัวหรือให้โอนเงินเพื่อความสุจริต

6. การหลอกให้ลงทุนแชร์ลูกโซ่ (Ponzi scheme)

ขบวนการแชร์ลูกโซ่มีการพัฒนาให้ทันสมัยและทำให้ดูน่าเชื่อถือมากขึ้น มาทั้งในรูปแบบของแอปพลิเคชัน หรือเว็บไซต์ มักจะหลอกชักชวนให้ร่วมลงทุน โดยอ้างถึงผลกำไรตอบแทนที่สูงในช่วงระยะเวลาสั้น โดยช่วงแรกเหยื่อจะได้รับเงินจากการลงทุนจริง แต่เมื่อมีเหยื่อหลงร่วมลงทุนขยายเครือข่ายมากขึ้น ท้ายที่สุดเหยื่อก็ไม่ได้รับผลตอบแทนตามที่ได้อ้างไว้ และหนีหายไปพร้อมกับทรัพย์สินที่เหยื่อได้ใช้ลงทุน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า อาชญากรรมไซเบอร์นั้นมีรูปแบบในการหลอกลวงที่หลากหลาย ซึ่งเป็นการกระทำโดยอาศัยช่องว่างในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อมต่อกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของ

เหยื่อในการก่ออาชญากรรม ซึ่งรูปแบบของอาชญากรรมไซเบอร์ส่วนใหญ่จะมีการอ้างว่าเป็นบุคคลหรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่น่าเชื่อถือ เพื่อหลอกให้เหยื่อปฏิบัติตามสิ่งที่ตนเองต้องการ หรืออีกรูปแบบหนึ่งคือ ใช้ผลตอบแทนที่มีมูลค่าสูงมาเป็นสิ่งจูงใจให้เหยื่อปฏิบัติตาม

อาชญาวิทยาไซเบอร์ (Cyber Criminology)

อาชญาวิทยาไซเบอร์ เป็นการศึกษาถึง อาชญากรรมทางไซเบอร์ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้ในทุกที่ที่มีการใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตในการติดต่อสื่อสาร โดยที่ไม่อาจชี้ชัดถึงผลกระทบของมันได้อย่างชัดเจน Longe, Ngwa, Mbarika & Kvasny (2009) ได้สรุปและอธิบายถึงการทบทวนและตรวจสอบวิวัฒนาการ แนวโน้ม และการใช้งานระบบสารสนเทศเพื่อเป็นเครื่องมือในการก่ออาชญากรรม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารนี้เป็นช่องทางในการก่ออาชญากรรม ซึ่งถือเป็นสถานการณ์การใช้เทคโนโลยีเพื่อวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ที่ได้รับการพัฒนา มาในตอนต้น

ทฤษฎีการเปลี่ยนพื้นที่ (The Space Transition Theory) (Jaishankar, 2008) ได้ถูกพัฒนาขึ้นในปี ค.ศ. 2008 (พ.ศ. 2551) โดย Jaishankar ทฤษฎีนี้เป็นหนึ่งในทฤษฎีที่มีอิทธิพลในวรรณกรรมด้านอาชญาวิทยา และนำมาขยายความในการศึกษาด้านอาชญาวิทยาทางไซเบอร์อย่างกว้างขวาง ทฤษฎีนี้มองว่าการเกิดขึ้นของพื้นที่ไซเบอร์เป็นพื้นที่ของอาชญากรรมรูปแบบใหม่ คือ เมื่อคนส่วนใหญ่ใช้ชีวิตส่วนหนึ่งอยู่บนโลกไซเบอร์ อาชญากรก็ตามมาประกอบอาชญากรรมบนพื้นที่ไซเบอร์ด้วยเช่นเดียวกัน (Jaishankar, 2008) การพัฒนาแบบจำลองการเปลี่ยนพื้นที่ที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อวิวัฒนาการของทฤษฎีอาชญากรรมทางไซเบอร์ นั้นเป็นเพราะทฤษฎีนี้อธิบายการเกิดขึ้นในช่วงที่ไม่มีนักสังคมวิทยาหรือนักทฤษฎีคนใดที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์โดยรวมของอาชญากรรมทางไซเบอร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพดังเช่นที่ทฤษฎีของ Jaishankar จะอธิบายได้

(Wall 2001) โดยมีการแบ่งประเภทอาชญากรรมทางไซเบอร์ออกเป็น 4 ประเภทหลัก ๆ ได้แก่ การบุกรุกทางไซเบอร์ การหลอกลวง และการโจรกรรมทางไซเบอร์ ภาพลามกอนาจารทางไซเบอร์ และความรุนแรงทางไซเบอร์

ทฤษฎีนี้ได้รับการตีพิมพ์ครั้งแรกเป็นบทหนึ่งในหนังสือชื่อ “อาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ต” (Crimes of the Internet) ซึ่งถูกตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ Prentice Hall ตั้งแต่นั้นมามีการทดสอบเชิงประจักษ์หลายครั้งเพื่อทดสอบประโยชน์ของทฤษฎีนี้ มีทั้งส่วนที่เห็นพ้องต้องกัน และส่วนที่ได้แย้งว่าทฤษฎีนี้ยากที่จะทดสอบ อย่างไรก็ตามทฤษฎีการเปลี่ยนพื้นที่ได้อธิบายถึงธรรมชาติของพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงความสอดคล้องและไม่สอดคล้องกันในพื้นที่ความเป็นจริงและพื้นที่ไซเบอร์ การเปลี่ยนพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนที่ของบุคคลจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง (เช่น จากโลกแห่งความเป็นจริงไปยังพื้นที่ไซเบอร์ และในทางกลับกัน) ทฤษฎีการเปลี่ยนพื้นที่ให้เหตุผลว่า เมื่อบุคคลย้ายจากพื้นที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง (จากโลกความเป็นจริง ไปยังโลกไซเบอร์) พฤติกรรมของพวกเขาอาจจะมี ความแตกต่างกันออกไป

แนวคิดเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์

การสื่อสารของมนุษย์ประกอบด้วย ผู้ส่งสาร ข้อมูล และผู้รับสาร ไม่ว่าจะสื่อสารในรูปแบบใด หรือวิธีการใด เป้าหมายของการสื่อสาร คือการที่ผู้ได้รับสารได้รับข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน และทันเวลา ซึ่งปัจจุบันสังคมมีความซับซ้อนมากขึ้น และผู้คนใช้ชีวิตอย่างเร่งรีบ การสื่อสารข้อมูลในรูปแบบเก่า ๆ อาจไม่สามารถตอบสนองความต้องการของการสื่อสารข้อมูลของมนุษย์ได้ จนทำให้สื่อสังคมออนไลน์ เข้ามามีบทบาท และเป็นทางเลือกหนึ่งของการสื่อสารข้อมูลในรูปแบบที่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง จนกลายเป็นการสื่อสารข้อมูลที่มีความหลากหลาย เหมาะสมกับช่วงเวลาในปัจจุบัน และโลกอนาคต

สื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่อรูปแบบใหม่ ที่เกิดจากการติดต่อสื่อสารที่เปลี่ยนไปของคนในสังคม ซึ่งพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงจากการติดต่อสื่อสารโดยโทรศัพท์ เป็นการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การค้นหาข้อมูล การเปิดรับข้อมูล การแชร์ข้อมูลให้กับบุคคลอื่น สื่อสังคมออนไลน์ (Social media) หมายถึง สื่อดิจิทัล ซึ่งเป็นเครื่องมือทางสังคมที่ช่วยในการติดต่อสื่อสาร การมีปฏิสัมพันธ์ การแบ่งปัน การแลกเปลี่ยนข้อมูล ภาพ เสียงระหว่างกัน (กรรณกนิลดา, เสรีศิริ นิลดา, อิงตอย ศรีสาพัฒนา ภาควัฒน์ สงวนนาม, วรวิษณภมม มงคลอัศศิริ และปฐมพร ปัญญาธิ, 2563)

สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) คือ สื่อที่อยู่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีลักษณะสร้างให้ผู้ใช้เกิดการแลกเปลี่ยน พูดคุยกันระหว่างผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลด้วยตัวผู้ใช้งานเอง การแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือความคิดเห็นกับผู้ใช้รายอื่น มีลักษณะเป็นการสื่อสารแบบสองทาง การมีส่วนร่วม การสนับสนุนให้เกิดการให้ข้อมูลแลกเปลี่ยนระหว่างกัน ผู้สื่อสารบนสื่อสังคมออนไลน์มีสถานะเป็นทั้งผู้ส่งสาร และผู้รับสาร มีการเปิดกว้างให้มีพื้นที่ในการแสดงตัวตน ความคิดเห็น และความรู้สึกอย่างเปิดเผยต่อสาธารณะ และเปิดพื้นที่ให้มีการตอบโต้ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันได้อย่างกว้างขวาง ซึ่ง พิเชิต วิจิตรบุญรัตน์ (2554) ได้ให้ความหมายของสื่อสังคมออนไลน์ไว้ว่า สื่อที่ผู้ส่งสารสามารถแบ่งปันสารในรูปแบบต่าง ๆ ไปยังผู้รับสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ และสามารถโต้ตอบกันระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร หรือผู้รับสารด้วยกันเอง ซึ่งสามารถแบ่งสื่อสังคมออนไลน์ออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้แก่

1. บล็อก (Blogging) มาจากคำว่า Web และคำว่า Log ย่อเหลือคำว่า Blog คือ ประเภทของระบบการจัดการเนื้อหา ข้อมูลต่าง ๆ ที่สามารถให้ผู้เขียนสามารถเผยแพร่และแบ่งปันบทความของตนเอง และสามารถแสดงความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียนได้ โดยจุดเด่นของบล็อก คือ การสื่อสารอย่างเป็นกันเองระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน และการแสดงความคิดเห็นเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล

2. ทวิตเตอร์และไมโครบล็อก (Twitter and Microblogging) เป็นบล็อกรูปแบบหนึ่งที่มีการจำกัดขนาดของการเผยแพร่ข้อมูลในแต่ละครั้ง ซึ่งการจำกัดในแต่ละครั้งได้ไม่เกิน 140 ตัวอักษร ซึ่งปัจจุบันทวิตเตอร์เป็นที่นิยมใช้งานของผู้คน โดยจุดเด่นของทวิตเตอร์ คือ การติดต่อสื่อสารหรือการรับ-ส่งข้อมูลข่าวสาร มีลักษณะที่มีความรวดเร็ว ใช้เวลาไม่มากนัก รวมถึงการใช้งานง่าย สะดวก

3. เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social networking) เป็นเว็บไซต์ที่มีผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารกับเพื่อนทั้งที่รู้จักในชีวิตประจำวัน หรือรู้จักทางออนไลน์ ซึ่งมีส่วนประกอบหลัก คือ

โพรไฟล์ (Profiles) เพื่อแสดงข้อมูลส่วนตัวของผู้ใช้งานบัญชีนั้น รวมถึงการส่งข้อความที่มีลักษณะส่วนตัว หรือข้อความสาธารณะโดยมีเฟซบุ๊ก (Facebook) เป็นเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมสูงสุดในปัจจุบัน

4. การแบ่งปันสื่อสังคมออนไลน์ (Media Sharing) เว็บไซต์ที่ให้บริการสามารถทำการอัปโหลด (Upload) รูปภาพ สไลด์ วิดีโอ ไฟล์สื่อต่าง ๆ ขึ้นสู่เว็บไซต์ เพื่อแบ่งปันข้อมูลแก่ผู้ใช้ทั่วไป ซึ่งปัจจุบันที่ได้รับความนิยมมาก คือ ยูทูบ (Youtube)

การแบ่งประเภทของสื่อสังคมออนไลน์

สื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบันถือเป็นช่องทางการสื่อสารที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้ใช้บริการของสื่อสังคมออนไลน์ เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิดกับระบบอินเทอร์เน็ต ด้วยสื่อสังคมออนไลน์ที่มีบทบาทเป็นอย่างมากในกลุ่มวัยรุ่นนั้น และมีความหลากหลายประเภททางสื่อสังคมออนไลน์ จุฬามณี คายะนันท์ (2554) ได้แบ่งประเภทของเครือข่ายสังคมออนไลน์ไว้ 7 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทแหล่งข้อมูลหรือความรู้ (Data or Knowledge) เป็นเว็บไซต์ที่รวบรวมข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาในด้านวิชาการ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สินค้า หรือบริการ ซึ่งมุ่งเน้นให้บุคคลที่มีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ สามารถเข้ามาเขียน แนะนำหรือแสดงความรู้ ส่วนใหญ่มักจะเป็นนักวิชาการ นักวิชาชีพ หรือผู้เชี่ยวชาญ เช่น Wikipedia , Google Earth , ThaiLis, Dig ฯลฯ

2. ประเภทชุมชนออนไลน์ (Community) เป็นเครือข่ายชุมชนที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ทั้งเพื่อนเก่า และการหาเพื่อนใหม่ รวมถึงสามารถส่งข้อความแลกเปลี่ยนเรื่องราว ถ่ายทอดประสบการณ์ชีวิต หรือการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ได้ผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Hi5, Facebook, Instagram, Twitter, Myspace, Tumblr ฯลฯ

3. ประเภทเกมออนไลน์ (Online Games) เป็นเกมที่สามารถสร้างตัวตนในโลกเสมือนจริง และใช้ชีวิตอยู่ในโลกออนไลน์ สามารถทำการติดต่อสื่อสารหรือกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับผู้อื่น เช่น Ragnarok Mobile, ROV ฯลฯ

4. ประเภทรูปภาพ (Photo Management) เป็นเว็บไซต์ที่สามารถฝากรูปภาพออนไลน์ สามารถจัดการภาพถ่ายจากกล้องดิจิทัล อีกทั้งยังสามารถแบ่งปันรูปภาพหรือการเปิดซื้อ-ขายรูปภาพได้ เช่น Flickr, Photoshop Express ฯลฯ

5. ประเภทสื่อ (Media) มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอวิดีโอ ภาพยนตร์ แบ่งปันภาพ เพลงต่าง ๆ เพื่อความบันเทิง เช่น YouTube, Yahoo Video, Bebo , Line TV ฯลฯ

6. ประเภทธุรกิจขนาดเล็ก (Business Commerce) เป็นการทำธุรกิจผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อทำการซื้อ-ขาย ประมูลสินค้าออนไลน์ เพื่อผู้บริโภคสามารถเลือกสรรสินค้าด้วยตนเองผ่านทางเครือข่ายออนไลน์ เช่น Amazon, eBay, Tarad ฯลฯ

7. ประเภทอื่น ๆ เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีความแตกต่างจาก 6 ประเภทดังกล่าวซึ่งมีลักษณะแบบสาธารณะและสามารถแสดงความคิดเห็น หรือการนำเสนอข่าวสารข้อมูลต่างๆ เช่น Blogger, Gotoknow.org, Exteen ฯลฯ

สรุปการแบ่งประเภทของสื่อสังคมออนไลน์ แบ่งออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่ 1) ประเภทแหล่งข้อมูลหรือความรู้ 2) ประเภทชุมชนออนไลน์ 3) ประเภทเกมออนไลน์ 4) ประเภทรูปภาพ 5) ประเภทสื่อ 6) ประเภทธุรกิจขนาดเล็ก และ 7) ประเภทอื่นๆ เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีความแตกต่างจาก 6 ประเภท ซึ่งทำให้ผู้ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์รู้จักความหลากหลาย และความแตกต่างของแต่ละประเภทสื่อสังคมออนไลน์

Tsikerdekis and Zeadally (2014) ได้ทำการสรุปถึงปัจจัยที่ทำให้การลือกวางออนไลน์ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยที่ 1 ผู้ลือกวาง ปัจจัยหลายประการที่เกี่ยวข้องกับผู้ลือกวางจะเป็นตัวกำหนดเป้าหมายของการลือกวางทางออนไลน์ ปัจจัยเหล่านี้รวมถึงความคาดหวัง เป้าหมาย แรงจูงใจ ความสัมพันธ์กับเป้าหมาย และระดับความสงสัยของเป้าหมาย ความคาดหวังเป็นปัจจัยที่กำหนดแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในการลือกวาง ข้อความที่ซับซ้อนมากขึ้นนำไปสู่โอกาสที่จะประสบความสำเร็จสูงขึ้น

2. ปัจจัยที่ 2 สื่อสังคมออนไลน์ สื่อสังคมออนไลน์ทำให้ต้องขยายมุมมองเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้รับและผู้ส่งในระหว่างการลือกวางว่ามีการรับรู้อย่างไร สื่อออนไลน์เป็นช่องทางในการลือกวางที่เข้าถึงเหยื่อได้อย่างกว้างขวาง

3. ปัจจัยที่ 3 การลือกวาง ข้อจำกัดด้านเวลาและจำนวนเป้าหมายของการโจมตีเป็นปัจจัยที่กำหนดความยากในการทำให้การลือกวางออนไลน์สำเร็จ ประเภทของการกระทำในการลือกวางก็เป็นอีกปัจจัยสำคัญเช่นกัน การกระทำในการลือกวางที่ซับซ้อนซึ่งถูกชี้แนะโดยจุดประสงค์หลายอย่าง (เช่น เอกลักษณ์และเครื่องมือ) จะทำให้สำเร็จได้ยากกว่า

4. ปัจจัยที่ 4 ผู้ที่อาจตกเป็นเหยื่อ ในรูปแบบดั้งเดิมนั้น ความสามารถของเป้าหมายในการตรวจจับการลือกวางอาจเป็นปัจจัยที่กำหนดความยากในการทำให้การลือกวางสำเร็จ การลือกวางในรูปแบบออนไลน์จะประสบความสำเร็จได้ในระยะเวลาที่สั้นกว่า

ผู้ลือกวางสามารถพิจารณากลุ่มเป้าหมายที่จะทำการลือกวางได้ง่าย บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ เนื่องจากผู้ใช้ส่วนใหญ่มักจะแสดงข้อมูลของตนเองแบบสาธารณะ ทำให้ผู้ที่ไม่ประสงค์ดีหรือมีจลาชีพสามารถเข้ามาดูข้อมูลและอาจจะตกเป็นเหยื่อของผู้ลือกวางได้โดยง่าย และนอกจากนี้ผู้ลือกวางสามารถปลอมข้อมูลที่เป็นเท็จบนเครือข่ายออนไลน์ ซึ่งทำให้ยากที่จะตรวจสอบ สำหรับความสามารถในการตรวจจับการลือกวางของผู้ที่ถูกลือกวางนั้น ขึ้นอยู่กับความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารข้อมูลของผู้ถูกลือกวางด้วย

การลือกวางทางไซเบอร์

ปัจจุบันการสื่อสารผ่านในชีวิตประจำวันผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ตและการสื่อสาร เป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของบุคคลทั่วไป ซึ่งในการสื่อสารช่องทางนี้เองก็เป็นช่องทางให้กับผู้ลือกวางหรือผู้กระทำความผิดใช้ช่องทางนี้ในการลือกวางด้วยเหยื่อด้วยเช่นเดียวกัน การลือกวางทางไซเบอร์เป็นการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อการประกอบอาชญากรรม (Criminal communication technology หรือ Criminal cyber technology) เป็นการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อนำไปประกอบอาชญากรรมประเภทต่าง ๆ ซึ่งมีใช้เพียงแค่เทคโนโลยีที่ผลิตขึ้นมาเป็น

การเฉพาะ แต่เป็นการใช้นวัตกรรมที่มีใช้กันอยู่ทั่วไปในการหลอกลวง ในปัจจุบัน การหลอกลวงทางไซเบอร์ที่มีการหลอกลวง เช่น การหลอกลวงให้ลงทุน การหลอกลวงแบบฟิชซิง (Phishing) การหลอกลวงทางสื่อสังคมออนไลน์ และการขโมยข้อมูลส่วนบุคคล (เวิร์คพอยส์ทูเดย์, 2564)

แนวคิดเกี่ยวกับการหลอกลวงให้ลงทุน

จากคำกล่าวที่ว่า “การลงทุนมีความเสี่ยง ผู้ลงทุนควรพิจารณาให้รอบคอบก่อนตัดสินใจลงทุน” คำกล่าวนี้อยู่คู่กับนักลงทุนมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งแม้ว่านักลงทุนจะมีการพิจารณาถึงโอกาสขาดทุนในการลงทุนอย่างละเอียดรอบคอบแล้ว แต่สิ่งหนึ่งที่ควรระมัดระวังควบคู่ไปด้วยคือการหลอกลวงและการฉ้อโกงในรูปแบบต่าง ๆ จากมีจฉาชีพ ซึ่งในปัจจุบันมีแนวโน้มที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น เพื่อที่จะให้ได้แนวทางในการพิจารณาเกี่ยวกับการหลอกลวงให้ลงทุน ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านที่ได้ศึกษาและรวบรวมไว้ ดังนี้

ความหมายของการหลอกลวงให้ลงทุน

ราชบัณฑิตยสภา (2554) ได้ให้ความหมายว่า หลอกลวง หมายถึง ใช้อุบายทุจริตลวงให้เข้าใจผิด หรือแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง เพื่อให้บุคคลอื่นเข้าใจผิด

มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย (2566) ได้ให้ความหมายว่า การหลอกลวงให้ลงทุนหมายถึง การหลอกลวงให้หลงเชื่อเข้าร่วมลงทุนในธุรกิจ ที่อ้างว่ามีผลกำไรที่ดีมาก โดยเสนอผลตอบแทนที่สูงในเวลาอันสั้นเป็นการจูงใจ คำว่า “ลงทุน” “ผลตอบแทนสูง” “ใช้เวลาไม่นาน” ยิ่งทำให้คนมาร่วมลงทุนเยอะขึ้น เพราะหวังที่จะรวยได้แบบรวดเร็ว

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การหลอกลวงให้ลงทุน หมายถึง การใช้อุบายในการหลอกลวงผู้อื่นให้หลงเชื่อ และชักชวนให้ร่วมลงทุน โดยใช้วิธีการจูงใจด้วยการหลอกลวงว่าจะได้รับผลตอบแทนที่มีมูลค่าสูงในระยะเวลาอันสั้น

รูปแบบของการหลอกลวงให้ลงทุน

รูปแบบของการฉ้อโกง/การหลอกลวงให้ร่วมลงทุนเป็นขบวนการเครือข่ายใช้วิธีการโฆษณาชวนเชื่อชาวบ้านมาร่วมลงทุน โดยอ้างเป็นการลงทุนธุรกิจที่ได้กำไรมหาศาล ให้ผลตอบแทนเยอะพยายามอธิบายตามรูปแบบกลลวงให้ชาวบ้านผู้ที่หลงเชื่อก็จะนำเงินมาลงทุน โดยผู้ถูกหลอกลวงจะได้รับเงินจากการโอนเงินเข้าบัญชีในช่วงแรก ๆ ตามที่โฆษณาชักชวนเอาไว้หลังจากนั้นก็เลยเลิกโอนเงินแล้วหนีหายไป

นิภาพันท์ พูนเสถียรทรัพย์ (2565) อธิบายว่า รูปแบบของการหลอกลวงให้ลงทุนนั้นมี 2 รูปแบบ ดังนี้

1. แชร้อลูโก้

แชร์ลูโก้ หรือ pyramid scheme เป็นรูปแบบการทำธุรกิจโดยการหลอกลวงให้ผู้ดำเนินการอาจจะจัดตั้งธุรกิจไว้เพื่อบังหน้าในการหาผู้เข้าร่วมลงทุน ด้วยการให้ผลตอบแทนที่สูงเป็นเหยื่อล่อสมาชิก เมื่อสมาชิกหรือผู้เข้าร่วมลงทุนแต่ละรายเข้าร่วมลงทุนแล้ว ก็จะต้องหาผู้ร่วมลงทุนรายใหม่เพิ่มเข้ามาอีกจำนวนหนึ่งเป็นลูโก้ เงินที่ได้จากสมาชิกกลุ่มใหม่จะถูกนำไปเป็นผลตอบแทนให้แก่กลุ่มเก่า ซึ่งจะมีจำนวนน้อยกว่า เปรียบเสมือนส่วนบนของยอดปิรามิด ในขณะที่กลุ่มใหม่จะต้องมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จะเป็นฐานล่างของปิรามิด เมื่อใดก็ตามที่แผนการขยายสมาชิกฐานล่างนี้สะดุดหยุดลง หรือผู้เริ่มโครงการนำเงินลงทุนหลบหนีไป โดยสมาชิกฐานล่างซึ่งมีจำนวนมากจะเป็นกลุ่มผู้เสียหาย

การเล่นแชร์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ได้มีรูปแบบที่ตายตัว มีรูปแบบการเล่นแชร์ที่สามารถอธิบายได้ 3 ประเภท (วีระพงษ์ บุญโญภาส, 2549)

1.1 ประเภทแชร์ตามลักษณะการเล่น ได้แก่การนำเอาลักษณะของการชำระเงินค่าดอกแชร์หรือผลประโยชน์ตอบแทนที่มีความแตกต่างกัน โดยมี 4 รูปแบบ คือ แชร์ดอกหัก แชร์ดอกตาม แชร์รูปแบบพิเศษ และแชร์รูปแบบอื่น ๆ แต่ยังคงอยู่ในหลักเกณฑ์และพื้นฐานจากการเล่นแชร์ดอกหักหรือแชร์ดอกตาม แต่อาจจะมียุทธศาสตร์อื่น ๆ หรือเงื่อนไขเพิ่มเติม

1.2 ประเภทแชร์ตามลักษณะหลักประกัน เป็นลักษณะการเล่นแชร์ที่ระดมเงินทุนนอกระบบอาศัยหลักธุรกิจบวกกับหลักประกัน โดยนำเอาตราสารทางการเงิน เช่น เงินสด เช็ค มาเป็นหลักประกันในการเล่นแชร์

1.3 ประเภทแชร์นอกระบบ เป็นการ เล่นแบบผิดกฎหมาย ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ.2534 คือ มีลักษณะของการหลอกลวง ฉ้อโกง แล้วนำเงินที่ได้ไปประกอบธุรกิจผิดกฎหมาย หรือใช้จ่ายอย่างอื่น มี 2 ประเภท คือ 1) แชร์ปิรามิด คล้ายกับการเล่นแชร์ทั่วไป แต่นำเงินกองทุนแชร์ไปประกอบธุรกิจที่ผิดกฎหมาย หรือไม่สุจริต ผู้ได้รับประโยชน์คือผู้ที่อยู่บนยอดปิรามิด ซึ่งส่งผลกระทบต่อสร้างความเสียหายแก่ประชาชน และระบบเศรษฐกิจของประเทศ 2) แชร์ลูโก้ คือการเล่นแชร์ด้วยการลงทุนด้วยจำนวนเงินไม่มาก แต่ผู้ที่ทำการหลอกลวงจะแสดงให้เห็นถึงผลตอบแทนที่สูงมาก เมื่อเทียบกับเงินที่ต้องลงทุน ทำให้มีผู้หลงเชื่อและไปลงทุน และมีการหาสมาชิกเพื่อขยายวงให้ใหญ่ขึ้น

ลักษณะของแชร์นอกระบบ จะมีรูปแบบที่แตกต่างกัน เช่น การอ้างชื่อผู้มีอิทธิพล การใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือในการหลอกลวง การให้ผลตอบแทนเป็นสิ่งดึงดูด การระดมทุนเพื่อจัดตั้ง

บริษัทเข้าตลาดหลักทรัพย์ การขายสินค้าและผลิตภัณฑ์อวดอ้างสรรพคุณเกินความจริง และการใช้ความเชื่อและความศรัทธาเป็นเครื่องมือในการล่อลวง

แชร์ลูกโซ่ เป็นกลไกที่มีมานาน และมีการพัฒนาให้ซับซ้อนยิ่งขึ้นตามยุคสมัย โดยได้การระดมทุนจากสมาชิกที่ตกเป็นเหยื่อ เนื่องจากมักจะจูงใจด้วยผลตอบแทนที่สูง และมักอ้างว่านำไปลงทุนในธุรกิจที่มีกำไรดี แต่ไม่ให้ความชัดเจนในเรื่องประเภทของการลงทุน เนื่องจากต้องการหาสมาชิกใหม่ให้ได้มาก ๆ เพื่อนำเงินจากรายใหม่มาจ่ายให้รายเก่า ซึ่งจะทำให้แบบนี้เป็นทอด ๆ กันไปเป็นลูกโซ่ท้ายที่สุดเมื่อถึงจุดที่ธุรกิจหมุนเงินไม่ทัน จึงเริ่มเลื่อนการจ่ายผลตอบแทน สุดท้ายวงแชร์ลูกโซ่นี้ก็จะถึงจุดจบ ซึ่งรายละเอียดของรูปแบบแชร์ลูกโซ่มีดังนี้

1) การระดมทุนขายฝัน ชักชวนให้เข้าร่วมถือหุ้นในบริษัท โดยหลอกว่าบริษัทมีแผนจะเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยมากมักอ้างว่าจะเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ต่างประเทศ เพื่อให้ตรวจสอบได้ยาก และต้องการที่จะหาสมาชิกให้มากพอก่อนเพื่อให้เราไปชักชวนคนอื่นมา ร่วมลงทุนด้วย

2) แชร์ลูกโซ่ออนไลน์ เป็นการหลอกลวงทาง Social Media ต่าง ๆ เช่น LINE, Facebook โดยชักชวนให้เล่นแชร์เป็นแพ็คเกจ มีการจ่ายดอกเบี้ยเป็นเงินปันผลทุกสัปดาห์เพื่อจูงใจให้ลงทุนเพิ่มไปเรื่อย ๆ และเมื่อวงแชร์มีขนาดใหญ่มากพอ จากนั้นจึงปิดวงแชร์แล้วหลบหนีเอาเงินไป

3) ขายทริปเที่ยวในฝัน เป็นการสร้างธุรกิจเครือข่ายที่นำแพ็คเกจท่องเที่ยวราคาถูกลงมาเป็นสิ่งจูงใจ แต่ต้องเสียเงินค่าสมัครแรกเข้า และค่าสมาชิกรายเดือน เพื่อสิทธิ์ในการซื้อแพ็คเกจท่องเที่ยว รวมทั้งยังมีการล่อให้ซื้อแพ็คเกจราคาถูกลงกว่าปกติ เพื่อจูงใจให้คนซื้อจากนั้นจึงเอาเงินที่ได้หลบหนีไป

4) เสนอผลตอบแทน “การันตี” ที่สูงเกินความเป็นจริง เช่น รับรองผลตอบแทนมากกว่า 6 - 8% ต่อเดือน หรือสูงถึง 72 - 96% ต่อปี โดยไม่ได้กล่าวถึงความเสี่ยงหรือการขาดทุนเลย อย่างไรก็ตามปัจจุบันเริ่มมีการเสนอผลตอบแทนที่สมจริงมากขึ้น เช่น 10% - 12% ต่อปี ทำให้การสรุปว่าผลตอบแทนที่ได้นี้มากกว่าปกติหรือไม่จะทำได้ยากขึ้นหรือแอบอ้างบุคคลมีชื่อเสียงเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ จึงต้องมาพิจารณาถึงแหล่งลงทุนว่าเป็นการลงทุนในอะไร มีความชัดเจนมากน้อยเพียงใด ตรวจสอบได้หรือไม่ นอกจากนี้มีการอ้างถึงบุคคลที่เคยลงทุนมาก่อน หากมีการสอบถามไปกลุ่มคนเหล่านี้มักมีการเตรียมกันไว้แล้ว และมีการชักจูงอย่างออกนอกหน้าให้รับลงทุน ซึ่งอาจเป็นการชักชวนต่อเนื่องกันในกลุ่มเพื่อนหรือญาติพี่น้อง ทำให้เกิดความเกรงใจ

2. ชักชวนลงทุนในตราสารการเงิน (โดยไม่มีใบอนุญาต) การชักชวนให้นำเงินไปลงทุนในหุ้นไทย หุ้นต่างประเทศ อนุพันธ์ต่างประเทศ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ หรือแม้แต่สินทรัพย์ดิจิทัล โดยบุคคลหรือกิจการที่ไม่มีใบอนุญาตอย่างถูกต้อง ตัวอย่างกลไกในรูปแบบนี้ เช่น ลงทุนเก็งกำไรอัตราแลกเปลี่ยนต่างประเทศ (Forex) เป็นการชักชวนให้เข้าลงทุนในตราสารแลกเปลี่ยน

ระหว่างประเทศ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงผลตอบแทนจำนวนมาก ทำให้หลายคนหลงเชื่อเข้าไปลงทุน โดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) ให้คำอธิบาย Forex ในประเทศไทย ดังนี้

2.1 นักลงทุนที่ดำเนินธุรกรรมในลักษณะดังกล่าว (ซื้อขาย Forex) ด้วยตนเองสามารถกระทำได้ แต่ผู้ลงทุนนั้นต้องรับผิดชอบในความเสี่ยงที่อาจเกิดความเสียหายจากการขาดทุนในการเก็งกำไรอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของตนเอง

2.2 ปัจจุบันยังไม่มี การออกใบอนุญาตให้ผู้ใดประกอบธุรกิจเกี่ยวกับปัจจัยชำระเงินต่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอัตราแลกเปลี่ยน ในลักษณะการเก็งกำไรอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ดังนั้นหากมีบุคคลใดมาชักชวนให้ร่วมลงทุนในลักษณะดังกล่าวให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า อาจโดนมิฉฉาชีพหลอกลวงและอาจได้รับความเสียหายได้

2.3 กรณีที่มีการชักชวนประชาชนให้ลงทุนในการเก็งกำไรอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ โดยที่ผู้ชักชวนดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลนั้นไม่มีใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับปัจจัยชำระเงินต่างประเทศ ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน การกระทำดังกล่าวถือว่าเป็นการกระทำความผิดฐานกั๊ยมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ตามมาตรา 4 วรรคสองแห่งพระราชกำหนดการกั๊ยมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527

2.4 การตั้งตัวเป็นกูรูสอนหลักสูตรเกี่ยวกับการลงทุนเทรด Forex ผ่านทางโซเชียลมีเดีย มีค่าเรียนที่สูงเกินจริงไปมาก แต่ไม่ได้ผลตามที่คาดหวัง และทำให้เกิดการสูญเสียจากการติดตามตัวคนผิดบนโลกออนไลน์ก็ทำได้ยากลำบาก

กระทรวง หารุศิริระ (2565) กล่าวว่า การหลอกลวงลงทุนมักจะเอาผลตอบแทนสูงในระยะสั้น ๆ มาเป็นสิ่งจูงใจ และตั้งแต่โซเชียลมีเดียมีการแพร่หลายในภายหลัง เหล่ามิฉฉาชีพมักจะสร้างความน่าเชื่อถือผ่านการนำเสนอข้อมูลปลอม ซึ่งรูปแบบของการหลอกลวงให้ลงทุนมีดังนี้

1. เปิดเพจที่มักจะใช้โลโก้ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ หรือให้คนเข้าใจผิด เช่น โลโก้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เป็นต้น

2. แอบอ้างชื่อผู้มีชื่อเสียงเพื่อชักชวนลงทุน เช่น กรณีปลอมไลน์ ซีอีโอ WHA หรือ จริพร หารุกรสกุล เพื่อหลอกให้ร่วมลงทุน หรือแก๊งมิฉฉาชีพใช้ชื่อบริษัท อมตะฯ และโลโก้แอบอ้างลวงคนร่วมลงทุนผ่านระบบ Line Official เพจ Facebook และช่องทางอื่น ๆ โดยใช้โลโก้สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เปิดเพจเพื่อหลอกให้ประชาชนร่วมลงทุนเป็นต้น

3. ทำอินโฟกราฟิกให้ข้อมูล เช่น ชวนลงทุนผลตอบแทนสูง เริ่มต้นได้ด้วยเงินจำนวนไม่มาก หรือทำเอกสาร บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน (บลจ.) ปลอม แต่ให้โอนเงินเข้าบัญชีส่วนตัว

4. ให้โอนเงินเข้า “บัญชีม้า” ซึ่งเป็นบัญชีที่ถูกซื้อมาจากคนที่รับเปิดบัญชีขาย

5. เงินจะถูกโอนต่อไปเรื่อย ๆ หลายบัญชี บางครั้งปลายทางคือ ต่างประเทศ หรือไปเปลี่ยนเป็นสกุลเงินดิจิทัล ส่งผลให้ยากต่อการจับกุม หรือส่วนใหญ่จับกุมได้เพียงแค่นักรับจ้างเปิดบัญชีที่เป็นด่านแรกเท่านั้น

สุภสิริ จันทวรินทร์ (2565) อธิบายว่า มิจฉาซีพมีกลยุทธ์การหลอกลวงหลากหลายรูปแบบเพื่อหลอกล่อเหยื่อ ซึ่งมิจฉาซีพมักใช้เทคนิคจิตวิทยาการโน้มน้าว 2 ประเภทหลัก ๆ คือ การอ้างอำนาจ (authority) และการกดดันโดยการจำกัดเวลาหรือจำนวนรางวัลตอบแทน (scarcity) มิจฉาซีพอาจสร้างความไว้วางใจโดยผ่านการแสดงให้เห็นว่าข้อเสนอที่นำมาล่อลวงนั้นมีความถูกต้องตามกฎหมายและมีหน่วยงานหรือบริษัทที่น่าเชื่อถือรองรับ หรือแม้กระทั่งการอ้างอิงว่าตนเป็นตำรวจหรือเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งทำให้เหยื่อรู้สึกเชื่อใจและไว้วางใจ อีกทั้งผู้หลอกลวงมักใช้การโน้มน้าวทางอารมณ์มากกว่าการโน้มน้าวด้วยเหตุผล เช่น จงใจจำกัดระยะเวลาในการส่งข้อมูลหรือโอนเงิน จำกัดจำนวนสินค้าที่จำหน่าย หรือจำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมการลงทุน ซึ่งทำให้เหยื่อรู้สึกว่าต้องรีบส่งข้อมูลหรือโอนเงินเพื่อจะได้รับผลตอบแทนที่ล่อตาล่อใจ และหลงเชื่อว่าตนจะได้รับผลตอบแทนตามที่ผู้หลอกลวงสัญญาไว้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า รูปแบบของการหลอกลวงให้ลงทุน มักจะใช้วิธีการนำผลตอบแทนที่มีมูลค่าสูงมาเป็นสิ่งจูงใจ และสร้างความน่าเชื่อถือโดยอ้างว่าเป็นหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน จึงทำให้หลายคนหลงเชื่อเข้าไปลงทุนจำนวนมาก ดังนั้นก่อนที่จะมีการลงทุนจึงควรพิจารณาถึงความน่าเชื่อถือก่อนร่วมลงทุนเสมอ และคำนึงถึงผลตอบแทนด้วยว่าสมเหตุสมผลหรือไม่เพื่อลดโอกาสในการถูกหลอกลวงให้ลงทุน

วิธีการป้องกันการหลอกลวงให้ลงทุน

ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมประเทศไทย (2565) อธิบายว่า วิธีการป้องกันการหลอกลวงให้ลงทุนมีดังนี้

1. ไม่ลงทุนตามคำชักชวนโดยไม่ตรวจสอบความน่าเชื่อถือ โดยระมัดระวังเพจปลอม และระวังการแอบอ้างบุคคลที่มีชื่อเสียง
2. ไม่หลงเชื่อการอ้างผลตอบแทนที่สูงเกินจริง เนื่องจากการลงทุนมีความเสี่ยง ดังนั้นผลตอบแทนที่สูงมักจะมาพร้อมความเสี่ยงสูง อย่าเร่งรีบตัดสินใจ
3. ไม่รีบร้อน ต้องตรวจสอบตัวตนบริษัทก่อนลงทุน สามารถตรวจสอบรายชื่อผู้ให้บริการและบุคลากรเกี่ยวกับการลงทุนในหลักทรัพย์ที่ได้รับอนุญาตได้ที่ www.sec.or.th

4. ไม่นอนเงินเข้าบัญชีบุคคลธรรมดา ซึ่งผู้ให้บริการที่ถูกต้องตามกฎหมายต้องใช้บัญชีธนาคารเป็นชื่อบริษัทของผู้ให้บริการเท่านั้น และต้องมีรายงานยืนยันผลการลงทุน

กระทรวง การุศิริระ (2565) กล่าวว่า วิธีการป้องกันการหลอกลวงให้ลงทุน มีดังนี้

1. ศึกษาอย่างลึกซึ้งก่อนลงทุน ก่อนที่จะลงทุนอะไรก็ตาม สิ่งสำคัญคือ ต้องศึกษาหาความรู้ในผลิตภัณฑ์นั้น ๆ อย่างจริงจัง

2. ลงทุนด้วยตัวเอง หรือเลี่ยงการจ้างเทรดแบบโอนเงินให้การรับเทรดมีการรับจ้างทำเป็นปกติ

3. เปิดพอร์ตลงทุนด้วยชื่อของตนเอง

4. ติดต่อกับบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน (บลจ.) ที่มีใบอนุญาต จากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์โดยตรงด้วยตัวเอง

ทั้งนี้การหลอกลวงที่ผ่านมา คนส่วนใหญ่มักถูกหลอกลวงจากคนรู้จัก เพื่อน หรือญาติ ที่มาแนะนำ เนื่องจากให้ความไว้วางใจจนลืมนึกถึงความน่าเชื่อถือ ดังนั้นจึงต้องศึกษาด้วยตัวเองให้เข้าใจ และใช้วิจารณญาณก่อนตัดสินใจลงทุน

เหยื่อวิทยา (Victimology)

ปัญหาอาชญากรรมในสังคมปัจจุบันมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รวมถึงส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของเหยื่ออาชญากรรมและสังคมอีกด้วย เพื่อที่จะให้ได้แนวทางในการพิจารณาเกี่ยวกับเหยื่ออาชญากรรม

เหยื่อวิทยา (Victimology) เป็นศาสตร์ใหม่และเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาทางด้านอาชญาวิทยา (Criminology) ในการศึกษาเหยื่อวิทยาเป็นการทำความเข้าใจกับสภาพสังคม ปฏิกริยาของสังคม สาเหตุการตกเป็นเหยื่อ ตลอดจนความต้องการของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อแล้วได้รับการช่วยเหลือเยียวยา ฟื้นฟูกลับสู่สภาพปกติในสังคม

นักจิตแพทย์ชาวอเมริกัน Frederic Wertham เป็นบุคคลแรกที่ใช้คำว่า เหยื่อวิทยา ในการอธิบายฆาตกร ในหนังสือชื่อ Show Violence ในช่วงทศวรรษที่ 1940 ต่อมาการศึกษาศาสตร์ว่าด้วยเหยื่อวิทยา โดย Han Von Hentig นักอาชญาวิทยาชาวเยอรมันได้ทำการสำรวจและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเหยื่อในคดีอาชญากรรม ข้อค้นพบที่ได้ในการศึกษาดังกล่าวนำมาสู่การศึกษาเรื่องของเหยื่อมากขึ้น อันเป็นการทำให้เกิดกระแสใหม่ทางด้านอาชญาวิทยา โดยเป็นการศึกษาที่เน้นการสำรวจความสัมพันธ์ของผู้กระทำความผิดและผู้เสียหาย (เหยื่ออาชญากรรม) หรือผู้ถูกทำร้ายมากขึ้น (Daigle, 2021; Criminal Justice Research, n.d.) ทำให้ในเวลาต่อมามีได้มีการศึกษาเรื่องของเหยื่อในเหตุอาชญากรรมมากขึ้น ความก้าวหน้าครั้งสำคัญของการศึกษาเรื่องเหยื่อวิทยาก็คือ การเรียกร้องให้มีการขยายแนวคิดเรื่องของ “เหยื่อ” ให้เกินขอบเขตและข้อจำกัด เพื่อให้ประเด็นแนวคิดเรื่องของ

เหยื่อได้มีการขยายขอบเขตไปถึงการตกเป็นเหยื่อจากความหลากหลายทางเชื้อชาติภายใต้อำนาจทางเศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม (Criminal Justice Research, n.d.; Hop, 2007) โดยมีผู้ตกเป็นเหยื่อ เช่น ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อขององค์กร ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการกระทำความผิดด้านสิ่งแวดล้อม ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการฉ้อโกง ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการพัฒนาที่ก่อให้เกิดอาชญากรรม เป็นต้น (Daigle, 2021; Asli, 2013)

Stephen Schafer (1977) เป็นนักเหยื่อวิทยารายแรก ๆ ที่มีความสนใจต่อเหยื่อ โดยมีการเขียนหนังสือ เรื่อง “The Victim and His Criminal: A Study in Functional Responsibility” และเช่นเดียวกับ Hentig และ Mendelsohn ซึ่ง Schafer ก็ได้มีการเสนอประเภทของเหยื่อ โดยมีการใช้ทั้งลักษณะทางสังคมและพฤติกรรม เพื่อการจัดประเภทของเหยื่อตามความรับผิดชอบต่อการตกเป็นเหยื่อของเหยื่ออาชญากรรม โดยมีการใช้การจัดประเภทของเหยื่ออาชญากรรมของ Hentig และการจัดประเภทรระดับความผิดของเหยื่อของ Mendelsohn และมีข้อเสนอที่ว่า ผู้คนต่างมีหน้าที่รับผิดชอบที่จะไม่ทำให้ตนเองตกเป็นเหยื่อหรือก่อให้เกิดการทำร้ายพวกเขา และก็เป็นสิ่งที่ทุกคนพยายามอย่างแข็งขันเพื่อไม่ให้เกิดอาชญากรรมแต่ตนเอง ซึ่งเขาได้ระบุประเภทและความรับผิดชอบออกเป็น 7 ประการสำคัญ ๆ ได้แก่

(1) เหยื่ออาชญากรรมที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชญากร (Unrelated Victims) - ไม่มีส่วนรับผิดชอบ (No Responsibility)

(2) เหยื่อที่กระตุ้นให้เกิดอาชญากรรม (Provocative Victims) - แบ่งปันความรับผิดชอบร่วมกัน (Share Responsibility)

(3) เหยื่อที่จูงใจให้เกิดอาชญากรรม (Precipitative Victims) - มีความรับผิดชอบบางส่วน (Some Degree of Responsibility)

(4) เหยื่อที่มีความอ่อนแอทางชีวภาพ (Biologically Weak Victims) - ไม่มีส่วนรับผิดชอบ (No Responsibility)

(5) เหยื่อที่มีความอ่อนแอทางสังคม (Socially Weak Victims) - ไม่มีส่วนรับผิดชอบ (No Responsibility)

(6) ผู้ตกเป็นเหยื่อของตนเอง (Self- Victimized Victims) - ร่วมรับผิดชอบทั้งหมด (Total Responsibility)

(7) เหยื่อการเมือง (Political Victims) - ไม่มีส่วนรับผิดชอบ (No Responsibility)

นอกจากนี้ จูซาร์ตน์ เอื้ออำนวย (2551) ได้อธิบายไว้ว่า เหยื่ออาชญากรรม หมายถึง บุคคลหรือคณะ บุคคลที่ได้รับอันตรายทางร่างกาย และจิตใจ หรือได้รับความเสียหายต่อทรัพย์สิน หรือได้รับผลกระทบจากการประกอบอาชญากรรม หรือการเสื่อมเสียสิทธิจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นความผิดตามกฎหมายอาญา เช่น ถูกทำร้ายร่างกาย ถูกข่มขืน ถูกลักทรัพย์ ถูกฆ่าถูกชิงทรัพย์ ถูกปล้น เป็นต้น

การศึกษาเรื่องเหยื่อยังคงเป็นการสะท้อนข้อเท็จจริงที่ว่าเหตุการณ์ของการตกเป็นเหยื่อนั้นมีความไม่เท่าเทียมกันระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล หรือชุมชน บางส่วนของผู้ตกเป็นเหยื่อที่มีความเสี่ยงมากขึ้นทำให้ได้รับอันตรายและการถูกทำร้ายมากขึ้น เช่น ผู้หญิง เด็ก ผู้สูงอายุ คนยากจน และคนที่ไร้อำนาจ เป็นต้น (Hentig, 1948)

เหยื่ออาชญากรรม

สรราวุธ เบญจกุล (2551) ได้ให้ความหมายว่า เหยื่ออาชญากรรม หมายถึง ผู้ประสบผลร้าย หรือความเสียหาย ทั้งด้านชีวิต ร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน อันเนื่องมาจากการละเมิดกฎหมาย ไม่ว่าจะเหยื่ออาชญากรรมนั้นจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล

สิทธิกร ศักดิ์แสง, สรราวุธ เบญจกุล, เกษฎา อนุจารี และสุชาติ ขวัญเกื้อ (2553) ได้ให้ความหมายว่า เหยื่ออาชญากรรม หมายถึง บุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่ง รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนตามกฎหมาย เช่น บุพการี ผู้สืบสันดาน สามี หรือภรรยา (ในคดีอาญาที่ผู้เสียหายตาย/บาดเจ็บและไม่สามารถจัดการเองได้) ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาลหรือผู้จัดการ/ผู้แทนอื่น ๆ ของนิติบุคคลในกรณีกระทำความผิดกับนิติบุคคลเท่านั้น บุคคลเหล่านี้ถือเป็นผู้เสียหายและมีสิทธิตามกฎหมาย

ประเทือง ธนิยผล (2556) ได้ให้ความหมายว่า เหยื่ออาชญากรรม หมายถึง บุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการก่ออาชญากรรมของผู้กระทำความผิดหรืออาชญากรรมโดยปราศจากความยินยอมของผู้ นั้น ผู้เสียหายอาจได้รับความเสียหายทางร่างกายได้แก่ การถูกประทุษร้ายแก่ร่างกาย และได้รับความเสียหายทางทรัพย์สิน ได้แก่ การถูกปล้นจี้ โจรกรรม เป็นต้น ในความเป็นจริงผู้เสียหายในการก่ออาชญากรรมมิได้หมายถึงเฉพาะตัวผู้ถูกทำร้ายเท่านั้น ยังหมายรวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดของผู้ถูกทำร้ายอีกด้วย ซึ่งบุคคลเหล่านี้ก็จะพลอยได้รับผลเสียหายจากเหตุการณ์ร้ายนั้นด้วย ได้แก่ ครอบครัว พ่อแม่ พี่น้อง สามีภรรยา และบุตร หรือบุคคลที่อยู่ในความรับผิดชอบอุปการะของผู้ถูกทำร้าย เป็นต้น

ปัญญาพร แจ่มวุฒิปรีชา (2562) ได้ให้ความหมายว่า เหยื่อ หมายถึง คนที่ถูกทำร้ายทำให้บาดเจ็บ ถูกปล้น ถูกปลิดชีวิต ถูกโกง ถูกหลอกลวง โดยผู้อื่นหรือโดยเหตุการณ์แล้วร้ายไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกายหรือจิตใจ

อาริษา พันธุ์เอี่ยม และติณทรธรรณ ประทีปพรณรงค์ (2563) ได้ให้ความหมายว่า เหยื่ออาชญากรรม หมายถึง บุคคลที่ได้รับความเสียหาย ทั้งความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน และเสรีภาพหรือสิทธิอื่น ๆ จากการก่ออาชญากรรมของผู้อื่นที่เป็นผู้กระทำความผิดซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้แล้ว โดยสรุปได้ว่า เหยื่ออาชญากรรม หมายถึง ผู้ที่ได้รับความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน ซึ่งเป็นผลมาจากการก่ออาชญากรรมของผู้กระทำความผิดหรืออาชญากรรมที่กระทำความผิดกฎหมายที่บัญญัติไว้ ไม่ว่าจะเหยื่ออาชญากรรมนั้นจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล

สาเหตุการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

สาเหตุของการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมนั้น ต้องพิจารณาจาก “เหยื่อ” หรือ “เหยื่ออาชญากรรม” โดยพิจารณาจากประเภทของเหยื่ออาชญากรรม และแยกการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ดังนี้ (สุดสงวน สุธีสร, 2543)

1. พฤติกรรม เหยื่ออาชญากรรมอาจช่วยๆ เชื่อเชิญ หรือเป็นต้นเหตุของการกระทำความผิด ทำให้พฤติกรรมของเหยื่อมีส่วนในการกระทำความผิด หรือวิถีชีวิตของเหยื่อ เป็นสาเหตุของการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมส่วนมากคือผู้ที่มีบุคลิกภาพอ่อนแอ คนที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เห็นตนเองเป็น

คนมีปมด้อย มักยอมจำนนต่อทุกคนทุกสถานการณ์ มีความคิดในแง่ลบกับตนเอง ทำให้มีโอกาสที่จะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้

2. ลักษณะทางชีวภาพ เด็ก ผู้หญิง คนชรา เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ เนื่องจากทั้ง 3 กลุ่ม มีความอ่อนแอตามธรรมชาติ เด็กมักจะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมประเภทลักพาตัว เพราะไม่สามารถที่จะขัดขืนหรือป้องกันการจับกุมตัวของผู้ร้ายได้ ในทำนองเดียวกัน ผู้หญิงมักถูกมองในแง่ของกามอาวมณ์ เพราะสรีระที่บอบบางกว่าผู้ชาย จึงทำให้มีโอกาสตกเป็นเหยื่อของการข่มขืน และสำหรับคนชรา มีความอ่อนแอของสภาพร่างกาย เคลื่อนไหวช้า จึงมีโอกาสที่จะตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมประเภทลักทรัพย์ได้

3. สถานที่ สถานที่ที่เป็นเหตุที่ทำให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ โดยยึดเอาสถานที่ที่เป็นหลักเกณฑ์ในการเกิดเหตุ ซึ่งไม่ว่าใครก็ตามไปในสถานที่ดังกล่าว ก็จะมีโอกาสในการตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมได้

4. สภาพเศรษฐกิจและสังคม สังคมที่มีสถิติอาชญากรรมน้อย แสดงว่า เหยื่ออาชญากรรมก็มีน้อยด้วย ดังนั้นสภาพเศรษฐกิจและสังคม ย่อมเป็นปัจจัยกำหนดที่สำคัญต่อสาเหตุการกระทำผิดของคนในสังคม

5. การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากการประกอบอาชญากรรมมากขึ้น การดำเนินการในการนำผู้กระทำผิดมาลงโทษล่าช้า บางครั้งขาดความเป็นธรรม ซึ่งผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมจะเกิดความรู้สึกท้อแท้ต่อระบบงานยุติธรรม หรือบางครั้งเหยื่อไปแจ้งเหตุอาชญากรรมให้เจ้าหน้าที่ทราบเพื่อดำเนินงานและหาทางป้องกันเหตุดังกล่าวไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำ แต่เมื่อมีการดำเนินคดีในชั้นศาลแล้ว กลับได้รับการลงโทษที่ไม่เป็นธรรม ดังนั้นอาชญากรรมทราบถึงช่องว่างของกฎหมาย ทำให้เกิดความกล้าที่จะกระทำผิด เพราะไม่เกรงกลัวต่อบทลงโทษจากระบบงานยุติธรรม

สาเหตุของการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม เกิดได้จากหลายปัจจัย เช่น พฤติกรรมของเหยื่อ บุคลิกภาพที่อ่อนแอทางร่างกายและจิตใจ และสภาพร่างกายที่ถดถอย เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ง่าย จากการพูดชักชวน และหลอกลวง โดยเฉพาะคนชราหรือผู้สูงอายุ จากสภาพที่มีความอ่อนแอทางธรรมชาติ ซึ่งจะถูกชักจูงให้ตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงทางออนไลน์ได้ง่าย สภาพเศรษฐกิจและสังคม ก็เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ง่าย

ทฤษฎีการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม (Theories of Victimization)

ทฤษฎีที่อธิบายการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมที่สำคัญ มีดังนี้

แนวคิดที่เกี่ยวกับการจัดประเภทของอาชญากรรม

การจัดประเภทของเหยื่อโดยเน้นความรับผิดชอบในการเกิดอาชญากรรมของเหยื่อเป็นหลัก แบ่งได้ 7 ชนิด (Schafer, 1977)

- 1) เหยื่ออาชญากรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม หมายถึง บุคคลทั่วไปที่ไม่มีความสัมพันธ์กับอาชญากรรมมาก่อน
- 2) เหยื่อที่ท้าทายให้เกิดอาชญากรรม หมายถึง เหยื่อได้กระทำให้บางสิ่งบางอย่างให้อาชญากรขัดใจ เช่น ดุหมิ่น ดุแคลน แสดงความเกลียดชัง หรือผิดสัญญา เป็นต้น

- 3) เหตุที่จุดชนวนให้เกิดอาชญากรรม มีพฤติกรรมมุ่งใจให้เกิดการกระทำผิดโดยที่ไม่ได้ตั้งใจ
- 4) เหตุที่อ่อนแอทางชีวภาพ คือ เหตุที่อ่อนแอทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ทำให้ง่ายต่อการถูกทำร้าย เช่น เด็ก ผู้หญิง ผู้สูงอายุ ผู้ขาดความสามารถ ผู้ป่วยทางจิต ซึ่งเหยื่อชนิดนี้ควรที่จะได้รับการปกป้องจากสังคม
- 5) เหตุที่มีความอ่อนแอทางสังคม คือ เหตุที่มีสภาพความอ่อนแอทางสังคม เช่น พวกที่นับถือศาสนาบางนิกาย พวกชนกลุ่มน้อย ผู้อพยพ ซึ่งเป็นกลุ่มที่ง่ายต่อการถูกรังแก
- 6) เหยื่อตนเอง คือ เป็นทั้งอาชญากร และเป็นเหยื่อพร้อมกัน ได้แก่ ผู้กระทำผิดในคดียาเสพติด นักการพนัน เป็นต้น

เหยื่อการเมือง คือผู้ที่ถูกปฏิบัติกันในการเมือง การเกิดเป็นเหยื่อก็คือเพราะว่าอยู่ฝ่ายตรงข้ามกัน

ทฤษฎีรูปแบบของวิถีชีวิต (Live Style Theory)

ทฤษฎีรูปแบบของวิถีชีวิต ได้อธิบายไว้ว่า อาชญากรมีการกำหนดเป้าหมายหรือเหยื่ออาชญากรรมเป็นเฉพาะบุคคล เนื่องจากมีการเลือกรูปแบบในการใช้ชีวิตของเหยื่อ ดังนั้น รูปแบบการดำเนินชีวิต จึงเป็นตัวสะท้อนความสนใจ ความคิดเห็น และลักษณะการดำเนินชีวิต ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากหลายปัจจัย ได้แก่ กลุ่มเพื่อน ครอบครัว บุคคลสำคัญในชีวิต และจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ โดยแต่ละบุคคลจะแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของตน ถ้าสามารถรู้ถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตของบุคคลใดแล้ว ก็ทำให้มีความเป็นไปได้สูงที่จะสามารถคาดคะเนพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลนั้นได้ (ศุภกิจ เจริญเวช, 2553)

นักอาชญาวิทยา ชื่อ Gary Sensen and David Brownfield เชื่อว่า รูปแบบของการดำเนินวิถีชีวิตของคนทำให้คนนั้นตกเป็นผู้เสียหาย หรือเหยื่ออาชญากรรมได้ อ้างอิงจากข้อมูลสถิติที่แสดงว่า สาเหตุการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเกิดจากการอยู่เป็นโสด การคบกับชายหนุ่ม ไปเที่ยวตามสวนสาธารณะยามวิกาล และการอาศัยอยู่แถบชานเมือง การหลีกเลี่ยงความเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่ออาจทำได้โดยการไม่ออกจากบ้านในเวลากลางคืน การพกอาวุธในตัวเองที่มีความปลอดภัย การไม่ไปเที่ยวตามที่สาธารณะ และการมีคูครอง เป็นต้น (ศุภกิจ เจริญเวช, 2553)

ทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน (Routine Activity Theory)

ทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน ซึ่งพัฒนาโดย Cohen และ Felson เกี่ยวข้องกับปัจจัยสามประการ คือ "ผู้ที่อาจกระทำผิด เป้าหมายที่เหมาะสม และการไม่มีผู้ป้องกันที่มีความสามารถ" (Bottoms and Wiles, 1997, p. 320) ทั้งสามปัจจัยจะต้องมารวมกันเพื่อที่จะตระหนักถึงกิจกรรมทางอาญา ทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน อาศัยวิธีการเลือกที่มีเหตุผลเช่นเดียวกับเทคนิคการป้องกันอาชญากรรมตามสถานการณ์ เช่นเดียวกับทฤษฎีอื่น ๆ ทฤษฎีกิจวัตรประจำวันมีการวิพากษ์วิจารณ์ การวิพากษ์วิจารณ์หลักประการหนึ่งคือการสันนิษฐานว่าอาชญากรมีเหตุผลในการตัดสินใจ พวกเขาไม่สามารถใช้เหตุผลเดียวกันกับบุคคลที่ใช้มาตรการรักษาความปลอดภัย พวกเขาอาจไม่รู้ด้วยซ้ำถึงเทคนิคการป้องกันอาชญากรรมตามสถานการณ์ที่บังคับใช้ พวกเขาอาจอยู่ภายใต้อิทธิพลของยาเสพติดหรือแอลกอฮอล์ หรือด้วยเหตุผลใดก็ตาม พวกเขาอาจไม่สนใจมาตรการรักษาความปลอดภัย

Cohen and Felson (1979) เสนอว่า อาชญากรรมที่เกิดขึ้นควรถูกมองว่าเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะเจาะจงในสถานที่และช่วงเวลาที่เกิดเหตุ โดย Cohen และ Felson ได้เสนอว่า การก่อเหตุอาชญากรรมจำเป็นต้องมีองค์ประกอบ 3 ประการที่ทำให้เกิดเหตุอาชญากรรม ได้แก่

(1) ผู้กระทำมีแนวโน้มหรือแรงจูงใจที่จะกระทำความผิด (An Offender) โดยเหยื่ออาจมีลักษณะ แรงจูงใจ หรือเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดลงมือก่อเหตุอาชญากรรม

(2) เหยื่อหรือเป้าหมายที่เหมาะสมในการเกิดอาชญากรรม (A Suitable Target) โดยเหยื่ออาจมีลักษณะอ่อนแอทางร่างกายและจิตใจ เช่น ผู้หญิง เด็ก ผู้สูงอายุ หรือคนที่มีปัญหาทางจิต เป็นต้น อาจถูกทำร้ายเพื่อแย่งชิงสิ่งของมีค่าหรือสิ่งของที่หยิบฉวยได้ง่าย

(3) ภาวะของการขาดการป้องกันที่มีประสิทธิภาพ (The Absence of a Guardian) โดยเหยื่อเป็นผู้ขาดผู้ดูแลหรือผู้ดูแลไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถป้องกันหรือยับยั้งการก่อเหตุอาชญากรรมได้

ภาพที่ 1 องค์ประกอบสามประการที่ทำให้เกิดเหตุอาชญากรรม

ที่มา: Cohen and Felson, 1979

Cohen and Felson (1979) อธิบายว่า องค์ประกอบทั้งสามอย่างนี้ เป็นองค์ประกอบที่เพียงพอต่อการป้องกันการเกิดขึ้นของอาชญากรรม และในทางทฤษฎีนิเวศวิทยามนุษย์ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างกิจกรรมประจำวันในสังคมก็มีผลต่ออัตราการเกิดขึ้นของอาชญากรรมในแง่ของการบรรจบกันของสถานที่และเวลา ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงกิจกรรมประจำวันของผู้คนที่เปลี่ยนไป โอกาสที่จะตกเป็นเหยื่อหรือเป้าหมายของการก่อเหตุอาชญากรรมก็อาจเปลี่ยนไปเช่นกัน

ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม

ภาพที่ 2 สามเหลี่ยมอาชญากรรม

ที่มา: Eck, 2003

สถานการณ์ของโลกในยุคปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การเปลี่ยนแปลงและความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วดังกล่าว ส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาหลายประการ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาแรงงาน ปัญหายาเสพติดและปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาอาชญากรรมมีแนวโน้มสูงมากขึ้น

ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime Triangle Theory) ได้อธิบายถึงสาเหตุหรือองค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรม ประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ของสามเหลี่ยม 3 ด้าน คือ

1. ผู้กระทำความผิด/คนร้าย (Offender) หมายถึง ผู้ที่มีความต้องการ (Desire) จะก่อเหตุหรือลงมือกระทำความผิด
2. เหยื่อ (Victim)/เป้าหมาย (Target) หมายถึง บุคคล สถานที่ หรือวัตถุสิ่งของ ที่ผู้กระทำความผิดหรือคนร้าย มุ่งหมายกระทำต่อ หรือเป็นเป้าหมายที่ต้องการ
3. โอกาส (Opportunity) หมายถึง ช่วงเวลา (Time) และสถานที่ (Place) ที่เหมาะสมที่ผู้กระทำความผิดหรือคนร้าย มีความสามารถจะลงมือกระทำความผิดหรือก่ออาชญากรรม

สามเหลี่ยมอาชญากรรมเป็นวิธีง่าย ๆ ในการมองเห็นและทำความเข้าใจปัญหาอาชญากรรม โดยสามองค์ประกอบจะต้องมีอยู่จึงจะมีการเกิดอาชญากรรม คือ ผู้กระทำความผิด เหยื่อ และสถานที่ ขาดอย่างใดอย่างหนึ่ง อาชญากรรมจะไม่เกิดขึ้น จากภาพสามเหลี่ยมอาชญากรรม แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบและเงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับการก่อเหตุอาชญากรรม ผู้กระทำความผิดที่มีแรงจูงใจ เป้าหมายที่เหมาะสม และต้องอยู่ในสถานที่เดียวกันและช่วงเวลาเดียวกัน ดังนั้น สามเหลี่ยมด้านนอกจะประกอบด้วย ผู้พิทักษ์ (Guardians) ผู้ควบคุม (Handlers) และผู้จัดการ (Managers) หากผู้พิทักษ์ ผู้ควบคุม และผู้จัดการ ไม่อยู่หรือไม่มีประสิทธิภาพมากพอ ก็จะเกิดเหตุการณ์อาชญากรรมขึ้น

ในทางกลับกันการมีผู้พิทักษ์ ผู้ปกครองหรือผู้ควบคุม หรือผู้จัดการ แม้เพียงคนเดียว ก็สามารถที่จะระงับหรือยับยั้งการเกิดเหตุอาชญากรรมได้เช่นกัน (Tillyer and Eck, 2010)

โดยสรุปก็คือ เมื่อเกิดเหตุการณ์หรือสถานการณ์ครบองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน จะทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้น ทฤษฎีดังกล่าวได้เสนอแนวคิดในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม หรือการป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรม โดยต้องพยายามทำอย่างไรก็ตามที่จะให้องค์ประกอบของสามเหลี่ยมอาชญากรรมด้านใดด้านหนึ่งหายไป ก็จะทำให้อาชญากรรมไม่เกิดขึ้น

Schafer (1977) มีการจำแนกประเภทของเหยื่ออาชญากรรม ออกเป็น 7 ประเภท ดังนี้

1. เหยื่ออาชญากรรมที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชญากรรม (Unrelated Victims) ผู้เสียหายไม่มีความเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดเลย

2. เหยื่อที่กระตุ้นให้เกิดอาชญากรรม (Provocative Victims) ผู้เสียหายได้ทำบางอย่างต่อผู้กระทำผิด ผู้กระทำผิดจึงได้ตอบโต้การยั่วยวนนั้น

3. เหยื่อที่จูงใจให้เกิดอาชญากรรม (Precipitate Victims) ผู้เสียหายไม่ได้กระทำต่ออาชญากรรม แต่ได้กระทำบางประการที่เปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิด เช่น การเดินคนเดียวในที่เปลี่ยว การแต่งตัวของผู้หญิง ผู้เสียหายควรรับผิดชอบในบางส่วน เป็นต้น

4. เหยื่อที่มีความอ่อนแอทางชีวภาพ (Biologically Weak Victims) เช่น ผู้ป่วยและเด็ก ซึ่งถ้าจะต้องมีผู้รับผิดชอบในอาชญากรรมก็ต้องเป็นสังคมหรือรัฐ ซึ่งไม่เตรียมการป้องกันที่เพียงพอ

5. เหยื่อที่มีความอ่อนแอทางสังคม (Socially Weak Victims) ผู้ซึ่งอยู่ในสังคมในสถานะที่เสียเปรียบ เช่น คนกลุ่มน้อย คนชายขอบ ซึ่งผู้ที่ต้องรับผิดชอบร่วมกันต่ออาชญากรรมที่เกิดขึ้นกับเขา คือ ผู้กระทำผิดและสังคม เนื่องจากสังคมมีความลำเอียงที่มีต่อพวกเขา

6. ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของตนเอง (Self-victimizing Victims หรือ Victimless Crimes) เช่น ยาเสพติด การพนัน ซึ่งผู้กระทำผิดเป็นผู้เสียหายเอง ก็ต้องรับผิดชอบเองทั้งหมดไม่มีการแบ่ง ความรับผิดชอบให้ผู้อื่น

7. เหยื่อการเมือง (Political Victims) ผู้ซึ่งได้รับผลจากสงครามอุดมการณ์การปฏิวัติ ผู้เสียหายไม่ควรถูกต้องรับผิดชอบในอาชญากรรมที่เกิดขึ้นต่อเขา

สาเหตุการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

สาเหตุของการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมนั้น พิจารณาจากประเภทของเหยื่ออาชญากรรม และการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ดังนี้ (สุดสงวน สุธีสร, 2543)

1. พฤติกรรม เหยื่ออาชญากรรมอาจยั่ว เชื้อเชิญ หรือเป็นต้นเหตุของการกระทำผิด ทำให้พฤติกรรมของเหยื่อมีส่วนในการกระทำผิด หรือวิถีชีวิตของเหยื่อ เป็นสาเหตุของการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมส่วนมากคือผู้ที่มีบุคลิกภาพอ่อนแอ คนที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เห็นตนเองเป็นคนมีปมด้อย มักยอมจำนนต่อทุกคนทุกสถานการณ์ มีความคิดในแง่ลบกับตนเอง ทำให้มีโอกาสที่จะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้

2. ลักษณะทางชีวภาพ เด็ก ผู้หญิง คนชรา เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ เนื่องจากทั้ง 3 กลุ่ม มีความอ่อนแอตามธรรมชาติ เด็กมักจะถูกเป็นเหยื่ออาชญากรรมประเภทลักพาตัว เพราะไม่สามารถที่จะขัดขืนหรือป้องกันการจับกุมตัวของผู้ร้ายได้ ใน

ทำนองเดียวกัน ผู้หญิงมักถูกมองในแง่ของกามารมณ์ เพราะสรีระที่บอบบางกว่าผู้ชาย จึงทำให้มีโอกาสตกเป็นเหยื่อของการข่มขืน และสำหรับคนชรา มีความอ่อนแอของสภาพร่างกาย เคลื่อนไหวช้า จึงมีโอกาสที่จะตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมประเภทลักทรัพย์ได้

3. สถานที่ สถานที่ที่เป็นเหตุที่ทำให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ โดยยึดเอาสถานที่ที่เป็นหลักเกณฑ์ในการเกิดเหตุ ซึ่งไม่ว่าใครก็ตามไปในสถานที่ดังกล่าว ก็จะมีโอกาสในการตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมได้

4. สภาพเศรษฐกิจและสังคม สังคมที่มีสถิติอาชญากรรมน้อย แสดงว่า เหยื่ออาชญากรรมก็น้อยด้วย ดังนั้นสภาพเศรษฐกิจและสังคม ย่อมเป็นปัจจัยกำหนดที่สำคัญต่อสาเหตุการกระทำผิดของคนในสังคม

5. การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากการประกอบอาชญากรรมมากขึ้น การดำเนินการในการนำผู้กระทำผิดมาลงโทษล่าช้า บางครั้งขาดความเป็นธรรม ซึ่งผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมจะเกิดความรู้สึกท้อแท้ต่อระบบงานยุติธรรม หรือบางครั้งเหยื่อไปแจ้งเหตุอาชญากรรมให้เจ้าหน้าที่ทราบเพื่อดำเนินงานและหาทางป้องกันเหตุดังกล่าวไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำ แต่เมื่อมีการดำเนินคดีในชั้นศาลแล้ว กลับได้รับการลงโทษที่ไม่เป็นธรรม ดังนั้นอาชญากรรมราบถึงช่องว่างของกฎหมาย ทำให้เกิดความกล้าที่จะกระทำผิด เพราะไม่เกรงกลัวต่อบทลงโทษจากระบบงานยุติธรรม

สาเหตุของการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม เกิดได้จากหลายปัจจัย เช่น พฤติกรรมของเหยื่อ บุคลิกภาพที่อ่อนแอทางร่างกายและจิตใจ และสภาพร่างกายที่ถดถอย เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ง่าย จากการพูดชักชวน และหลอกลวง จะถูกชักจูงให้ตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงทางออนไลน์ได้ง่าย สภาพเศรษฐกิจและสังคม ก็เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ง่าย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พลิสสุภา พจนะลาวัฒน์ (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ: ศึกษากรณีแชร์ลูกโซ่” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบของแชร์ลูกโซ่ในประเทศไทย ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตกเป็นเหยื่อของแชร์ลูกโซ่ และแนวทางการแก้ไขปัญหาการตกเป็นเหยื่อแชร์ลูกโซ่ การศึกษานี้ใช้การศึกษาเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพควบคู่กัน เชิงปริมาณใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 396 คน ที่เคยตกเป็นเหยื่อแชร์ลูกโซ่ ส่วนการศึกษาเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 คน ผลการศึกษาพบว่า ประเทศไทยมีแชร์ลูกโซ่ 3 แบบ ดังนี้

- 1) รูปแบบของแชร์ลูกโซ่ที่ใช้วิธีการขายสินค้าและบริการ
- 2) รูปแบบแชร์ลูกโซ่ที่ใช้วิธีการชักชวนให้มาเป็นสมาชิก เน้นการหาสมาชิกมากกว่าการขายสินค้า และ
- 3) รูปแบบแชร์ลูกโซ่ที่ใช้วิธีการให้ความรู้ และการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือหาสมาชิกเข้าร่วม

ผลการทดสอบพฤติกรรมการตกเป็นเหยื่อพบปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตกเป็นเหยื่อแฮร์ลุคโซ่ คือ 1)ลักษณะของเหยื่ออาชญากรรม 2)ความเชื่อ 3)การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมตามแนวพุทธ 4)แบบแผนการดำเนินชีวิต 5)กิจวัตรประจำวัน 6)โอกาส 7)การบังคับ 8)การสนับสนุน 9)ความสามารถ 10)ค่านิยม และ 11)เป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ แนวทางในการป้องกันและแก้ไขคือ 1)การให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับรูปแบบ ของแฮร์ลุคโซ่ที่หลากหลายและซับซ้อน 2)แจ้งต่อเจ้าหน้าที่ทันทีเมื่อประชาชนตกเป็นเหยื่อแฮร์ลุคโซ่ เพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือโดยเร็ว 3)ควรมีการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมมือใน การป้องกัน ปรามปราม และแก้ไขปัญหาการตกเป็นเหยื่อแฮร์ลุคโซ่ให้เกิดเป็นรูปธรรม และ 4) ควรแก้ไขบทลงโทษในความผิดเกี่ยวกับแฮร์ลุคโซ่ให้รุนแรงขึ้น เพื่อให้ผู้กระทำผิดเกิดความเกรงกลัว ไม่ กล้าที่จะกระทำความผิด

Choi (2008) ได้ทำการศึกษาเรื่องเหยื่ออาชญากรรมคอมพิวเตอร์ และทฤษฎีบูรณาการ: การประเมินเชิงประจักษ์ โดยทำการศึกษาแบบจำลองการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ กลุ่มตัวอย่าง ได้ทำการศึกษาแก่นักศึกษาจำนวน 345 คน ได้คำตอบที่สมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล จำนวน 204 คน ทำการทดสอบข้อมูลด้วยโมเดลสมการเชิงโครงสร้าง ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการดำเนินชีวิตออนไลน์ประจำวัน มีความสัมพันธ์กับการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของคอมพิวเตอร์ช่วยลดปัญหาการตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ได้อย่างมีนัยสำคัญ

Pak and Zhao (2014) ได้ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมเชิงโครงสร้างทางสังคมของการหลอกลวงในการสื่อสารโดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลาง โดยการศึกษาได้อธิบายไว้ว่า การหลอกลวงเกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ทางสังคม แต่อย่างไรก็ตามการศึกษาเกี่ยวกับการหลอกลวงมักจะเป็น การศึกษาจากมุมมองของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แต่ไม่ค่อยมีการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะโครงสร้างทางสังคมของการสื่อสารที่นำไปสู่การหลอกลวง ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา พฤติกรรมการหลอกลวงในการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ (CMC) ผ่านมุมมองของโครงสร้างทางสังคม เพื่อให้ทราบและเข้าใจว่าผู้หลอกลวงคนหนึ่งมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้รับหลายรายอย่างไร และลักษณะโครงสร้างใดที่สามารถใช้เพื่ออธิบายการหลอกลวงใน CMC อันดับแรกคณะผู้วิจัยได้ กำหนดแนวคิดเกี่ยวกับการหลอกลวงในแง่ของโครงสร้างทางสังคมโดยอาศัยทฤษฎีการหลอกลวงระหว่างบุคคลและทฤษฎีเครือข่ายสังคมออนไลน์ จากนั้นคณะผู้วิจัยได้เสนอแบบจำลองพฤติกรรมเชิงโครงสร้างของการหลอกลวงใน CMC ที่ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเป็นศูนย์กลาง ความเชื่อมโยง และความคล้ายคลึงกัน จากนั้นตามด้วยการประเมินเชิงประจักษ์ของแบบจำลองจาก ข้อมูลจริงที่รวบรวมจากเว็บไซต์เกม ผลการศึกษานี้แสดงหลักฐานใหม่ว่าการหลอกลวงเป็นกิจกรรมเชิงกลยุทธ์ที่ผู้หลอกลวงพยายามเล่นกลระหว่างเป้าหมายสองประการในการส่งเสริมวาระการ หลอกลวงของตนและหลีกเลี่ยงการตรวจพบ

วันสนันท์ กันทะวงศ์ และฐิติยา เพชรมณี (2563) ได้ทำการศึกษา เรื่อง อาชญากรรม เศรษฐกิจ: การหลอกลวงการแก๊งค์กำไรอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิธีการหลอกลวงในการแก๊งค์กำไรอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตกเป็นเหยื่อในการแก๊งค์กำไรอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และ 3) เสนอแนวทางการ

ป้องกันการตกเป็นเหยื่อการแก๊งค์กำไรอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ กลุ่มตัวอย่าง คือหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน และผู้ที่ตกเป็นเหยื่อหรือผู้เสียหาย จำนวน 17 คน ผลการศึกษาพบว่าวิธีการหลอกลวงประชาชนให้ตกเป็นเหยื่อการแก๊งค์กำไรอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมี 2 กรณี คือ 1) กรณีผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลธรรมดาที่มีวิธีการสอนให้แก๊งค์กำไรด้วยตัวเองผ่านบริษัทแก๊งค์กำไรในต่างประเทศ โดยผู้กระทำความผิดจะได้เงินจากการสอนคอร์สสัมมนา 2) กรณีผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลมีวิธีการตั้งทีมงานชักชวนและอ้างว่าใช้ปัญญาประดิษฐ์หรือหุ่นยนต์แก๊งค์กำไร มีการันตีผลตอบแทนและระยะเวลาที่จะได้รับผลตอบแทนซึ่งทั้งสองกรณีเป็นความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนที่เข้าข่ายแชร์ลูกโซ่ สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตกเป็นเหยื่อพบว่า มี 8 ปัจจัย ได้แก่ 1) เศรษฐกิจ 2) ความโลภ 3) เทคโนโลยีสมัยใหม่ 4) การคบหาสมาคม 5) ภาพลักษณ์ 6) ความรู้ความเข้าใจ 7) กิจวัตรประจำวัน และ 8) การทำงานภาครัฐ สำหรับแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อควรได้รับการบูรณาการจากหน่วยงานด้านการเงินการธนาคาร หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมภาคประชาชน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดตั้งคณะทำงาน (Task Force) ทำงานร่วมกันในเชิงรุกทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ ข้อเสนอแนะการวิจัย ได้แก่ 1) ควรมีการจัดตั้งศูนย์อาชญากรรมเศรษฐกิจแชร์ลูกโซ่ 2) พิจารณาจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือเหยื่อแชร์ลูกโซ่ 3) ผลักดันนโยบายด้านการออมเงินเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินของประชาชน 4) ผลักดันแผนรับมือสังคมผู้สูงอายุในอนาคตอันมีความเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อเพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อการแก๊งค์กำไรอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศในอนาคตต่อไป

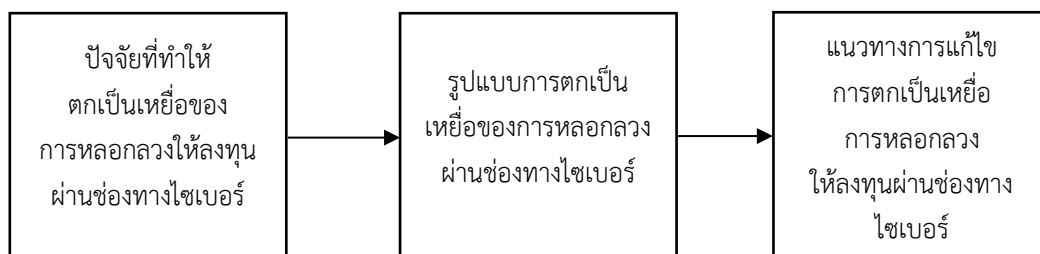
พงศ์ธนรัฐ สุภาณุวัฒน์, ศิริวัฒน์ บัวรอด, โชติระวี หนาแน่น, มาลีรัตน์ มะลิแย้ม และ นลินภัสร์ บำเพ็ญเพียร (2564) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการถูกหลอกลวงให้ลงทุนฟอเร็กซ์ โดยใช้เทคนิคการจัดกลุ่มแบบเคมีน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการถูกหลอกลวงให้ลงทุนในตลาดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่เคยถูกหลอกลวงจากการลงทุนในฟอเร็กซ์ จำนวน 624 คน ผลการศึกษาพบว่า มี 5 ปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการถูกหลอกลวงให้ลงทุนฟอเร็กซ์ ได้แก่ จำนวนครั้งที่ได้รับผลตอบแทน จำนวนครั้งที่ลงทุน จำนวนผลตอบแทนที่ได้รับร้อยละผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุน และจำนวนเงินลงทุน โดยสามารถแบ่งกลุ่มของผู้ถูกหลอกลวงให้ลงทุนได้ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้ถูกหลอกลวงส่วนใหญ่มักจะเสียเงินลงทุนน้อยกว่า 50,000 บาท และได้รับผลตอบแทนเฉลี่ย 1 ครั้ง กลุ่มที่ 2 ผู้ถูกหลอกลวงที่เสียเงินลงทุนปานกลางระหว่าง 50,000 ถึง 100,000 บาท และได้รับผลตอบแทนเฉลี่ย 7 ครั้ง และกลุ่มที่ 3 ผู้ถูกหลอกลวงที่เสียเงินลงทุนสูง ระหว่าง 100,000 ถึง 500,000 บาท ได้รับผลตอบแทนเฉลี่ย 14 ครั้ง นอกจากนี้ยังพบ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนเงินที่ลงทุนเฉลี่ยในฟอเร็กซ์ ดังนี้ 1) ช่องทางการทำธุรกรรม 2) ประสบการณ์ด้านการลงทุน ซึ่งผู้ที่มีประสบการณ์ลงทุนมากกว่า 1 ปี มีจำนวนเงินลงทุนเฉลี่ยที่สูงกว่า 3) ร้อยละผลตอบแทนที่ได้รับ โดยร้อยละผลตอบแทนที่สูงขึ้นส่งผลต่อจำนวนเงินลงทุนเฉลี่ยที่สูงขึ้น และ 4) จำนวนครั้งที่ได้รับผลตอบแทนจากการลงทุน โดยจำนวนครั้งที่ได้รับผลตอบแทนมากขึ้นส่งผลกับจำนวนเงินลงทุนเฉลี่ยที่สูงขึ้น และจากผลการวิจัยดังกล่าวสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อการป้องกันหรือเฝ้าระวังการถูกหลอกลวงจากการลงทุนฟอเร็กซ์ได้

พชรพงศ์ อังกสิทธิ์ และณฉัตรชพงษ์ แก้วสมพงษ์ (2565) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมลงทุนในแชร์ลูกโซ่ของนักลงทุน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อ

การตัดสินใจในการเข้าร่วมแชร์ลูกโซ่ กลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มผู้ที่เคยเข้าร่วมแชร์ลูกโซ่ จำนวน 200 คน และกลุ่มที่ไม่เคยเข้าร่วมแชร์ลูกโซ่ จำนวน 200 คน รวมทั้งสิ้น 400 คน ผลการศึกษาพบว่า มีตัวแปรที่มีนัยสำคัญ 5 ตัวแปร คือ เพศ อายุ การศึกษาระดับปริญญา ปัจจัยด้านความเชื่อ และปัจจัยด้านการบังคับ ในส่วนของเพศนั้นพบว่า เพศหญิงมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมในแชร์ลูกโซ่มากกว่าเพศชายอาจเป็นเพราะมีส่วนส่วนของประชากรที่มากกว่าเพศชายหรืออาจถูกโน้มน้าวจากอาชญากรให้ตัดสินใจเข้าร่วมลงทุนได้ง่ายกว่าเพศชาย ในส่วนของอายุนั้นยิ่งนักลงทุนมีอายุที่เพิ่มขึ้นย่อมหมายถึง รายได้หรือเงินออมที่มากขึ้นแต่ด้วยการที่มีงานต้องทำตลอดเวลาหรือการที่เกษียณจากงาน อาจทำให้ถูกหลอกลวงได้ง่าย เนื่องจากไม่สามารถติดตามหรือรู้เท่าทันรูปแบบของการหลอกลวงที่มีการพัฒนาตลอดเวลาได้ ในส่วนของการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูงนั้นย่อมมีแนวทางการคิดที่ต่างออกไปก่อนจะตัดสินใจ และในส่วนของปัจจัยด้านความเชื่อและการบังคับกล่าวได้ว่า การที่ยังมีนักลงทุนตกเป็นเหยื่อของแชร์ลูกโซ่นั้นเป็นผลจากการที่นักลงทุนให้น้ำหนักกับความเชื่อมากกว่าไม่แสวงหาข้อมูลที่แท้จริงมาประกอบการตัดสินใจ และบางส่วนกังวลว่าจะพลาดโอกาสในการลงทุนหรือรู้สึกแปลกแยกจากสังคมที่อยู่มากกว่าการที่จะถูกหลอกลวงชักชวนโดนอาชญากรรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงวิธีการหลอกลวงทางไซเบอร์ให้เหยื่อหลงเชื่อและลงทุน เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงให้ลงทุน และเพื่อเสนอแนวทางในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อของหลอกลวงให้ลงทุน โดยใช้กรอบแนวคิดของการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลหลักและการได้มาซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลัก

ในการศึกษานี้มุ่งศึกษาจากผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงให้ลงทุนผ่านช่องทางไซเบอร์ที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป เป็นผู้ที่มีการรับรู้เป็นปกติซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน เจ้าหน้าที่และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือและป้องกัน และผู้ที่มีส่วนในการหลอกลวงให้ลงทุนโดยใช้ช่องทางไซเบอร์

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ในการศึกษาเชิงคุณภาพ ได้แบ่งผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นสามกลุ่ม คือ

1. กลุ่มที่ 1 ผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงให้ลงทุนผ่านช่องทางไซเบอร์ โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาจากผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงให้ลงทุนผ่านช่องทางไซเบอร์ที่เคยแจ้งความดำเนินคดี โดยติดต่อส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์หน่วยงานศูนย์ปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้ช่วยส่งต่อเอกสารเชิญชวนเข้าร่วมการวิจัยและเอกสารข้อมูลสำหรับกลุ่มตัวอย่างให้กับบุคคลที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด และให้บุคคลดังกล่าวติดต่อกลับมาหาผู้วิจัยหากยินดีให้ข้อมูล เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์กับผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงให้ลงทุนผ่านช่องทางไซเบอร์ จำนวนไม่ต่ำกว่า 17 คน หรือจนกว่าผลการสัมภาษณ์จะไม่เปลี่ยนแปลง เพื่อหาสาเหตุเชิงลึกในการตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงให้ลงทุนผ่านช่องทางไซเบอร์ ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีความเหมาะสมเป็นไปตามแนวคิดของ Thomas (1971) ที่มีข้อเสนอว่าหากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลตั้งแต่ 17 คน ขึ้นไปเป็นระดับที่ให้ผลของอัตราการลดลงของค่าความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด

2. กลุ่มที่ 2 เจ้าหน้าที่และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือหรือการป้องกันผู้ถูกหลอกลวงให้ลงทุนผ่านช่องทางไซเบอร์ จำนวนไม่ต่ำกว่า 5 คน เพื่อหาแนวทางการป้องกันการถูกหลอกลวง โดยติดต่อส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ขอสัมภาษณ์ไปยังผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาแนวทางในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงให้ลงทุน

3. กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้ที่มีส่วนในการหลอกลวงทางไซเบอร์ หรือผู้ที่เป็นแม่พิมพ์ โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาจากผู้ที่เคยมีส่วนเกี่ยวข้องกับการหลอกลวง โดยติดต่อส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์หน่วยงานศูนย์ปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้ช่วยส่งต่อเอกสารเชิญชวนเข้าร่วมการวิจัยและเอกสารข้อมูล

สำหรับกลุ่มตัวอย่างให้กับบุคคลที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด และให้บุคคลดังกล่าวติดต่อกลับมาหาผู้วิจัยหากยินดีให้ข้อมูล เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์กับผู้ที่มีส่วนในการหลอกลวงทางไซเบอร์ จำนวนไม่ต่ำกว่า 5 คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาวิธีการชักชวนให้บุคคลอื่นลงทุน และผลประโยชน์ตอบแทนที่ได้รับ

การกำหนดผู้ให้ข้อมูลที่แตกต่างกันใช้หลักการความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย (ประไพพิมพ์ สุธีสินนนท์ และประสพชัย พสุนนท์, 2559)

สถานที่ในการให้สัมภาษณ์ การให้สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้กำหนดสถานที่ในการให้สัมภาษณ์ตามแต่ความสะดวกของผู้ให้ข้อมูลหลัก

เกณฑ์การคัดเลือก การคัดเลือกบุคคลที่จะให้สัมภาษณ์จะเป็นการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key - Informants) กล่าวคือ การคัดเลือกจะคัดเลือกจากบุคคลที่มีประสบการณ์ในการถูกหลอกลวงให้ลงทุน รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น

1. กลุ่มที่ 1 ผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงให้ลงทุนผ่านช่องทางไซเบอร์ พิจารณาจากผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงให้ลงทุน ที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปี ขึ้นไป เป็นคนไทย โดยที่บุคคลเหล่านั้นต้องเต็มใจเข้าร่วมการวิจัย

2. กลุ่มที่ 2 เจ้าหน้าที่และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือหรือการป้องกันผู้ถูกหลอกลวงให้ลงทุนผ่านช่องทางไซเบอร์ เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงหรือมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือหรือป้องกันผู้ที่ตกเป็นเหยื่อในการหลอกลวงให้ลงทุนผ่านช่องทางไซเบอร์ อาทิ เจ้าหน้าที่จากกรมสอบสวนคดีพิเศษ เจ้าหน้าที่จากกองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี เจ้าหน้าที่ธนาคาร และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องทางด้าน การป้องกันการหลอกลวงทางไซเบอร์ โดยบุคคลเหล่านั้นต้องเต็มใจเข้าร่วมการวิจัย

3. กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้ที่มีส่วนในการหลอกลวงทางไซเบอร์ หรือผู้ที่เป็นแม่ทิม หมายถึง ผู้ที่ถูกหลอกลวงให้ลงทุนและชักชวนบุคคลอื่นให้ลงทุน และไม่ได้ถูกกล่าวหาดำเนินคดี เป็นผู้ที่มีบทบาทชักชวน ชักจูง หรือจูงใจให้ผู้อื่นร่วมลงทุน โดยได้รับประโยชน์ตอบแทนหรือไม่ก็ได้ ซึ่งต่อมาปรากฏว่าการลงทุนนั้นเป็นการหลอกลวง ทำให้แม่ทิมและผู้ลงทุนต้องสูญเสียเงินทองในการลงทุน โดยบุคคลเหล่านั้นต้องเต็มใจเข้าร่วมการวิจัย

โดยการเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลจะคำนึงถึงจริยธรรมและจรรยาบรรณของนักวิจัย โดยเฉพาะการตระหนักถึงพันธกิจในการทำวิจัยตามข้อตกลงที่ทำไว้กับหน่วยงานที่สนับสนุนการวิจัยและหน่วยงานต้นสังกัด ต้องรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย เคารพศักดิ์ศรีและสิทธิของมนุษย์ที่ใช้เป็นตัวอย่างศึกษาวิจัย ด้วยเหตุนี้จะให้ความสำคัญกับความเสียหายทางกฎหมายโดยไม่อ้างอิงหรือทำให้สาธารณชนรับทราบว่าคุณคือผู้ให้ข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ รวมถึงจะคำนึงถึงผลกระทบต่อความรู้สึกที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยหลีกเลี่ยงคำถามที่อาจสร้างความเสียหายหรือกระทบต่อจิตใจและอารมณ์ความรู้สึกของผู้ให้ข้อมูลหลัก เมื่อผู้วิจัยได้ผู้ให้ข้อมูลหลักแล้ว ผู้วิจัยจะเข้าถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยการเข้าไปพบผู้ให้ข้อมูลตามสถานที่ วันเวลาที่ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้กำหนด

เกณฑ์การคัดออก เป็นไปในลักษณะที่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย/กลุ่มตัวอย่าง ไม่ยินยอมให้ข้อมูล หรือเกิดความไม่สบายใจ วิตกกังวลขณะที่ให้ข้อมูล ผู้เข้าร่วมโครงการ สามารถถอนตัวหรือยุติการให้สัมภาษณ์ได้โดยทันทีหลังจากแจ้งความประสงค์กับนักวิจัย ซึ่งการถอนตัวหรือยุติการให้ข้อมูลนั้นจะไม่ผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพหรือการดำเนินชีวิตใด ๆ ทั้งสิ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์ ใช้การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) จากผู้ที่สามารถให้ข้อมูลหลัก (Key-Informants) การกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักจะใช้เทคนิคการเก็บตัวอย่างในเชิงคุณภาพ คือ การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักโดยพิจารณาจาก ลักษณะของการมีข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย และจะใช้กระบวนการสัมภาษณ์จนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว (Data Satiation) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีการวางแผนการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นขั้นตอน โดยข้อคำถามในการสัมภาษณ์มีโครงสร้างแบบหลวม (Loosely Structure) สำหรับกระบวนการได้มาซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์จะเลือกผู้ให้สัมภาษณ์แบบเจาะจง โดยพิจารณาตามวัตถุประสงค์วิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะติดต่อโดยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์หน่วยงานศูนย์ปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้ช่วยส่งต่อเอกสารเชิญชวนเข้าร่วมการวิจัยและเอกสารข้อมูลสำหรับกลุ่มตัวอย่างให้กับบุคคลที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด และให้บุคคลดังกล่าวติดต่อกลับมาหาผู้วิจัยหากยินดีให้ข้อมูล เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์กับผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงให้ลงทุนผ่านช่องทางไซเบอร์ และผู้ที่มีส่วนในการหลอกลวงทางไซเบอร์ ส่วนกลุ่มเจ้าหน้าที่และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือหรือการป้องกันผู้ถูกหลอกลวงให้ลงทุนผ่านช่องทางไซเบอร์ผู้วิจัยจะติดต่อหรือเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง

กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การเข้าสู่พื้นที่วิจัย มีแนวทางดังนี้

- การเตรียมอุปกรณ์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเตรียมอุปกรณ์สำหรับช่วยเก็บข้อมูล เช่น แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง จัดสถานที่สัมภาษณ์ตามความต้องการของผู้ให้ข้อมูล เตรียมอุปกรณ์อื่น ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ให้สัมภาษณ์ อาทิ น้ำดื่ม อาหารว่าง เป็นต้น

- การแนะนำตัว ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย จำนวน 2 คน จะเริ่มแนะนำตัวว่าเป็นใคร มาจากไหน จุดมุ่งหมายของการวิจัย คืออะไร รวมถึงอธิบายด้วยว่าทำไมถึงเลือกมาทำวิจัยในหัวข้อดังกล่าว โดยจะบอกถึงจุดประสงค์และผลที่ตามมาจากการวิจัย หลังจากนั้นจะแนะนำผู้ช่วยวิจัย จำนวน 1 คนว่าเป็นใคร มาจากไหน และเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลซักถามเพิ่มเติมหากมีประเด็นหรือข้อสงสัย

- การสร้างความสัมพันธ์ (Rapport) เป็นเรื่องของการผูกมิตรไมตรี เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลมีความไว้วางใจต่อใจคณะผู้วิจัย เนื่องจากการเข้าถึงข้อมูลนั้นต้องอาศัยความไว้วางใจอย่างสูงจากผู้ให้ข้อมูลหลัก

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยจะเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักหรือผู้ที่รู้เรื่องนั้นดี จะสัมภาษณ์โดยการสนทนาซักถามอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่

ต้องการ ทั้งนี้ในกระบวนการสัมภาษณ์จะมีการบันทึกเสียงแต่การบันทึกเสียงจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้ให้ข้อมูลยินยอมโดยผู้วิจัยจะแจ้งให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทราบก่อนการสัมภาษณ์และหากผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการให้หยุดการบันทึกเสียงในประเด็นไหนผู้วิจัยจะหยุดการบันทึกเสียงทันที พร้อมแสดงหลักฐานให้ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่ามีการหยุดบันทึกเสียง ในกระบวนการสัมภาษณ์นักวิจัยจะเป็นคนอ่านหรือชวนพูดคุยในประเด็นตามแนวสัมภาษณ์ และผู้ช่วยนักวิจัยจะเป็นผู้จดรายละเอียดการให้สัมภาษณ์ ซึ่งกระบวนการจดบันทึกจะมีการขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์ก่อน หากมีประเด็นใดที่ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ที่จะให้จดบันทึกก็จะมีไม่มีการจดบันทึก และจะใช้รหัสแทนการเขียนชื่อผู้ให้ข้อมูลเพื่อปกปิดความเป็นส่วนตัว ทั้งนี้จะมีมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19 เช่น การตรวจ ATK (ทั้งผู้ให้ข้อมูลและผู้วิจัย) สวมใส่หน้ากากอนามัย เป็นต้น ส่วนสถานที่เก็บข้อมูลขึ้นอยู่กับสถานที่ที่ผู้ให้สัมภาษณ์สะดวกหรือสบายใจหรือง่ายต่อการเดินทางของผู้ให้ข้อมูล

3. การอ้อมตัวของข้อมูล คือ การพิจารณาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ว่าเพียงพอต่อการตอบวัตถุประสงค์การวิจัยหรือไม่ เพียงใด เมื่อข้อมูลอ้อมตัวหรือตอบวัตถุประสงค์การวิจัยแล้วผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้อ้อมตัวโดยใช้หลักการตีความ (Interpretive Analysis) เพื่อให้ได้ข้อสรุปในการศึกษา

กระบวนการรักษาข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึก ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยไม่นำเอาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (ข้อมูลดิบ) ไปเผยแพร่แก่บุคคลที่สาม ตลอดจนบุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัย นอกจากนี้จะไม่เปิดเผยรายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์หรือระบุสถานะหรือตำแหน่งทางสังคมที่อาจสื่อหรือตีความได้ว่าเป็นผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ส่วนการเก็บรักษาข้อมูลจะดำเนินการโดยนำข้อมูลที่ได้เก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีรหัสผ่านของผู้วิจัยเท่านั้น ส่วนเอกสารจะเก็บไว้ในตู้เอกสารที่ใส่กุญแจไว้เป็นเวลา 1 ปี หลังการเผยแพร่ผลการวิจัยและจะถูกนำไปทำลายทันทีเมื่อครบกำหนดระยะเวลา โดยการลบไฟล์ข้อมูลที่ได้เก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีการเข้ารหัสผ่านของผู้วิจัย ส่วนเอกสารจะนำไปทำลายโดยการย่อยด้วยเครื่องย่อยเอกสาร

กระบวนการขอความยินยอมและพิทักษ์สิทธิผู้ให้สัมภาษณ์ จะมีการอ่านเอกสารแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (Consent Form) ก่อนการสัมภาษณ์โดยผู้เข้าร่วมวิจัยจะต้องเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ และมีสิทธิที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัย นอกจากนี้ในรายงานการวิจัยผู้วิจัยจะไม่เปิดเผยรายชื่อผู้เข้าร่วมวิจัยหรือระบุสถานะหรือตำแหน่งทางสังคมที่อาจสื่อหรือตีความได้ว่าเป็นผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นต่อสภาพจิตใจของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (Participants) หรือกลุ่มตัวอย่าง (Samples/ Subjects) มีความเสี่ยงทางด้านจิตใจกับผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงให้ลงทุน โดย ก่อนทำการสัมภาษณ์ จะชี้แจงให้ผู้ร่วมวิจัยทราบตามเอกสารชี้แจง ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทราบว่า ท่านสามารถปฏิเสธที่จะเข้าร่วมการวิจัยหรือถอนตัวจากการวิจัยนี้ได้ทุกเมื่อหากท่านรู้สึกไม่สบายใจในการให้สัมภาษณ์ และหากเกิดภาวะไม่สบายทางด้านจิตใจ ผู้วิจัยคำนึงถึงภาวะความไม่สบายทางด้านจิตใจ อารมณ์และสังคม และจัดกระบวนการช่วยเหลือ เมื่อเห็นว่าผู้ให้ข้อมูลมีอาการแสดงถึงความจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือหรือมีการร้องขอความช่วยเหลือทางด้านจิตใจและอารมณ์ เช่น ประสานนักจิตวิทยาหรือผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้การช่วยเหลือให้ทันทั่วทั้งที่เป็นต้น

ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นต่อสภาพทางสังคมหรือการดำเนินชีวิตของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (Participants) หรือกลุ่มตัวอย่าง (Samples/ Subjects) การลดความเสี่ยงทางสังคม จะปรึกษา

ผู้เชี่ยวชาญด้านนี้การลดความเสี่ยงเชิงสังคม เช่นการดำเนินงานวิจัยที่ให้ความสำคัญถึงความเป็นส่วนตัว หรือจัดสถานที่ที่ดำเนินงานวิจัยหรือการรักษาความลับของข้อมูล โดยเฉพาะข้อมูลที่เชื่อมโยงถึงตัวบุคคลได้

กระบวนการเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะเดินทางไปพบบุคคลเหล่านี้ในสถานที่ที่ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์นัดหมาย โดยมีมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) เช่น การตรวจ ATK (ทั้งผู้ให้ข้อมูลและผู้วิจัย) สวมใส่หน้ากากอนามัย เป็นต้น

แบบสัมภาษณ์

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วยผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงให้ลงทุนทางไซเบอร์ เจ้าหน้าที่และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือหรือป้องกัน และผู้ที่เคยหลอกลวงทางไซเบอร์ โดยแบบสัมภาษณ์มีสามชุดคือ

- 1.แบบสัมภาษณ์ผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงให้ลงทุนผ่านช่องทางไซเบอร์
2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือหรือการป้องกันผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการถูกหลอกลวงให้ลงทุนทางไซเบอร์
- 3.แบบสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วน หรือแม่ทีมในการหลอกลวงให้ลงทุนผ่านช่องทางไซเบอร์

การตรวจสอบข้อมูลในเชิงคุณภาพและหลักการในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยในการสัมภาษณ์ อยู่ภายใต้หลักการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยภายใต้ฐานคิดของการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ให้ความสำคัญกับการอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation) ด้วยเหตุนี้จำนวนผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการเลือกจากบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลหลัก (Key-Informants) การกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักจะใช้เทคนิคการเก็บตัวอย่างเชิงคุณภาพ คือ การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักโดยพิจารณาจากลักษณะการมีข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนั้นจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยในการสัมภาษณ์จึงเป็นจำนวนผู้เข้าร่วมวิจัยสูงสุดที่คาดว่าจะทำให้ข้อมูลอิ่มตัว และด้วยจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยดังกล่าวยังเป็นพื้นฐานของการตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพโดยเฉพาะการตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลายคนถูกต้องหรือไม่

การตรวจสอบข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลมีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลภายใต้หลักการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) โดยใช้วิธีการดังนี้ (เอี่ยมพร หลินเจริญ, 2558, หน้า 4-5)

(ก) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) การตรวจสอบว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มาถูกต้องหรือไม่ จะเน้นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งต่าง ๆ มีความเหมือนกันหรือไม่ซึ่งถ้าทุกแหล่งข้อมูลพบว่าได้ข้อค้นพบมาเหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง

(ข) การตรวจสอบสามเส้าโดยการทบทวนข้อมูล (Reviews Triangulation) โดยให้บุคคลต่าง ๆ ที่ไม่ใช่คณะนักวิจัยทำการทบทวนข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ของผู้วิจัย ซึ่งบุคคลเหล่านั้นอาจเป็นบุคคลหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสนามวิจัย กระบวนการในส่วนนี้จะดำเนินการในลักษณะของการ

คืนข้อมูล (ผลการศึกษา) แก่ผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อตรวจสอบข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์/สังเคราะห์ ผู้เข้าร่วมตรวจสอบจะเป็นบุคคลที่เคยให้สัมภาษณ์ ส่วนกระบวนการพิทักษ์สิทธิ์จะดำเนินการเช่นเดียวกับผู้ให้สัมภาษณ์

(ค) การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการเก็บข้อมูล (Method triangulation) โดยการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้มาจากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธีการที่แตกต่างกัน แล้วนำมาพิจารณาว่าข้อมูลที่ได้สอดคล้องกันหรือไม่

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ เป็นการนำเอาข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าวิจัย มาจัดกระทำให้เป็นระบบและหาความหมาย แยกแยะองค์ประกอบ รวมทั้งเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูล โดยอาศัยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งมีกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ (ชาย โพธิ์สิตา, 2554, หน้า 337)

(ก) การจัดระเบียบข้อมูล (Data Organizing) เป็นกระบวนการจัดการ ด้วยกรรมวิธีต่าง ๆ เพื่อให้ข้อมูลเป็นระเบียบ ทั้งในทางกายภาพและในเชิงเนื้อหา เพื่อเป็นพื้นฐานในการนำเสนอข้อมูลอย่างเป็นระบบในขั้นตอนต่อไป

(ข) การแสดงข้อมูล (Data Display) เป็นกระบวนการนำเสนอข้อมูล จะนำเสนอในรูปแบบของพรรณนา ซึ่งเกิดขึ้นจากการเชื่อมโยงข้อมูลเข้าด้วยกัน ตามตัวแบบการวิเคราะห์ เพื่อป้องกันเรื่องราวหรือรายละเอียดของสิ่งที่ศึกษาตามความหมายที่ข้อมูลแสดงออกมา

การนำเสนอข้อมูลจะนำเสนอภาพรวมจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 ผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงให้ลงทุน จะนำเสนอในภาพรวมในช่องทางที่ได้รับการชักชวน รูปแบบการลงทุน การตัดสินใจและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการถูกหลอกลวงในการลงทุน กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 เจ้าหน้าที่และนักวิชาการที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่อในการหลอกลวงให้ลงทุน เป็นการวิเคราะห์ในภาพรวมเพื่อหาลักษณะของการหลอกลวงให้ลงทุน รูปแบบการชักชวน และข้อเสนอแนะแนวทางในการป้องกัน กลุ่มตัวอย่างที่ 3 ผู้ที่มีส่วนในการหลอกลวงให้ลงทุน หรือแม่ทีมที่ชักชวนให้ลงทุน เป็นการวิเคราะห์ในภาพรวมเพื่อหาลักษณะของการชักชวนให้ลงทุน การเข้าถึงกลุ่มผู้ลงทุน และช่องทางในการชักชวนผู้ลงทุน การวิเคราะห์ข้อมูลจากทั้งสามกลุ่มนี้ จะทำให้ได้ข้อมูลรอบด้าน ทั้งมุมมองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ มุมของเจ้าหน้าที่ที่ให้ความช่วยเหลือ และมุมมองแม่ทีมผู้ชักชวนให้ลงทุน เพื่อเป็นแนวทางในการนำเสนอการป้องกันการตกเป็นเหยื่อในการหลอกลวงให้ลงทุนต่อไป

(ค) การหาข้อสรุป การตีความและการตรวจสอบความถูกต้องตรงประเด็นของผลการวิจัย (Conclusion, Interpretation and Verification) เป็นกระบวนการหาข้อสรุปและการตีความหมายของผลการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อค้นพบการวิจัย รวมถึงการตรวจสอบว่า ข้อสรุปหรือความหมายที่ได้นั้น มีความถูกต้องตรงประเด็นและน่าเชื่อถือเพียงใด ข้อสรุปและสิ่งที่ตีความออกมานั้น อาจอยู่ในรูปแบบคำอธิบาย ตัวแบบการวิเคราะห์ และแนวคิดทฤษฎี

หลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ผู้วิจัยต้องดำเนินการขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ชุดที่ 2 กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และได้รับการรับรองเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ.2566 โดยในวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คำนึงถึงหลักการในการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ซึ่งผู้วิจัยต้องเคารพในบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่ต้องขอความยินยอมโดยให้ข้อมูลอย่างครบถ้วนเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตัดสินใจอย่างอิสระ และต้องเก็บรักษาความลับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และยังต้องรักษาไว้ซึ่งหลักคุณประโยชน์ที่จะไม่เสี่ยงให้ก่ออันตรายทั้งกายใจกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วย โดยหากผู้ร่วมในการวิจัยรู้สึกอึดอัด หรือรู้สึกไม่สบายใจกับบางคำถามก็มีสิทธิ์ที่จะไม่ตอบคำถามเหล่านั้นได้ รวมถึงมีสิทธิ์ถอนตัวออกจากโครงการนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า และการไม่เข้าร่วมหรือถอนตัวออกจากโครงการวิจัยนี้ จะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อหน้าที่การงานของผู้ร่วมในการวิจัย ซึ่งข้อมูลในการสัมภาษณ์จะถูกเก็บรักษาไว้ ไม่เปิดเผยต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล แต่จะรายงานผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น และจะดำเนินการทำลายข้อมูลที่เกี่ยวข้องภายหลังเสร็จสิ้นการวิจัย

โดยผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ด้วยหลักความยุติธรรมที่จะไม่มีอคติ และการดูแลติดต่อสถานะทางสังคมของผู้ร่วมในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นไปตามสถานะที่กำหนดในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 กลุ่ม ที่ได้กล่าวไว้แล้ว หากผู้ให้ข้อมูลสำคัญไม่สามารถตอบคำถามได้ครบถ้วน ผู้วิจัยยังคงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และหาผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีสถานะที่กำหนดตรงกันมาทดแทนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุด

ทั้งนี้การติดต่อและวิธีการเข้าถึงผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตระหนักถึงการไม่รบกวนความเป็นส่วนตัว จะมีการติดต่อนัดหมายล่วงหน้า และส่งเอกสารชี้แจงเพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้มีโอกาสพิจารณาก่อนตัดสินใจในการเข้าร่วมในการให้ข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การหลอกลวงทางไซเบอร์: กรณีศึกษาการหลอกลวงให้ลงทุน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงวิธีการหลอกลวงทางไซเบอร์ให้เหยื่อหลงเชื่อและลงทุน เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงให้ลงทุน เพื่อศึกษาผลกระทบจากการถูกหลอกลวงให้ลงทุน และเพื่อเสนอแนวทางในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงให้ลงทุน ผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงให้ลงทุน จำนวน 17 คน เจ้าหน้าที่ที่ให้ความช่วยเหลือผู้ที่ถูกหลอกลวงจำนวน 5 คน และผู้มีส่วนร่วมในการหลอกลวง (แม่ทีม) จำนวน 5 คน ผลการศึกษาโดยผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษา ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. วิธีการหลอกลวงทางไซเบอร์ให้เหยื่อหลงเชื่อและลงทุน
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงให้ลงทุน
3. ผลกระทบจากการถูกหลอกลวงให้ลงทุน
4. แนวทางในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงให้ลงทุน

1. วิธีการหลอกลวงทางไซเบอร์ให้เหยื่อหลงเชื่อและลงทุน

การหลอกลวงทางไซเบอร์ให้เหยื่อลงทุน มีมายาวนาน และมีเกิดใหม่ขึ้นเรื่อย ๆ ผลของความเสียหายเกิดจากการลงทุนสะสมของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจำนวนมาก ทำให้มูลค่าความเสียหายนั้นสูงมาก เมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการหลอกลวงทางไซเบอร์รูปแบบอื่น ๆ แต่ไม่ว่าการหลอกลวงให้ลงทุนจะมาในรูปแบบของธุรกิจแบบใดก็ตาม การตกเป็นเหยื่อจากการหลอกลวงให้ลงทุน จะใช้รูปแบบการสร้างแม่ทีมเพื่อให้เชิญชวนบุคคลที่รู้จักมาลงทุน โดยแม่ทีมจะเป็นผู้ที่มีเครือข่ายคนรู้จักจำนวนมาก และการลงทุนได้รับผลตอบแทนสูง ซึ่งแม่ทีมจะแสดงผลตอบแทนสูงเป็นตัวอย่งในการชักชวน ทำให้มีผู้ที่ยอยากได้ผลตอบแทนสูงเข้าร่วมในเครือข่ายมากขึ้น บางคนก็รับรู้ถึงความเสี่ยงในการลงทุน แต่ก็อยากรบลงทุนเพราะมีแรงจูงใจจากผลตอบแทนที่สูงในเวลาสั้น ๆ (สัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ 1 (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 21 ธันวาคม 2566)

วิธีการชักชวนผู้เข้าร่วมลงทุน จะใช้การสร้างแม่ทีมขึ้นมา ซึ่งแม่ทีมจะเป็นผู้รู้จักนักลงทุนจำนวนมาก ทำให้มีผู้มาลงทุนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังคำสัมภาษณ์ของผู้เป็นแม่ทีม และผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่อของการลงทุน ดังต่อไปนี้

“เริ่มต้นจากการชักชวนจากเพื่อน เพื่อนเขาก็แนะนำว่า มันมีตัวนี้มาสนใจไหม มันก็เป็นเหมือนกับว่าลงเงินลงเหรียญไปเฉย ๆ ลงเงินปั๊บแล้วเราก็ก

รอกำไร ซึ่งกำไรก็เข้าทุกวัน แล้วเราก็รับเงินทุกวัน แล้วเราก็รู้สึกว่ามันได้เงินดีนะ แล้วเราก็ลงไปเล่นเรื่อย ๆ แล้วหัวหน้าเขาก็บอกว่าให้ไปชวนคน แล้วเราก็เลยเข้าไปชวนพี่สาวใจ ซึ่งพี่สาวก็เล่นด้วยเหมือนกัน แรก ๆ มันก็ได้ เพราะเราทำตอนแรกนะ เราก็ยังกลัวอยู่ พอมันเริ่มได้นะ คนทุกคนพอมันได้ปั๊บมันเกิดความโลภอยู่แล้ว มันได้รายได้ดีนี่หว่า แล้วเราก็จะค่อย ๆ ลงค่อย ๆ ลง ซึ่งพอเราไปเจอเพื่อนเราที่เป็นเจ้าของธุรกิจ ไปนั่งคุยกันตามร้านกาแฟ 4-6 คนไปนั่งกันเป็นโขยง พอฟังเสร็จก็จะมีคนลง บางคนเขาก็ไม่กล้าลงเพราะว่าเขากลัวมันก็มีเพื่อนอีกคนหนึ่งที่เขาฟังแต่ก็ไม่ลง ซึ่งเขาก็แอบติดตามเรา ซึ่งเขาก็ถามเราว่าได้ไหม ซึ่งเราก็บอกว่าได้ เขาก็เลยส่งลูกชายเขามา เขาลงทีเดียวเลยล้านกว่าบาท ซึ่งก็คือเขาเห็นว่าเราทำแล้วได้กำไรจริง”

(สัมภาษณ์ สมร (นามสมมุติ) แม่ทิม, สัมภาษณ์ 24 ธันวาคม 2566)

“ปกติ จะมีไลน์กลุ่มในกลุ่มคนที่เคยลงทุนด้วยกันมาก่อน คือไ้การลงทุนแล้วได้ผลตอบแทนสูง ๆ เนี่ย มันมีมานานแล้ว คนก็จะรู้จักกันในกลุ่มไลน์เดิม ซึ่งก็เป็นผู้เสียหายด้วยกัน หลังจากกลุ่มที่ลงทุนปิดตัวลง ก็จะมีคนชักชวนไปลงทุนในกลุ่มใหม่ โดยคนที่ตามไปลงทุนก็หวังว่าจะได้เงินคืนกลับมาจากการที่ลงทุนไปบ้าง พอมันล้มก็ไปลงทุนใหม่กันต่อเรื่อย ๆ”

(สัมภาษณ์ สมคิด (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 5 มกราคม 2567)

“การที่พี่มาลงทุนเนี่ยนะมาจาก เพื่อนแนะนำ ซึ่งเพื่อนเขาก็แนะนำว่าเนี่ยเขาไปดูมา ซึ่งคนพวกนี้เขาก็จะอยู่ในวงการ พยายามที่จะหาเงินง่าย ๆ ไม่เหน็ดเหนื่อย มันก็จะอยู่ในวงการพวกนี้แบบปากต่อปาก จะมีการแนะนำการหรือไม่ ก็จะมีการ โฆษณาทางสื่อ ออนไลน์ อย่างเช่นการกดไลค์กดแชร์และการดูวิดีโอ ซึ่งก็จะเป็นธุรกิจแบบดูแล้วได้ตั้งค์ ซึ่งคนที่เราชวนก็ถือเป็นคนที่เรารู้จัก เพราะว่าการที่จะเข้าถึงธุรกิจแบบนี้คนที่ชวน มักจะเป็นคนที่เรารู้จัก เพราะว่าถ้าหากเป็นคนที่เราไม่รู้จัก เราจะไม่ไว้วางใจเขา อันนี้ก็ถือว่าเป็นจุดแข็งและเป็นจุดอ่อนด้วย”

(สัมภาษณ์ อัญชัญ (นามสมมุติ) 14 มกราคม 2567)

“วิธีการชักชวนผู้มาลงทุน ตัวเจ้าของจะสร้างแม่ทิมขึ้นมาก่อน แล้วให้แม่ทิมออกไปชักชวนคนมาร่วมลงทุน โดยมีผลตอบแทนจากการที่มีคนมาลงทุนเพิ่ม เมื่อจำนวนผู้เข้าร่วมเริ่มจะมีน้อยลง เจ้าของจะเริ่มทำการประชาสัมพันธ์ครั้งใหญ่ เพื่อระดมทุนเพิ่มเติม หลังจากนั้นไม่นานกลุ่มที่ลงทุนก็จะปิดตัวลง โดยจะเริ่มจากการประวิงเวลาในการจ่ายเงินในช่วงแรก ๆ แล้วก็เริ่มไม่จ่ายเงิน และปิดตัวไปในที่สุด”

(สัมภาษณ์ รัชยา (นามสมมุติ) แม่ทิม, สัมภาษณ์ 18 ธันวาคม 2566)

“เดิมก็เป็นผู้ที่ลงทุนแล้วได้ผลตอบแทนสูง ก็เลยไปชวนคนรู้จักมาร่วมลงทุนด้วยกัน ก็หวังเปอร์เซ็นต์จากที่เขาลงทุนเพิ่มนั่นแหละ ก็ชวนกันไปชวนกันมา ก็เป็นเครือข่ายใหญ่ เราก็กลายเป็นแม่ทีมไปด้วย เพราะได้ผลตอบแทนจากการลงทุนของลูกทีมที่เพิ่มขึ้นมาโดยตลอด พอวงที่ลงทุนนี้แตก เราก็ไปหาวงใหม่กัน ชักชวนกันไปลงทุนกันใหม่ ก็หวังจะได้กำไรกลับมาบ้าง ก็ได้ทุนคืนมาบ้าง วงไหนที่ชักชวนออกไม่ทันก็มีขาดทุนบ้างเหมือนกัน”

(สัมภาษณ์ สุวัฒน์ (นามสมมุติ) แม่ทีม, 24 ธันวาคม 2566)

“ก็เพื่อนมาชวนลงทุน เอาผลตอบแทนมาให้ดู เราก็ดูแล้วว่า ลงแล้วได้จริง ถอนเงินได้จริง ก็เลยลองลงทุนบ้าง ทีนี้พอลงไป แรก ๆ ก็ถอนเงินได้ตามปกติ พอเห็นว่าได้กำไรก็หาเงินมาลงเพิ่มไปอีก ก็หวังว่าจะได้ผลตอบแทนกลับมาเยอะๆ คือ รอบสุดท้ายที่ลงไป กะว่าจะเอาผลตอบแทนมาปลูกบ้านใหม่ แล้วก็เงินต้นค่อยถอนคืนมา แต่รอบสุดท้ายนี้เริ่มจ่ายเงินไม่ตรงเวลา เริ่มมีข้ออ้างในการจ่ายเงินต่าง ๆ นานา สุดท้ายก็สูญเงินไปหมดเลยที่ได้ลงทุนไป”

(สัมภาษณ์ นิตยา (นามสมมุติ), 29 ธันวาคม 2566)

“แต่เดิมเลยก็ไม่ได้คิดจะลงทุน เพราะไม่มีความรู้ในเรื่องพวกนี้มาก่อน แต่ก็คนที่รู้จักกันมาชวน เขาชวนมาหลายครั้งแล้ว แต่ละครึ่งเขาก็มีผลตอบแทนมาให้ดูทุกครั้งนะ ว่าครั้งก่อนลงทุนไปแล้ว ตอนนี้ได้กลับมาเท่าไร เราก็ปรึกษากับภรรยาดู ก็เลยเอาเงินเก็บไปลองลงทุนดูบ้าง แต่ลงไปได้ 3 เดือน ก็ได้เงินกลับมานะ ช่วงสามเดือน หลังจากนั้นก็เริ่มที่จะไม่จ่ายเงินตามเวลา เขาก็อ้างว่าเอาเงินออกจากธนาคารมาไม่ได้บ้าง ต้องใช้เวลา แล้วก็ปิดวงหายไปเลย”

(สัมภาษณ์ สมหมาย (นามสมมุติ), 29 ธันวาคม 2566)

“พี่เคยถูกโกงจากการลงทุนมาก่อน แต่ก็รู้จักผู้เสียหายตัวกันในกลุ่มไลน์ ทีนี้พี่ไปเจอตัวใหม่ แล้วได้ผลตอบแทนดี ก็เลยมาชวนคนในกลุ่มไปลงทุนด้วยกัน แล้วก็มีคนตามมาลงทุนกันเยอะเลย ไป ๆ มา ๆ พี่ก็เลยกลายเป็นแม่ทีมไปเลย เนื่องจากชวนคนมาลงทุนได้เยอะ แล้วเราก็ได้ผลตอบแทนจากที่มีคนมาลงทุนจากการชวนของเราด้วยนะ”

(สัมภาษณ์ อินทรา (นามสมมุติ) แม่ทีม, สัมภาษณ์ 24 ธันวาคม 2566)

“พี่ไปดูธุรกิจ แล้วเห็นว่ามันทำได้จริง ได้ผลตอบแทนจริง ก็เลยลองดูก่อน ทีนี้พอเราได้จริง เราก็ไปชวนเพื่อน ชวนคนรู้จักมาลงทุนด้วยกัน ตอนแรก ๆ ก็ได้ทุกคนนะ ทำให้แต่ละคนรวมเงินมาลงเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ”

(สัมภาษณ์ คุณเล็ก (นามสมมุติ) แม่ทีม, สัมภาษณ์ 18 ธันวาคม 2566)

จากคำสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่า วิธีการชักชวนให้มาลงทุน จะใช้ระบบแม่ทิม ในการชักชวนคนอื่นให้ลงทุน ซึ่งเป็นระบบที่รวดเร็ว และได้จำนวนผู้ลงทุนเพิ่มง่ายที่สุด โดยแม่ทิมจะรู้จักกันในกลุ่มที่เคยลงทุนด้วยกันมาก่อนแล้ว หรือเป็นคนที่มีรู้จักคุ้นเคยกันมาก่อน โดยแม่ทิมจะได้ผลกำไรจากการลงทุนนำไปแสดงเพื่อให้ผู้ที่ถูกชักชวนหลงเชื่อว่าลงทุนแล้วได้จริง จึงนำเงินมาลงทุน ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับจังหวะที่ลงทุนว่า เป็นช่วงท้ายของรอบการลงทุนที่ใกล้จะปิดวงการลงทุนหรือยัง ซึ่งหากยังอยู่ในรอบที่ได้รับผลตอบแทนดีอยู่ ก็จะทำให้เงินมาลงทุนเพิ่ม โดยหวังผลตอบแทนที่สูงขึ้นไปอีก สุดท้ายจึงทำให้มีผู้เสียหายจำนวนมาก และทำให้มูลค่าความเสียหายจากการลงทุนสูงมากกว่าการหลอกลวงทางไซเบอร์รูปแบบอื่น

สำหรับผู้เสียหาย ส่วนหนึ่งจะเป็นผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการถูกหลอกให้ลงทุนมาก่อน แล้วก็ถูกชักชวนกันมาให้ลงทุนเพิ่มเพื่อหวังจะมีรายได้คืนชดเชยที่เคยเสียไป ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงให้ลงทุน ดังนี้

“ก่อนที่จะลงทุนในกลุ่มนี้ ก็เคยลงทุนมาก่อนในกลุ่มอื่น แล้วขาดทุนเพราะเจ้าของปิดกลุ่มหนีไปก่อน แล้วเพื่อน ๆ ในกลุ่มก็ไปเจอกลุ่มการลงทุนใหม่ ก็เลยชักชวนกันไปลงทุนใหม่ โดยมีความหวังว่า จะถอนทุนคืนจากกลุ่มใหม่ได้ บางกลุ่มก็ได้กำไรบ้าง บางกลุ่มก็เสียหายบ้าง สลับกันไป”

(สัมภาษณ์ วิชัย (นามสมมติ), 4 มกราคม 2567)

สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ที่ให้ความช่วยเหลือผู้ที่ถูกหลอกลวงให้ลงทุน ดังนี้

“ผู้เสียหายที่มาแจ้งความดำเนินคดีเนี่ย โดยเฉพาะพวกแชร์ลูกโซ่เนี่ยนะครับ ส่วนใหญ่ที่ผมเจอนะ ก็เป็นคนเดิม ๆ หน้าเดิม ๆ ซะเยอะเลย คือ เคยมาแจ้งความในคดีอื่น แล้วที่เป็นแชร์ลูกโซ่เหมือนกัน แล้วก็ยังไปลงทุนต่อในกลุ่มใหม่อีก แล้วก็โดนโกงอีก ก็มาแจ้งความอีก แต่ก็เป็นบางส่วนนะครับ ที่เป็นผู้เสียหายรายใหม่ก็มีเหมือนกัน”

(สัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ 1, 21 ธันวาคม 2566)

“ตอนมาแจ้งความ ก็คนเดิมที่เคยมาแจ้งในคดีก่อน ๆ เยอะเหมือนกันนะครับ พอเดินเจอกันก็ทักกัน คุณป้าครับมาแจ้งความคดีอะไรครับ เขาก็บอกว่าคดีที่ถูกหลอกให้ลงทุน ซึ่งผมจำได้ว่าคดีก่อนหน้านี้ก็เพิ่งมาแจ้งความไปไม่นานเอง คดียังไม่สิ้นสุดเลย นี่ก็มาแจ้งคดีใหม่อีกแล้ว”

(สัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ 2, 12 มกราคม 2567)

จากคำสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่า ผู้เสียหายส่วนใหญ่เคยลงทุนในลักษณะนี้มาก่อน เมื่อสูญเสียรายได้จากการลงทุนก็อยากจะได้ทุนคืนโดยการไปลงทุนในกลุ่มใหม่ จากการชักชวนของเพื่อนในกลุ่มที่เสียหายด้วยกัน

ในการหลอกลวงเหยื่อให้ลงทุนนั้น นอกจากจะมีเรื่องของผลตอบแทนที่สูงกว่าการลงทุนในสถาบันการเงินทั่วไปเป็นสิ่งดึงดูดใจให้ลงทุนแล้ว ในการลงทุนมักจะมีกิจกรรมหรือกระบวนการที่ทำให้ให้นักลงทุนที่ตกเป็นเหยื่อเชื่อได้ว่า ผู้หลอกลวงนั้นได้เอาเงินไปดำเนินกิจการจริง และได้ผลกำไรกลับมาแบ่งให้กับผู้ลงทุนจริง ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ตกเป็นเหยื่อดังนี้

“ที่ตัดสินใจลงทุนนะ ตอนแรกก็ไม่มั่นใจ เลยขอไปดูสถานที่จริงของบริษัทเลย เขาก็มีออฟฟิศที่ทำงานจริงนะ เป็นตึก 2-3 ชั้นอยู่ตรงหมู่บ้าน รู้สึกว่าจะอยู่แถวเกษตร ซึ่งเราก็จำไม่ได้ว่ามันชื่อหมู่บ้านอะไร ซึ่งมันก็ตั้งขึ้นมาเป็นบริษัทเลย แบบมีป้ายบริษัทติดอยู่ด้านล่าง มีพนักงานอยู่ด้านบน มีคนทำงาน มีคนตรวจงาน ซึ่งมันก็มีพนักงานอยู่ประมาณ 20 กว่าคนก็จะประหยัดกว่าเยอะแล้ว คือ เป็นการให้เราลงเงิน แล้วมีสัญญาจ้างงาน ซึ่ง มันเป็นบริษัทที่มีผู้รับจ้าง เราก็มิลิทธิ์ได้รับสวัสดิการตามข้อตกลง มีเงินรายได้ เป็นรายวัน อีกอย่างหนึ่งที่ทำให้เรามั่นใจว่ามันเป็นของจริงก็คือเขามีสัญญาจ้าง ซึ่งเราสามารถปรี้นออกมาได้จากระบบ

การทำงานนะ สมมุติว่าเรามีงานป้อนให้คุณวันละ 20 งานแต่วันนี้คุณเกิดว่าไม่สบาย เมื่อคืนคุณอาจจะไปปาร์ตี้ดึกหน่อย แล้วคุณไม่สามารถที่จะมา รีวิว หรือ Comment ให้เราได้ครบตามจำนวนอย่าง 20 งาน เราทำให้มีแค่ 5 งาน เขาก็เป็นบริษัทที่เป็นเหมือน agent Marketing อะไรประมาณนี้ เขาก็จะเอางานพ่วงนี้ไปส่งงานให้กับลูกค้าเขา ที่เป็นเจ้าของแบรนด์ ซึ่งมันเกิดความเสียหาย ซึ่งเขาก็ทำการคอนแทคกันมาเรียบริ้อยแล้ว ดังนั้นเขาจึงต้องเก็บเงินค่าประกันงาน กับทางเราเพื่อถ้าเราไม่ทำการบ้านให้ครบ ขอใช้คำว่ากรบ้านแล้วกันพวกที่กดไลค์กดแชร์และคอมเม้นถ้าเราทำให้ครบเขาก็จะหาเงินเราไปจากเงินประกันที่เรามี ก็จะหักออกไปเป็นรายวัน แต่ถ้าหากว่าเราทำครบ แต่ถ้าหากว่าเราทำครบเขาจะให้ค่าจ้างเรา เป็นรายวันวันละ 200 ก็ 300 บาท โดยประมาณ มันก็จะมีให้ต้องทำทุกวันไม่มีวันหยุด ซึ่งตอนหลังๆเนี่ยเขาก็จะมาอยู่กับวันอาทิตย์ ถ้าสมมุติว่าพอร์ต 1 เราทำรายได้ได้ 30 วันใช้ไหมครับ สมมุติว่าไม่มีวันหยุดก็แล้วกัน ได้วันละ 300 บาทต่อเดือนก่อน ก็จะเป็น 9,000 ต่อเดือน ที่นี้มันก็เลยเป็นวันจุดล่อว่า นักลงทุน หรือคนที่ต้องการรายได้เยอะ 1 พอร์ตก็ได้ต่อเดือน 9,000 แล้ว เขาก็เลยเปิด 10 พอร์ต เป็น 90,000 บาท เปิด 20 พอร์ต เปิด 30 พอร์ต บางคนก็เปิดเป็นร้อย เพื่อให้ได้มีรายได้เยอะๆ หรือว่ามีบางคนต่างจังหวัด หรือว่าบางที่ เขาทำการเปิดเป็นออฟฟิศเลย แล้วก็จ้างเด็กมาเป็นรายวัน เพื่อที่จะจ้างแล้วกดเพราะว่าตัวเองกดไม่ไหว ซึ่งเห็นไหม

ว่ามันมีรูปแบบกิจกรรม มีรูปแบบข้อตกลงการจ่ายเงินที่ชัดเจน แล้วผลตอบแทน
ได้คำนวณมาจากการทำงานในแต่ละวัน ดูแล้วมันน่าเชื่อถือ พี่ก็เลยเอาเงินมา
ลงทุนไปกับงานนี้ ก็เยอะอยู่เหมือนกัน”

(สัมภาษณ์ อัญชัญ (นามสมมุติ) 14 มกราคม 2567)

“ขอเสริมจากอัญชัญ (นามสมมุติ) นะ ตอนที่เราถอนเงินเนี่ยเขาก็จะทำการหัก
ภาษี ณ ที่จ่ายของเราออกไปด้วย เขาหักภาษีออกไป 3% เขาหักค่าธรรมเนียม
มันเลยดูเหมือนกับชีวิต ฉันทันทีเจอกับธุรกิจที่มันไม่ได้ยากเท่าไรแล้ว มีการหัก
ค่าธรรมเนียมในการถอนด้วย ซึ่งมันก็จะมีการหักเงินจริง ค่าธรรมเนียมในการ
ถอนก็ไม่แน่ใจว่าก็เปอร์เซ็นต์ ซึ่งมันก็จะขึ้นอยู่กับจำนวนเงินก่อนที่เราถอน
ออกมา ว่าเป็นก้อนใหญ่หรือไม่ใหญ่ ใช้อย่างที่เนี่ยก็เปิดออกมาเดือนละแสนก็จะ
โดนค่าธรรมเนียมทีละ 1,000-2,000 ถ้าพี่ก็จำตัวเลขค่าธรรมเนียมยังไม่ค่อยได้”

(สัมภาษณ์ อังคณา (นามสมมุติ) 14 มกราคม 2567)

“ตอนนั้นมีคนมาชวนทางไลน์ ให้ไปลงทุนปลูกไม้กฤษณา ก็คือว่าเขานะ พาไปดู
ไม้กฤษณา ที่ สปป.ลาว เขาก็นั่งเรือไปดู ดูไปก็ชื่นชมอันนี้เป็นช่างทางนะคะ แล้ว
เขาก็ชี้ว่าอันนี้คือสวนไม้กฤษณา อันนี้เป็นของเรา นุ่น ๆ นี้ ๆ นี้ ๆ นั้น เราก็เดินชม
แล้วเขาก็จะมีสวนเล็ก ๆ มาสัก ที่หนึ่งให้เราเดินไปดู แต่ว่าสวนใหญ่ต้องล่องเรือ
เข้าไปในป่า แล้วเขาก็จะมีต้นไม้ใหญ่ อยู่ประมาณ 17 ต้น แล้วก็มีการตั้งมาว่า
คุณต้องมีที่ดิน ต้นละก็บาทกล้าน ซึ่งไม้กฤษณาคือไม้ที่มีมูลค่าสูงอยู่แล้ว คนคิดนี้
ก็เป็นคนไทย เขาบอกว่า มันมีการจัดตั้งเป็นบริษัท มีชื่อบริษัททุกอย่างเรียบร้อย
กิจการบริษัทนี้ก็คือการปลูกต้นไม้กฤษณา รวมทั้งเป็นผู้ขายต้นไม้ให้ด้วย แล้วก็
เหมือนกับว่า เหมือนจะเปิดขายหุ้นด้วยหรือเปล่าก็จำไม่ได้เหมือนกัน ซึ่งมันก็
นานมาแล้ว มันไม่ได้อยู่ภายในแผ่นดินไทย บ้างลงไป 7 ล้าน วาดฝันไว้ว่าจะได้
ผลตอบแทนเท่านั้นเท่านี้ สุดท้ายเงินเก็บมาทั้งชีวิต สูญไปหมดเลย”

(สัมภาษณ์ ป้าสุ (นามสมมุติ) 21 มกราคม 2567)

“ผู้ชายคนนี้นะ เป็นประธานของบริษัท เขาเดินทางไปที่แอฟริกา และให้คนผิว
ดำที่นั่นเอาเศษทองมาหลอม เขาจะทำการหลอมแบบสด ๆ เลย ในไลฟ์สดจาก
เหมืองทองที่นั่น แต่ทุกครั้งที่เขาจะไปเนี่ยเขาจะต้องมีเจ้าภาพในการจ่ายเงิน
ก่อน ซึ่งพอได้เงินแล้วเขาก็จะทำป้ายวันนี้เวลานี้ บริษัทอะไรเป็นผู้จอง แล้วเขาก็
จะทำการหลอมทองคำในไลฟ์สดให้เห็นกันจะ ๆ เลย อันนี้ก็จะทำให้มองเห็นภาพ
แล้วว่า มันมีความน่าเชื่อถือขนาดไหน ว่ามีทองคำจริง เขาเจอแล้วแหล่งทอง
เป็นทองที่อยู่ในแอฟริกา มีคนที่พร้อมจะขายให้เราแล้วจะส่งมาที่ประเทศไทย
หลักการก็คือ จ่ายเงินอย่างน้อย 20% เป็นเงินสดเพื่อจะมัดจำ จะต้องสามารถ
โอนให้เป็นชื่อของบริษัท เขาก็จะเอาเงินที่ได้มาไปแอฟริกา เพื่อที่จะไปซื้อ

ทองคำ ก็ไล่ฟัดให้ดูตั้งแต่หลอมทองคำ นำใส่กล่อง เพื่อขึ้นเครื่องบินมาประเทศไทย แต่พอบินมาก็จะบอกว่าติดที่ดูใบ ให้ส่งเงินไปเพิ่ม ก็มีหลายคนที่โอนเงินไปนะ แต่ไม่เคยมีใครได้เห็นทองจริงที่มาถึงซักคนนึงเลย เมื่อจ่ายเงินไปแล้วก็หายไปเลย”

(สัมภาษณ์ คุณตัง (นามสมมุติ) 22 มกราคม 2567)

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่า การหลอกลวงให้ลงทุนในแต่ละธุรกิจนั้น จะมีความพยายามอย่างยิ่งในการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับนักลงทุน โดยอาจจะมาในรูปแบบบริษัททำงาน มีการดำเนินงานจริง หรือมีการแสดงให้เห็นถึงการนำเงินไปลงทุนแล้วกำลังจะได้ของมาจริง เพื่อให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อหลงเชื่อ แล้วร่วมลงทุน โดยหวังที่จะได้ผลตอบแทนสูง ๆ ซึ่งในช่วงแรก ๆ ทุกคนที่ลงทุนจะได้ผลตอบแทนที่ดีหมดทุกคน แล้วทำให้นำเงินมาลงทุนเพิ่มเรื่อย ๆ จนสุดท้ายจ่ายผลตอบแทนให้ไม่ไหวก็จะหอบเงินก้อนสุดท้ายที่ทุกคนได้ลงทุนไป ซึ่งจะเป็นเงินที่มีมูลค่าสูงกว่าช่วงแรก ๆ เพราะผู้ลงทุนคิดว่าได้ผลตอบแทนที่ดี ทำให้มีผู้เสียหายถึงแม้ว่าจำนวนผู้เสียหายจะไม่มากเท่าอาชญากรรมไซเบอร์รูปแบบอื่น แต่มูลค่าความเสียหายนั้นสูงที่สุดเมื่อเทียบกับการหลอกลวงในรูปแบบอื่น

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงให้ลงทุน

ปัจจัยที่ทำให้ตกเป็นเหยื่อจากการหลอกลวงให้ลงทุน มีความซับซ้อนหลายปัจจัย และเนื่องจากการถูกหลอกลวงให้ลงทุนนั้น ไม่ได้เห็นผลในระยะสั้น กล่าวคือ ในช่วงแรกนั้นยังได้ผลตอบแทนตามที่ตกลงกัน การตัดสินใจในการลงทุนต่อเนื่องของเหยื่อจึงเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายที่มีมูลค่าสูง ทั้งนี้ผู้วิจัยมองว่า การตัดสินใจของตัวผู้ลงทุนเองก็เป็นปัจจัยสำคัญ ทั้งในเรื่องของความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการลงทุน การเปรียบเทียบและการวิเคราะห์ก่อนการลงทุน และการรับข้อมูลข่าวสารที่น่าเชื่อถือ ล้วนแล้วแต่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ลงทุน แต่ถึงอย่างไรก็ตามผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้ผู้ลงทุนตกเป็นเหยื่อจากการหลอกลวงให้ลงทุนได้ดังต่อไปนี้

1.1 ปัจจัยด้านความรู้ ไม่มีความเข้าใจในการลงทุน ผู้ลงทุนบางรายมีความเข้าใจในการลงทุนและการยอมรับความเสี่ยงของตนเองต่อการลงทุนที่ได้ลงไป แต่คนส่วนใหญ่อาจไม่มีความรู้ความเข้าใจหรือไม่มีความรู้เรื่องการลงทุนที่ดีมากพอก่อนการลงทุน และทำให้เกิดผลกระทบจากการสูญเสียทรัพย์สินจำนวนมากเมื่อเกิดความเสียหายเกิดขึ้น

“ตอนตัดสินใจที่จะลงทุนเนี่ย ก็เห็นว่าผลตอบแทนมันสูง แล้วก็เห็นว่าคนที่มาชวนเขาได้ผลตอบแทนจริง ๆ และได้มาหลายครั้งแล้ว แล้วมันก็มีกิจกรรมที่ต้องทำจริง ๆ ด้วย ทำให้เข้าใจว่า มันเป็นเรื่องจริงจัง มีรายได้จริง ก็เลยตัดสินใจลงทุนไป”

(สัมภาษณ์ กนกพล (นามสมมุติ), 5 กุมภาพันธ์ 2567)

“คนที่มาชวนเนี่ย เขามาซื้อที่เพิ่ม ก็มาติดต่อซื้อของพี่ พี่ก็เลยถามเขาว่า เขาทำงานอะไร ทำไมถึงมีเงินสดมาซื้อที่ มีรายได้เยอะ เขาก็เลยเล่าเรื่องที่เขาลงทุน มาให้เราฟัง แล้วก็มิตัวเลขในบัญชีมาโชว์ด้วย ซึ่งเขาชวนอยู่หลายรอบนะ มาซื้อที่เพิ่มทุกครั้งก็ชวน จนเราก็เห็นว่าเขาน่าจะได้จริง ก็เลยร่วมลงทุนไปด้วย ก็ปรึกษากับภรรยาเนี่ยแหละ แล้วก็เลยเอาเงินเก็บที่เก็บไว้รวมกันมาลงทุน ก็หวังว่าเราจะได้ผลตอบแทนเหมือนกับเขาบ้าง”

(สัมภาษณ์ อภิรักษ์ และสไบ (นามสมมติ), 18 มกราคม 2567)

“เดิมไม่เคยคิดจะลงทุนหรอกนะ กลัวว่าจะโดนโกง ก็ระวังตัวมาตลอด แต่ก็นะ คนที่ชวนเนี่ยเป็นเพื่อนน้องสาวเนี่ยแหละ รู้จักกันสนิทกันมานาน ก็มาชวนให้ลงทุน เปิดเว็บไซต์ของบริษัทให้ดู มีคลิปวิดีโอกิจกรรมที่บริษัทเขาจัดงานเลี้ยง มีเงื่อนไขการลงทุน การทำกิจกรรม การได้รับผลตอบแทน แล้วเขาก็โชว์ตัวเลขรายได้แต่ละครั้งให้ดู เราก็เลยเอาเงินที่คิดว่าจะเก็บไว้เที่ยวปลายปี เอาไปลงทุนกับเขาเพื่อจะได้มีกำไรขึ้นมาบ้าง แต่ก็คิดเหมือนกันว่า หากโดนโกง ก็แค่นี้ไม่ได้ไปเที่ยวปีนึง เลยไม่ได้ซีเรียสอะไร”

(สัมภาษณ์ สมชัย (นามสมมติ), 25 กุมภาพันธ์ 2567)

“คนชวนเขาก็มาอธิบายว่า ลงทุนเท่านี้ ได้ผลตอบแทนเท่านี้ตามระยะเวลาที่กำหนด ไม่รู้จักเหมือนกันว่ามันเป็นธุรกิจอะไร แต่ก็เคยได้ยินชื่อผ่านสื่อพวกเฟซบุ๊กมาก่อน ก็เลยลองลงทุนไปกับเขา ก็หวังว่าจะได้เงินตอบแทนสูง ๆ ตอนนั้นคิดว่าดีกว่าเอาเงินไปฝากธนาคารเยอะมาก”

(สัมภาษณ์ คณิน (นามสมมติ), 25 กุมภาพันธ์ 2567)

สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของ เจ้าหน้าที่ที่ให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงให้ลงทุน เช่น Forex 3D

“ยกตัวอย่างคดี Forex 3D ก็จะถือว่าเป็นแชร์รูปแบบหนึ่งเหมือนกัน ที่มีการสร้างแพลตฟอร์มขึ้นมาอ้างว่าเป็นการลงทุน ซึ่งผู้เสียหายเนี่ยเป็นผู้สูงอายุเยอะมาก ซึ่งเขาก็มีความไม่เข้าใจในการเทรด Forex ว่าการเทรด Forex มันคืออะไร ถ้าจะให้คุณยายที่อายุ 60-70 มาเรียนรู้ว่า ให้เขามาสมัครหรือมาลงทะเบียน โหลด Application แล้วทำการนั่งเทรด นั่งดูนั่นนี่ซึ่งคนกลุ่มนี้ทำไม่เป็น ซึ่งกลุ่มของผู้หลอกลวงเนี่ยเขาก็เลยทำการเข้ามาทำให้ มันก็จะแค่ลงแค่เงินแล้วก็รอเงินปันผล ร้อยละ 10 ซึ่งก็คือท่านไม่ต้องมาเทรดเองเราจะมี AI ในการเทรดให้ เราจะมีโบรกเกอร์ที่คอยเทรดให้ ซึ่งท่านก็เป็นเพียงแค่ผู้ลงทุนอย่างเดียวเลยก็ได้ ซึ่งชาวบ้านก็ไม่ว่าแล้วก็ได้สนใจวิธีการเทรด

Forex เลย หรือแม้กระทั่งจะไปรู้ว่า Forex คืออะไร ซึ่งบางทีกลุ่มคนอายุ 30 - 40 ก็ยังไม่รู้เลยว่า Forex คืออะไร อะไรคือ Forex ซึ่ง Forex ก็คือการค้าสกุลเงิน ระหว่างประเทศ ก็คือยอดความต่างของค่าเงินเนี่ย ในช่วงนาที่เดียวกันมันมีอยู่ ซึ่งก็คือการซื้อถูกไปขายแพง หรือว่าการซื้อไว้ก่อนเพื่อทำการเก็งกำไร เพราะว่าเงินเนี่ยมันขึ้นลงตลอดเวลา วันหนึ่งมันมีการเปิดตลาดและปิดตลาดค่าเงินก็มีการขึ้นลงอยู่แล้ว แต่ว่าสิ่งที่เราเข้าใจมาตลอดก็คือความแตกต่างของค่าเงินเนี่ยมันจะมีไม่เกิน 4% ของทั้งปี ซึ่งไอ้หมอนี้มันทำการเสนอให้ร้อยละ 10 ต่อเดือน ซึ่งมันจะเอาเงินที่ไหนมาจ่ายเป็นค่าตอบแทนเดือนละร้อยละ 10 ร้อยละ 120 ต่อปี ซึ่งมันก็ไม่มีความที่เป็นไปได้อยู่แล้ว แต่ผู้ลงทุนเนี่ยกลับไม่รู้ ซึ่งส่วนใหญ่เนี่ยผู้ลงทุนเป็นผู้ใหญ่ที่เกษียณแล้ว หรือว่าในระดับของลูกที่รับมรดกจากพ่อแม่มาใหม่ๆ คนกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มคนที่เสียหายมากที่สุด เพราะว่าคนกลุ่มนี้มีเงิน ซึ่ง Forex 3D เนี่ยมันเป็นวงที่ใหญ่มาก มีผู้เสียหายจำนวนมาก....

แต่ว่าจริง ๆ แล้วมันมีเหตุการณ์การเทรดแบบนี้มีอยู่จริงนะ สิ่งเหล่านี้มีอยู่จริงครับ แต่ว่ามีฉฉาชีพนียเอาเรื่องเหล่านี้มาสร้างเป็น Story ในการหลอกเพื่อให้คนมาลงทุน จริง ๆ แล้วก็มันต้องทำแบบแมนนวลครับ ซึ่งจากประสบการณ์ผมเนี่ยผมก็นั่งซื้อเองจากกระดาน Trade นึง มาขายในอีกกระดาน Trade นึง โดยทำการซื้อถูกแล้วก็นำมาขายในกระดานเทรดที่แพงกว่า ในช่วงระยะเวลาที่จำกัด เพราะว่าใน 1-2 ชั่วโมงเนี่ย ราคาจะมีการเปลี่ยนแปลง อย่างเช่นผมซื้อมาในราคา 700,000 บาทผมอาจจะมาแซ่ไว้ประมาณ 3 ชั่วโมง ผมยังไม่เอามาขาย มันก็อาจจะเกิดเหตุการณ์ที่ว่าราคาต่ำลงไปอีก ราคาอาจจะเหลือเพียงแค่ 68,000 บาท มันก็ทำการขาดทุน ตรงช่องว่างนี้แหละเลยเป็นทริคที่มีฉฉาชีพนียนำมาหลอกหลวงว่าใช้ AI ในการเทรดในระบบ คือ เขาออกแบบ AI ในการเทรด ซึ่งจะไวกว่าใช้คนเทรด ในจังหวะที่ราคาขึ้น ซึ่งใช้เวลาแป๊บเดียว ทำให้คนหลงเชื่อเยอะมาก ๆ”

(สัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ 1, 21 ธันวาคม 2566)

หรืออีกกรณีก็เป็นการลงทุนแบบจัดฉากการลงทุนเพื่อให้คนเข้าใจว่า เป็นการลงทุนที่เกิดขึ้นจริง มีการลงทุนจริง มีผลกำไรจริง ดังคำสัมภาษณ์

“มันก็จะมียุคหนึ่งก็คือการที่ร่วมลงทุนให้บริษัทเข้ามาเช่าสถานที่ Server อันนี้ก็จะเป็นเคสของแชร์ลูกโซ่เหมือนกัน คดีนี้ก็ได้มีความโดดเด่นอะไรเลยแต่ก็ยังสามารถหลอกได้ ซึ่งเป็นเพียงการบอกว่าจะนำเงินระดมทุนไปเช่าเซิร์ฟเวอร์ แล้วก็ให้บริษัทอื่นมาเช่า แล้วก็ตั้งบริษัทอื่นขึ้นมาแล้วก็มาเช่าเอง ซึ่งก็เป็นการจัดฉากขึ้นมาเองไม่ได้มีอะไรเลย ซึ่งพวกนี้ก็ให้เงินปันผลร้อยละ

10 ซึ่งแรงจูงใจก็คือเงินปันผล ใ้ตัวนี้ผมเห็นอยู่ประมาณปีกว่าครับ มันเริ่มมาตั้งก็เพราะว่าเริ่มมีคนมาชุกคู้ย แชร้ลูกโซ่ที่มันจะเริ่มแตกเนี่ยก็จะเห็นได้จากมันจะเริ่มตั้ง เริ่มตั้งแล้วก็เริ่มมีคนชุกคู้ย พอมีคนชุกคู้ยมากเข้ามันก็จะมีคนกลัว พอมีคนกลัวมากเข้ามันก็จะเกิดการถอนทุน แชร้มันจะอยู่ไม่ได้เพราะว่าถ้ามันเกิดการถอนทุน แล้วตราบใดที่มันเริ่มตั้งและมีคนตั้งข้อสังเกต ใ้นี้ว่าน่าจะเป็นแชร้ลูกโซ่ ใ้คนที่เริ่มลงทุนก็เริ่มมีความเสียวหลัง แล้วก็เริ่มถอนออก คนใหม่ก็จะเริ่มไม่เข้า คนเก่าออกนี่ก็คือเอาทุนออก พอเอาออกเงินในระบบของแแก้งใช้ลูกโซ่ ที่จะต้องเอาใ้จ่ายรายเดือนเนี่ยเริ่มร่อยหรอ เขาก็เลยจะเริ่มปิดตัวเอง”

(สัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ 2, 12 มกราคม 2567)

1.2 ปัจจัยด้านความโลภ เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งของความเสียหายที่มีมูลค่าสูงจากการหลอกลวงใ้ลงทุน กล่าวคือ ผู้ลงทุนในระยะแรกจะลงที่ละน้อย เพื่อทดลองว่าจะได้รับผลตอบแทนจริงหรือไม่ เมื่อได้รับผลตอบแทนเป็นไปตามที่ได้ตกลงกันไว้ ก็จะเกิดความโลภ นำทรัพย์สินเงินทองมาลงทุนเพิ่ม โดยมูลค่าจะเพิ่มขึ้นสูงด้วยหวังว่าจะได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า ใ้ความเสียหายแต่ละครั้งมีมูลค่าสูง ดังคำสัมภาษณ์ผู้เสียหายต่อไปนี้

“แรกเริ่มทีเดียวกใ้ไม่กล้าลงเงินเยอะ กลัวว่าจะไม่ได้จริงตามที่เขาโฆษณา แต่พอใ้จริงก็ลงเพิ่มไปเรื่อย ๆ โดยหวังใ้ผลตอบแทนสูง ๆ และเงินทุนเรากใ้ยังอยู่ จึงสมทบเงินลงไปเรื่อย ๆ สุดท้ายหวังว่าจะเอาผลกำไรมาปลูกบ้านอยู่ต่างจังหวัด ซึ่งก็ใ้เป็นจังหวัดที่โดนโกงพอดี ผลกำไรก็ไม่ได้แล้วเงินต้นก็หายไปหมดกับการลงทุน”

(สัมภาษณ์ นิตยา (นามสมมุติ), 29 ธันวาคม 2566)

เช่นเดียวกับผู้เสียหายจากการลงทุนที่เกิดจากความอยากใ้ผลตอบแทนสูง ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ก็ นิตยา (นามสมมุติ) นี้แหละ ชวนใ้ลงทุน เรากใ้เห็นว่านิตยาเขาใ้เงินจริง แล้วก็ใ้มาต่อเนื่องเกิน 1 ปี แล้วด้วย ก็เลยคิดว่าเป็นของจริง ลงทุนแล้วใ้ผลตอบแทนจริง ก็เลยเอาเงินลงตามนิตยาไป โดยก็หวังว่า จะเอากำไรมาใ้จ่าย แล้วเงินต้นเรากใ้ยังอยู่ เพราะมันใ้ได้เยอะใ้ ทีแรกก็ใ้คู้นนะ ในช่วง 3 เดือนแรก แล้วหลังจากนั้นก็เริ่มจ่ายเงินไม่ตรงเวลา เลื่อนเวลาจ่ายเงิน แล้วก็ใ้เจ็บหายไปเลย”

(สัมภาษณ์ สมัย (นามสมมุติ), 29 ธันวาคม 2566)

สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของนักลงทุนในกรณีเหมืองทอง

“เราเห็นจากคลิปวิดีโอ ที่เขาไปถ่ายมาจริงจากเหมืองทองจริง แล้วก็เข้าใจว่าซื้อทองจากแหล่งทองราคาต้นทุนจะถูกกว่ามาก แล้วมาขายทำกำไรในบ้านเราอีกที ก็เอาเงินมาลงทุนไป แล้วก็ตกลงบินไปกับเจ้าของด้วยนะ พอบินไปถึงที่โน่น เข้าไปถึงเหมืองทอง เขาก็ให้คนดำเอาปืนมาจี้ แล้วถ่ายวิดีโอเรียกค่าไถ่ให้ญาติที่เมืองไทยนำเงินไปจ่าย เสียเงินไปหลายแสน กว่าจะได้กลับไทย แล้วก็คนที่หลอกนี้ก็ลอยตัว แต่พี่ก็คิดว่า เขาเป็นคนจัดฉากนะ เหมือนรู้กันกับคนดำที่โน่น ตอนที่ไปถึงแล้วเอาปืนมาจี้เป็นตัวประกัน”

(สัมภาษณ์ วสุ (นามสมมุติ), 26 กุมภาพันธ์ 2567)

สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ 3 ดังนี้

“ประเทศเรามีเศรษฐกิจที่ไม่ดี เรามีความเชื่อเรื่องการนับถือผี นับถือเรื่อง การเสี่ยงโชคกลาง การทำอะไรแล้วสำเร็จนั่นก็คือ โชคอย่างหนึ่ง หวยมันก็เลยขายออกตลอดเวลา การลงทุนมันก็เหมือนกัน มันเข้าไปอุดช่องว่างของหวยนะ ชักชวนกันว่า ลงสิได้แน่นอน 30% ถึง 100 นิ่ง ซึ่งมันก็ไม่เหมือนกับการซื้อหวย ซึ่งมันก็กว่าจะได้ ซึ่งก็คือมันหลอกว่าลงทุนตัวนี้แล้วจะได้ผลตอบแทนชัดเจน แล้วก็ได้นะ ๆ ได้นะ มันดีกว่าหวย เนี่ยบางทีลง 2 แสนแล้วได้ 1 ล้าน ซึ่งมันก็ต้องคิดว่ามันจะเป็นไปได้ยังไงนอกจากจะเป็นแชร์ลูกโซ่ ก็คือว่า ประเด็นนี้มันเล่นกันด้วยความโลภ เพราะว่าเศรษฐกิจของเรามันไม่ดี คนก็เลยมีความต้องการหาตั้งค์ ซึ่งรับมันก็ต้องดูบริเวณของสภาพเศรษฐกิจด้วย ซึ่งช่วงนี้มีการหลอกกันเยอะเพราะว่า คนมันไม่ค่อยมีตั้งค์ มันก็จะมีการระดมทุนกันว่าลงทุนนี้สิ เดียวก็ได้ แล้วยังมีเทคโนโลยีเข้ามาปกปิดตัวเองด้วย แต่ว่าส่วนใหญ่ของพวกนี้ถ้าให้ผมเดา พวกเจ้าของธุรกิจลงทุนพวกนี้เป็นพวกที่กล้าเปิดเผยตัวเอง แล้วก็ทำกันเป็นทอด ๆ เป็นลูกโซ่ ซึ่งพอเวลาแชร์ลัมมากก็เรียบร้อยเลย”

(สัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ 3, 25 กุมภาพันธ์ 2567)

1.3 ปัญหาด้านการชักชวนให้ลงทุนจากเพื่อนที่รู้จักหรือญาติ การหลอกกลวงให้ลงทุนเกือบทั้งหมด ล้วนแล้วแต่ถูกชักชวนจากญาติ หรือเพื่อนที่รู้จักกัน ทำให้ตัดสินใจได้ง่ายในการลงทุน โดยหลงเชื่อไปกับผลตอบแทนที่ญาติหรือเพิ่มเคยได้รับมา ทำให้ตกเป็นเหยื่อได้ง่ายกรณีเพื่อน หรือคนรู้จักกันมาก่อน มาชวนให้ลงทุน ดังคำสัมภาษณ์

“เพื่อนที่เรียนมาด้วยกัน มาชวน เขาบอกว่าเขาลงทุนทำงานที่ได้รับผลตอบแทนสูง เราสนใจไหม ที่แรกก็ไม่ได้สนใจ แต่เพื่อนเอาผลตอบแทนมา

ให้ดูก็เห็นว่าเขาได้จริง และได้มานานแล้วด้วยนะ ไม่ใช่เพิ่งลงมาเดือนสองเดือน ได้มาปีกว่า เราก็เลยตัดสินใจลงทุนตามเขาไปเลย ตอนนั้นไม่ได้คิดอะไรมาก คือถ้าเป็นคนอื่นที่ไม่รู้จักเนี่ย พี่ไม่กล้าลงทุนหรอก แต่เพื่อนกันมาชวน เราก็เป็นว่าเขาได้ ก็เลยตัดสินใจลงทุนตามเพื่อนไป”

(สัมภาษณ์ คุณมา (นามสมมุติ), 25 กุมภาพันธ์ 2567)

กรณีคนรู้จักกันมาก่อน ที่เคยลงทุนมาด้วยกัน มาชักชวนให้ลงทุน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“รู้จักกับนิตยา (นามสมมุติ) มานานแล้ว สามปีได้ พอเขาออกปากชวนเราก็เลยลงทุนไปกับเขาเลย ไม่ได้คิดอะไรมากตอนนั้น วาดฝันไว้เลยว่าจะได้ผลตอบแทนมาจะเอาไปใช้อะไรบ้าง”

(สัมภาษณ์ สมัย (นามสมมุติ), 29 ธันวาคม 2566)

“คุณนิตยา (นามสมมุติ) นี่แหละ ซึ่งเป็นเพื่อนในกลุ่มที่เคยลงทุนด้วยกัน แล้วก็โดนโกงมาด้วยกัน เป็นคนชวนให้ลงทุนแล้วเห็นผลตอบแทนที่นิตยาเขาทำได้แล้วเราก็ตัดสินใจลงทุนง่ายเลย”

(สัมภาษณ์ วิชัย (นามสมมุติ), 4 มกราคม 2567)

“เพราะว่าเห็นพี่เขาได้เงินดี เห็นว่าเขาทำได้ เราก็เลยลองบ้าง เราก็คิดว่ามันเป็นการลงทุนนิดๆหน่อยๆ แล้วก็เห็นว่าได้เงินดี ก็เลยจูงใจให้ลง ตอนนั้นก็ลงกันไปแค่คนละพอร์ต ซึ่งตอนนั้นผมก็ไม่ได้เชี่ยวชาญก็ให้คุณสุวัฒน์ (นามสมมุติ) เป็นคนทำ ซึ่งเราก็บอกเขาว่าเราน่ะทำไม่เป็น เพราะว่าเราน่ะเล่นโทรศัพท์ที่ไม่เป็น ก็ลองทำไปได้สักเดือนสองเดือน น่าจะประมาณ 2 เดือน ที่เข้าไปลงทุนนี้ แล้วมันก็ปิดตัวพอดี คือ ถ้าไม่รู้จักกันมาก่อน ไม่เห็นผลกำไรที่เขาเอามาให้ดู ก็ไม่กล้าลงทุนหรอก”

(สัมภาษณ์ สมหมาย (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 29 ธันวาคม 2566)

สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของแม่ทิม ในการชักชวนคนมาลงทุน

“ที่ชักชวนมาลงทุนก็หลายคนอยู่เหมือนกัน แต่ก็ไม่ได้เยอะมาก เราชักชวนแต่คนที่สนิทจริงๆ แล้วก็มีชักชวนญาติพี่น้อง”

(สัมภาษณ์ คุณเล็ก (นามสมมุติ) แม่ทิม, สัมภาษณ์ 18 ธันวาคม 2566)

กรณีที่เป็นญาติกัน มาชวนให้ลงทุน จะทำให้ตัดสินใจลงทุนได้ง่าย
 ดังเช่นคำสัมภาษณ์

“รู้จักการลงทุนนี้จากหลานค่ะ หลานมาชวน เขาลงทุนมาก่อน แล้วก็ได้จริง
 เขาก็รู้จักกับแม่ทีมมาอีกทีนะคะ ซึ่งเขาก็ทำกันมานานแล้วเป็นปี เราก็มองเห็นว่า
 หลานเราได้จริง เราก็เลยลองเอาเงินไปลงทุนดูบ้าง ตอนนั้นก็ต้องทำกิจกรรม
 โดยเข้าไปกดไลค์กดแชร์นะ ทำกันทุกวันไม่มีวันหยุด แล้วเราก็จะมองเห็น
 ตัวเลขว่าได้ผลตอบแทนมาแล้วเท่าไร ยิ่งทำเยอะก็ได้เยอะ แล้วก็เลยลงทุน
 ต่อเนื่องมาตลอดเลย จนมันปิดหนีไปนี่แหละ”

(สัมภาษณ์ ขวา (นามสมมติ), 25 กุมภาพันธ์ 2567)

“ส่วนใหญ่เขาก็จะมีการชวนกันภายในญาติกันนะนะ เพราะว่าคนส่วนใหญ่
 เขาก็จะกลัวใช้ใหม่ ก็จะเป็นพี่น้อง ญาติกันเพราะว่าเราเห็นว่ามันได้เงินจริง
 ส่วนใหญ่ญาติพี่น้องก็จะเข้ามาทำ ถ้าคนที่ไม่สนิทกันเขาก็ไม่กล้าทำ”

(สัมภาษณ์ กนกพล (นามสมมติ), 5 กุมภาพันธ์ 2567)

1.4 ปัจจัยด้านความน่าเชื่อถือของผู้หลอกลวง คนที่ตกเป็นเหยื่อในการหลอกลวงมีปัจจัย
 ประการหนึ่งที่ทำให้ตัดสินใจลงทุนคือ เห็นว่าคนที่หลอกลวงมีความน่าเชื่อถือ เช่น มีธุรกิจดำเนินการ
 จริง จดทะเบียนการค้าจริง มีบริษัทสำนักงานเป็นหลักแหล่งอยู่จริง และมีการชำระภาษีให้กับ
 สรรพากรจริง จึงทำให้ตัดสินใจลงทุนได้ง่าย

“การตัดสินใจของพี่นะ ก็อย่างที่บอก ทีแรกก็ตั้งใจจะไปจับผิดว่า มีบริษัท
 ที่ตั้ง มีสำนักงาน อยู่จริงไหม พี่ก็เข้าไปเลย ไปดูก็เห็นว่ามียู่จริงนะ มี
 สำนักงาน มีคนทำงาน มีหลักฐานการจ่ายภาษีให้กับสรรพากร มาให้ดูจริง ก็
 ดูมีความน่าเชื่อถือดี ไม่คิดว่าจะกลายเป็นการหลอกลวงกันขึ้นมา”

(สัมภาษณ์ อัญชัญ (นามสมมติ) 14 มกราคม 2567)

สอดคล้องกับความเห็นของเจ้าหน้าที่ ที่ให้สัมภาษณ์ว่า

“พวกแม่ทีมเนี่ย เวลาไปชวนคนลงทุนก็จะแสดงหลักฐานการได้ผลตอบแทน
 สูง ๆ เพื่อให้เหยื่อหลงเชื่อแล้วลงทุน คือเวลาที่เขาแสดงหลักฐานการลงทุน
 การได้ผลตอบแทน มันเห็นเป็นรูปธรรมเลยนะ มันเลยน่าเชื่อถือ ซึ่งตัวแม่ทีม
 เองก็ได้ผลประโยชน์จากการลงทุนจากเหยื่อที่หลอกลวงมาได้ด้วยนะ”

(สัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ 4, 25 กุมภาพันธ์ 2567)

สอดคล้องกับความเห็นของนักวิชาการที่สัมภาษณ์ว่า

“พวกที่หลอกลงทุนเนี่ย พวกนี้จะใช้วิธีสร้างความน่าเชื่อถือ ให้อยู่เชื่อใจว่า
ทำแล้วได้จริง เช่น หลอกว่ามีคนสร้างเครื่องกำเนิดไฟฟ้าโดยใช้พลังงาน
แม่เหล็ก ซึ่งใช้แล้วไม่มีวันหมดเพราะพลังงานมันหมุนเวียน ให้นำเงินมา
ช่วยลงทุนเพื่อผลิตเยอะ ๆ แล้วจ่ายผลตอบแทนเป็นอาทิติย์เลยนะ อาทิติย์
ละ 5%”

(สัมภาษณ์ นักวิชาการ, 3 มีนาคม 2567)

จากคำสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่า ผู้หลอกหลวง หรือแม่ทีม ที่จะเป็นผู้ชักชวนให้มีคนมาลงทุน
เพิ่ม ล้วนแล้วแต่ใช้วิธีการในการแสดงให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือของหน่วยงาน ความน่าเชื่อถือของการ
ได้ผลตอบแทน เพื่อที่จะโน้มน้าวความคิดให้ผู้ลงทุนนำเงินมาลงทุน

1.5 ปัจจัยการรู้ไม่เท่าทันการหลอกหลวง ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อการหลอกหลวงให้ลงทุน ส่วนหนึ่ง
จะรู้ไม่เท่าทันการหลอกหลวง โดยคิดว่าการหลอกหลวงนั้นเป็นของจริง ที่มีการลงทุนจริง และได้รับ
ผลตอบแทนจริง

“การลงทุนเขาเนี่ย มีกิจกรรมให้ทำ คือเราต้องทำทุกวันนะ หากไม่ทำ
หรือทำไม่ครบก็จะโดนหักเงิน แล้วที่นี้เราก็กองไปหลายมือ ทำเองไม่ทัน ก็มี
คนรับจ้างทำกิจกรรมให้แทนด้วยนะ มีคนจัดตั้งเป็นบริษัทมารับทำเลย เราก็ก
จ่ายค่าใช้จ่ายส่วนหนึ่ง ซึ่งหักลบกับผลตอบแทนแล้วก็ยังได้กำไรได้อยู่ ก็เลย
คิดว่ามันเป็นการลงทุนที่ได้ผลตอบแทนจริง....

แม้กระทั่งช่วงท้าย ๆ ของธุรกิจ เจ้าของบริษัท เปิดการสัมมนาและขึ้น
เวที ตามจังหวัดต่าง ๆ คือแต่ก่อนบริษัทนี้มันอยู่มาเป็นปี ดีกว่าหรืออะไร
อย่างนี้ ซึ่งเขาก็จะจัดงานใหญ่เพียงแคปีละครั้ง เขาก็ไม่ได้แบบว่ามาแบบ
Motivate ว่าให้ไปชวนคนมาลงทุน ตามที่ต่าง ๆ แต่ในช่วงหลัง ๆ เนี่ยเขา
ออกเดินทางไปตามจังหวัดต่าง ๆ เช่น อยุธยา โคราช ภูเก็ต ภูเก็ต ซึ่งเขาก็คือ
ขึ้นเวทีจัดงานเลี้ยง ซึ่งเขาก็ทำการเชิญคนที่ลงทุนประมาณ 10 ล้านพวกนี้ขึ้น
เวที มาแนะนำตัว ก็ยิ่งน่าเชื่อถือ”

(สัมภาษณ์ สมคิด (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 5 มกราคม 2567)

“เราไม่ได้คิดเลยว่ามันจะเป็น Money Game เลยนะ เราคิดว่ามันเป็นธุรกิจ
แบบหนึ่ง เราก็นึกว่าเขาเป็นบริษัทรับโฆษณาอะอีก ซึ่งเขาก็แบบเออมิเงินค้ำ
ที่ใช้ตุนุนี่นั่น เพราะว่าช่วงนั้นเป็นช่วงที่ การค้าขายออนไลน์มันกำลังบูม”

(สัมภาษณ์ ชาว (นามสมมุติ), 25 กุมภาพันธ์ 2567)

3. ผลกระทบจากการถูกหลอกให้ลงทุน

ผลกระทบจากการถูกหลอกให้ลงทุน ผู้เสียหายบางส่วนสูญเสียทรัพย์สินเงินทองจำนวนมากจนเงินเก็บสะสมหมดลง ดังคำสัมภาษณ์

“นำเงินที่เก็บสะสมไว้ มาลงทุน ก็หวังว่าจะได้กำไรดี แต่พอลงไปแล้ว มันไม่ได้คืนเลย มันเป็นจังหวะที่กำลังจะปิดตัวพอดี เห็นแต่ตัวเลขแต่เอาออกมาไม่ได้เลย สุดท้าย เงินเก็บสะสมมาหมดไปกับการลงทุนครั้งนี้ครั้งเดียว แต่ก็มีบางคนถึงกับไปกู้เงินมาลงทุนเลยก็มีนะ เพราะผลตอบแทนได้มากกว่าดอกเบี้ย”

(สัมภาษณ์ อภิรักษ์ และสไบ (นามสมมุติ), 18 มกราคม 2567)

“ปกติก็จะลงไม่เยอะนะ พอมันปิดกลุ่ม พี่ก็ไปลงกลุ่มใหม่ ที่นี้ลงไปลงมา จากน้อย ๆ รวม ๆ กันก็กลายเป็นเยอะเลย ที่นี้ก็กระทบต่อเงินเก็บเหมือนกัน แล้วตอนนี้เกษียณแล้วด้วย ก็เลยทำให้ใช้ชีวิตลำบากหน่อย ต้องประหยัด แต่ก็ยังดีที่ลูกยังให้เงินไว้ใช้แต่ละเดือนบ้าง เลยไม่ต้องร้อนมาก แต่ก็ มีบางคนในกลุ่มไลน์นะ ที่คุยกันเวลาที่โดนโกงไปแล้ว บางรายถึงกับจำนองที่จำนองบ้านเอาเงินมาลงทุนเลยนะ สุดท้ายหมดตัว”

(สัมภาษณ์ สมคิด (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 5 มกราคม 2567)

แต่ก็จะมีผู้เสียหายบางส่วนที่ได้คาดการณ์ไว้ล่วงหน้าว่าจะถูกโกง ทำให้นำเงินมาลงทุนไม่หมด เหลือบางส่วนไว้ใช้จ่าย ดังจะเห็นได้จากคำสัมภาษณ์

“ตอนที่เราลงทุนมันเป็นการลงทุน 7 port ใช้ใหม่คะ เราก็ทำการเพิ่มอีก พอเราได้กำไรมาเราก็ใส่เพิ่มเข้าไป ซึ่งตอนช่วงท้ายอะเราไม่ได้เพิ่มแล้ว เราก็แบบเอาเอาแค่นี้แหละเพราะว่า สำหรับตัวเองคิดว่ามันมีมันก็ต้อง กระเป๋านี้ สำหรับเรื่องนี้ส่วนกระเป๋าสำหรับเรื่องนี้แล้วกัน แล้วก็บริหารความเสี่ยงไปอย่างอื่นบ้าง ซึ่งตอนท้ายเนี่ยเขามีการเปลี่ยนแปลงการถอนเป็น crypto อันนี้ก็เป็นเหตุการณ์ตอนท้ายที่สุดก่อนจะปิด ซึ่งแต่เดิมเป็นการโอนเงินเข้าบัญชีธนาคาร แต่ก็ถูกเปลี่ยนเป็น crypto”

(สัมภาษณ์ อัญชัญ (นามสมมุติ) 14 มกราคม 2567)

“สำหรับในส่วนของตนเองนะ ได้รับผลกระทบก็อย่างที่บอกล่ะค่ะว่า คือตอนนั้นตอนที่เรากำเงินมันก็ได้เยอะนะ ก็คือตอนนั้นเราผ่อนรถได้อย่างสบายๆ เลย ทำวันหนึ่งก็ได้ค่าผ่อนรถแล้ว เราก็เลยตัดสินใจออกรถมา แล้วหลังจากนั้นไม่กี่เดือน มันก็บินไปซะแล้ว ก็ที่นี้อย่างที่บอก เรายังเงินเดือนน้อย เงินเดือนเราไม่ได้เยอะ แค่ว่าประมาณหมื่นกว่าบาท แล้วเราต้องผ่อนรถด้วย ซึ่งค่าผ่อน

รถเนี่ยมันไม่ได้มีเพียงแค่ค่าผ่อนรถอย่างเดียว มันจะมีค่าน้ำมัน ค่าประกัน มีนู่นมีนี่มีนั่น เราก้ก็ถือว่าได้รับผลกระทบค่ะ ซึ่งก็ถือว่าได้รับผลกระทบค่อนข้างมาก แต่ว่าเราก้พยายามจะพยายามที่จะประคองตัว ตอนทำเนี่ยก็ผ่อนได้สบายๆ ใช้ชีวิตแบบในขณะที่เราไม่ได้ผ่อนเยอะนะ เราแค่รู้สึกว่ามีพอร์ต 20,000 บาท ขอให้ม้ค่าผ่อนรถบ้างนิดหน่อย แต่มันก็จะมีพอร์ตหลังที่เราลงไปเข้ามาเพิ่มอีกนิดหน่อย ถ้ายังอยู่เราก้จะสามารถผ่อนรถได้สบายๆ พอไม่มีตรงนี้แล้วนะ แล้วอีกอย่างนึงเงินประกันที่มันยังอยู่หลักแสนนะ มันก็ถอนไม่ได้แล้วไง เสรีจเลยทีนี้ เราก้ก็อาศัยเงินเดือนเพียว ๆ ทีนี้มันก็พลิก แต่เราก้พยายามที่จะประคองไปเปลี่ยนมาใช้ตามที่มี โดยส่วนตัวก็บอกได้เลยว่าก็ไม่ค่อยได้เครียดมาก เพราะว่าเรายังมีงานประจำทำ”

(สัมภาษณ์ คุณมา (นามสมมติ), 25 กุมภาพันธ์ 2567)

“ตอนนั้นก็ลงไปประมาณ 5 พอร์ตอะคะ จะเริ่มแรกเลยก็ไม่ใช่ว่าลงไปทีเดียว ครั้งแรกเป็นการลองดูก่อน เราเริ่มลงพอร์ตแต่น้อย ๆ ตอนนั้นลงไปพอร์ตละ 20,000 มั้งไม่แน่ใจ ไม่แน่ใจว่ามันมีพอร์ตเท่าไรบ้างตอนนั้น แต่ว่าพอจำได้ว่าพอร์ตแรกเนี่ยลงไป 20,000 บาท แล้วพอต่อ ๆ ไปก็ค่อย ๆ ทำไปใช้ไปก็คือพอได้มา ก็มีเก็บบ้างใช้บ้าง แล้วก็มีการลงทุนไปอีกประมาณนี้ เพราะว่าเราเห็นว่ารายได้มันโอเคใจ มันได้จริง และอีกอย่างหนึ่งที่สำคัญก็คือมันได้จริงใจแล้วเราก้ก็มีการไปชักชวนคนอื่นด้วย แต่พอมันปิดหนีไปแล้ว ก็ไม่ได้กระทบมากนัก เพราะเอาเงินบางส่วนมาลงทุน ยังมีเงินเก็บเหลืออยู่บ้าง”

(สัมภาษณ์ อังคณา (นามสมมติ) 14 มกราคม 2567)

“พี่ลงมาหลายกลุ่มแล้ว พอมองจังหวะได้บ้างว่า ช่วงไหนควรลงทุน ช่วงไหนควรทยอยถอนออกมา ก็มีเจ็บตัวบ้าง กำไรบ้างนะ เฉลี่ย ๆ กันไป ก็ยังพอได้อยู่บ้าง ไม่ถึงกับเดือดร้อน ในวงการพี่ก็มีฉายานะว่า อัญชัญ (นามสมมติ) ฆ่าไม่ตาย”

(สัมภาษณ์ อัญชัญ (นามสมมติ) 14 มกราคม 2567)

4. แนวทางในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อของการหลอกให้ลงทุน

จากการศึกษา ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นแนวทางแก้ไขการตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงทางไซเบอร์กรณีการหลอกลวงให้ลงทุน ได้มาจากการวิเคราะห์จากข้อมูลที่สัมภาษณ์ และได้ข้อเสนอแนะจากผู้ให้คำสัมภาษณ์ ดังนี้

1. การลงทุนต้องไม่อยู่ในความโลภ การตัดสินใจลงทุนส่วนหนึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่า มาจากความโลภของผู้ลงทุนเอง จากคำสัมภาษณ์ของผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่อในการหลอกลวงให้ลงทุน ได้ให้

ข้อเสนอแนะไว้ว่า การลงทุนที่มีผลตอบแทนสูงผิดปกติ ส่วนใหญ่แล้วจะมีความเสี่ยงสูงที่จะเป็นเหมือนแชร์ลูกโซ่ ดังคำสัมภาษณ์

“เราก็ต้องบอกไว้เลยว่าอะไร ที่เราต้องการจะลงทุนแล้วมันมีดอกเบี่ยมากกว่าแบงค์มาก ๆ อย่าง 10% 20% ถ้าไม่ใช่ผลิตภัณฑ์อะไรของแบงค์นะ อย่าไปลงอย่าไปเสี่ยง ถ้าไม่ใช่ผลิตภัณฑ์อะไรของแบงค์หรือประกันชีวิต ที่แบงค์โอเคอยู่นอกนั้นก็อย่าไปเสี่ยง เพราะส่วนใหญ่เกือบร้อยเปอร์เซ็นต์นั้นแหละ มันก็คือการแชร์ลูกโซ่ อย่างเช่นการออมเงินออมทอง บางทีมันก็จะมีรายละเอียดที่เอามาล่อ ซึ่งรายละเอียดมันก็เยอะ มันก็จะไปนู่นไปนี่ไปทอง แบบแม่ผมเห็นใหม่ อะไรที่มันเรารู้สึกว่าเฮ้ย ลงไปร้อยนึง เราได้ 20 บาท ได้ 30 บาท เราคิดว่ามันเป็นไปไม่ได้อะ เราก็ต้องคิดนะว่ามันเอาไปทำอะไรมันถึงจะได้ผลตอบแทนเยอะแยะขนาดนี้ ซึ่งมันก็ไม่น่าจะมี นอกจากจะค้ายา บางทีเราก็จอพวกที่สร้าง Story ได้นำเชื่อถือมาก อ่าตอนแรกๆมันก็คงจะต้องได้ ซึ่งคนแรก ๆ อะ มันได้ คนที่มาแรกๆเลยก็จะได้ แต่ว่าพอไปชวนไประดมทุนไปนู่นนี่ คนหลังๆก็จะเริ่มช่วย หนีออกไม่ทัน”

(สัมภาษณ์ สมัย (นามสมมุติ), 29 ธันวาคม 2566)

2. ความรู้ความเข้าใจในการลงทุน เป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญมาก ผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงให้ลงทุนส่วนใหญ่ จะขาดความรู้ความเข้าใจในการลงทุน ถึงแม้จะลงทุนในสถาบันการเงินที่มั่นคง แต่ก็ต้องยอมรับว่าการลงทุนมีความเสี่ยงเสมอ ดังนั้นผู้ลงทุนควรต้องทำความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่จะลงทุน และนำเงินบางส่วนไปลงทุน โดยเหลือเงินส่วนหนึ่งไว้ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ดังคำให้สัมภาษณ์

“คนส่วนใหญ่ที่เสียหายกันเนี่ยมันก็เป็นการไปกู้หนี้ยืมสิน ขายที่ขายทางขายจนเป็นหนี้ เกิดภาวะเครียด ก็เลยต้องออกมาแจ้งความ การลงทุนอย่างแรกเลยก็คือเราจะต้องดูก่อนว่าเราลงทุนเกี่ยวกับอะไร เราจะต้องมีความรู้ก่อน ถ้าไม่รู้แล้วมีแค่เพื่อนมาชวนกัน ถ้าเชื่อใจเธอนั้นก็เลยลงยังไงอย่าให้เกิดขึ้นการลงทุนก็จะต้องศึกษาว่าไอ้ที่มาที่ไปของธุรกิจที่เราจะทำ จะได้ผลตอบแทนมันคืออะไรก่อน แล้วเงินนั้นจะต้องเป็นเงินที่ถูกแบ่งออกมาแล้ว เงินที่ใช้จ่ายในครัวเรือนก้อนหนึ่ง อย่าเอาเงินทั้งหมด มาลงทุน เพราะเราก็ต้องยอมรับนะว่าทุกการลงทุนไม่มีความเสี่ยง ต่อให้คุณลงทุนในธุรกิจที่มันไม่มีการแนะนำได้ค่าคอมมิชชั่น คุณไปลงทุนในใช้สีบะหมี่ก็แล้ว คุณทำแฟรนไชส์เปิดร้านอาหารอะไรก็ตาม มันก็เป็นความเสี่ยงทั้งนั้นแหละ แต่ว่าคุณก็อย่าเอาเงินทั้งหมดที่คุณมีตรงนี้ไปทำ เอาแค่บางส่วนที่เรารับได้ ซึ่งถ้ามันหายไปมันก็ยังไม่เกิดอะไรกับชีวิต”

(สัมภาษณ์ อัญชัญ (นามสมมุติ) 14 มกราคม 2567)

3. การมีสายตรวจไซเบอร์ เป็นสิ่งหนึ่งในการทำงานเชิงรุกของเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหากประเมินแล้วพบว่าการลงทุนในกลุ่มนั้น เจ้าหน้าที่ที่จะได้หามาตรการในการจัดการเพื่อจำกัดความเสียหายไม่ให้เกิดความเสียหายเป็นวงกว้าง และมีฉาซีพียงยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินไม่ทัน ดังคำให้สัมภาษณ์

“ต้องมีสายตรวจไซเบอร์ครับ ลงไปอยู่ในกลุ่มไลน์ของผู้ลงทุนแต่ละกลุ่มเลย เข้าไปแฝงตัว ดูความผิดปกติ แต่ก็ยังมีปัญหาอยู่อย่างหนึ่งคือ พวกนักลงทุนพวกนี้ ตอนที่ยังได้ผลประโยชน์ตอบแทนอยู่นะ เขาจะยังไม่มาแจ้งความดำเนินคดี หากใครคิดว่ามีความผิดปกติ ออกมาแจ้งความก่อน ก็จะโดนคนที่ลงทุนอยู่ต่อว่า กล่าวหาว่าเป็นต้นเหตุที่ทำให้วงลงทุนนี้ล้ม ก็เลยไม่มีใครกล้าที่จะมาแจ้งความก่อนเมื่อเริ่มผิดปกติ กว่าจะเป็นคดีได้ ก็โน่นเลยครับ วงลงทุนล้มไปแล้ว และคนที่หลอกก็ย้ายถ่ายเททรัพย์สินไปเกือบหมดแล้ว ทำให้ยึดทรัพย์สินคืนมาได้บ้าง”

(สัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ 4, 25 กุมภาพันธ์ 2567)

4. การให้วัคซีนไซเบอร์กับประชาชน เพื่อให้เกิดภูมิคุ้มกันมิให้ตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงได้โดยง่าย ดังคำสัมภาษณ์

“เราต้องมีวัคซีนไซเบอร์ ให้กับประชาชนครับ โดยให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการลงทุน มีความรู้ความเข้าใจในการกระบวนกรการหลอกลวง คือให้เขารู้เท่าทันกลไกของมีฉาซีพ จะทำอย่างไรเพื่อให้ประชาชนมีความรู้ มีภูมิคุ้มกันเพียงพอที่จะป้องกันตนเองมิให้ตกเป็นเหยื่อของมีฉาซีพในการหลอกลวงได้ สิ่งนี้เป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งหากสามารถทำได้ในวงกว้างก็จะช่วยทำให้มีผู้ตกเป็นเหยื่อน้อยลง”

(สัมภาษณ์ นักวิชาการ, 3 มีนาคม 2567)

5. การมีกำลังพลจำนวนมากพอที่จะจัดการกับคดีไซเบอร์ จากปัจจุบันกำลังพลของเจ้าหน้าที่มีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนคดีไซเบอร์ที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ และมูลค่าความเสียหายรวมสูง ทำให้การจัดการกับคดีต่าง ๆ มีความล่าช้า และไม่ทันเวลา ดังคำให้สัมภาษณ์

“กำลังตำรวจมีน้อย เพราะว่าตำรวจทั้งประเทศมันมีอยู่เพียงแค่ประมาณ 2 แสนคน มีการกระจายไปอยู่ตามโรงพักก็ เยอะแล้วครับโรงพัก ทั่วทั้งประเทศ มันก็เยอะอะครับ โรงพักมันก็มีกันอยู่สักประมาณ 2,000 กว่าโรงพัก ถ้าเป็นอย่างในจังหวัดชลบุรีเนี่ยครับมันก็จะ 22-23 โรงพักนะครับ อย่างอำเภอ

ใหญ่ๆอย่างอำเภอศรีราชา หรืออำเภอเมืองอย่างนี้ มันก็จะมีการแยกย่อยอย่าง
 ในอำเภอเมืองก็จะมี 4 โรงพัก อย่างเช่นโรงพักเมืองชลโรงพักดอนหัวฝ้อ
 โรงพักแสนสุข และก็โรงพักเสม็ด หรือยังอำเภอศรีราชาจะมีการแบ่งออกมา
 เป็น อีก 4 โรงพัก ก็คือโรงพักอำเภอศรีราชาโรงพักบ่อวิน โรงพักหนองขามและ
 โรงพักบ่อวิน หรืออยากอำเภอบ่อทอง ก็จะมีเพียงโรงพักเดียว ก็คือโรงพักบ่อ
 ทองจริง ๆ มันก็ขึ้นอยู่กับ ว่าปริมาณประชากร และปริมาณอาชญากรรม เขาก็
 จะมีการแบ่งส่วนราชการออกมา เพื่อให้มีการรับผิดชอบได้อย่างทั่วถึง
 เหมาะสมกับประชากรประมาณนั้นครับ”

(สัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ 1, 21 ธันวาคม 2566)

อย่างไรก็ตาม การที่เจ้าหน้าที่จะปฏิบัติงานเชิงรุก ก็ยังประสบปัญหาอยู่จากคนที่ยังได้
 ประโยชน์จากการลงทุนในขณะนั้น ดังคำสัมภาษณ์

“การที่เจ้าหน้าที่จะปฏิบัติการเชิงรุกนะ ยังมีปัญหา ซึ่งผมมองว่า
 ปัญหาพวกนี้มันเป็นมิติทางสังคมมากกว่า มากกว่าการบังคับใช้กฎหมายด้วย
 ซ้ำ เพราะว่าเหยื่อจะไม่มาหาตำรวจถ้าเขา เสียผลประโยชน์ อย่างเรื่องของการ
 หลอกหลวงออนไลน์ ถ้ามันไม่ล้มมันก็ไม่มาหรอก เพราะว่าเหยื่อยังเห็นว่าได้อยู่
 ถ้าหากว่ามันยังไม่ล้ม แล้วใครมาแจ้งความคนนั้นจะถูกตำ ว่าเป็นต้นเหตุ ทำให้
 วงมันล้ม ซึ่งวิธีการสำคัญเลยก็คือจะทำยังไงไม่ให้มีวงพวกนี้ ถ้ามันมีวงแรกมันก็
 ต้องมีวงที่ 2 มันก็คือคนที่ต่อและขยายออกไป พลเมืองของประเทศก็ต้องรู้
 ว่าการกระทำแบบนี้มันเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย.....

ปัญหาหลักเลยก็คือ ผู้เสียหายเนี่ย เขาก็กลัวนะ ก็คือเขากลัวว่า วงนั้น
 จะล้ม แล้วเขาก็จะไม่ได้ตั้งค์ เขาก็จะกลายเป็นผู้เสียหาย อีกข้อหนึ่งก็คือว่าถ้า
 คนที่หลอกหลวงนั้นโดนจับ ไอ้เรื่องที่ลงทุนไปอย่างเช่นการลงทุนไป 3 ล้าน มันก็
 จะหายไปเลยนะ”

(สัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ 2, 12 มกราคม 2567)

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การหลอกลวงทางไซเบอร์: กรณีศึกษาการหลอกลวงให้ลงทุน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงวิธีการหลอกลวงทางไซเบอร์ให้เหยื่อหลงเชื่อและลงทุน เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงให้ลงทุน เพื่อศึกษาผลกระทบจากการถูกหลอกลวงให้ลงทุน และเพื่อเสนอแนวทางในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงให้ลงทุน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้สมัครใจให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 27 คน แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงทางไซเบอร์จำนวน 17 คน ผู้มีส่วนร่วมในการหลอกลวงจำนวน 5 คน และเจ้าหน้าที่และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือผู้ที่ถูกหลอกลวงทางไซเบอร์จำนวน 5 คน การนำเสนอผลการศึกษาใช้กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลจากการถ่ายทอดเรื่องราว ประสบการณ์ของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อการหลอกลวง เจ้าหน้าที่และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ถูกหลอกลวง และผู้มีส่วนร่วมในการหลอกลวง โดยสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

วิธีการหลอกลวงให้ลงทุน มิฉฉาซีจะใช้กระบวนการในการสร้างแม่ทีม โดยแม่ทีมจะเป็นผู้ที่มีคนรู้จักเยอะ การใช้แม่ทีมในการชักชวนคนอื่นให้ลงทุน เป็นระบบที่รวดเร็ว และได้จำนวนผู้ลงทุนเพิ่มง่ายที่สุด โดยแม่ทีมจะรู้จักกันในกลุ่มที่เคยลงทุนด้วยกันมาก่อนแล้ว หรือเป็นคนที่รู้จักคุ้นเคยกันมาก่อน เมื่อสร้างแม่ทีมแล้วจึงส่งแม่ทีมไปชักชวนให้เหยื่อมาร่วมลงทุน ซึ่งแม่ทีมเองก็ตกเป็นเหยื่อในการลงทุนด้วยเช่นเดียวกัน ในการหลอกลวงส่วนใหญ่แม่ทีมจะได้รับผลประโยชน์จากการหาคนมาลงทุนเพิ่ม

เนื่องจากแม่ทีมจะมีคนรู้จักในกลุ่มไลน์ของผู้เสียหายจากการลงทุนมาก่อนเช่นเดียวกัน ดังนั้นผู้เสียหายจำนวนหนึ่งจึงเป็นผู้เสียหายรายเดิมจากการถูกหลอกลวงในการลงทุนก่อนหน้านี้ โดยหวังว่าจะถอนทุนคืนจากกำไรในการลงทุนครั้งใหม่

นอกจากจะมีเรื่องของผลตอบแทนที่สูงกว่าการลงทุนในสถาบันการเงินทั่วไป ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดใจให้ลงทุนแล้ว ในการลงทุนมักจะมีการสร้างกิจกรรมหรือกระบวนการที่ทำให้หนักลงทุนที่ตกเป็น

เหยื่อเชื่อได้ว่า ผู้หลอกลวงนั้นได้อำนาจเงินไปดำเนินกิจการจริง และได้ผลกำไรกลับมาแบ่งให้กับผู้ลงทุนจริง หรือผู้ลงทุนได้กำไรจากการร่วมทำกิจกรรมนั้นจริง

การหลอกลวงให้ลงทุนในแต่ละธุรกิจนั้น จะมีความพยายามอย่างยิ่งในการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับนักลงทุน ให้เกิดความเชื่อมั่นและนำเงินมาลงทุนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยอาจจะมาในรูปแบบบริษัทจ้างทำงาน หรือกิจการที่มีการดำเนินงานจริง (เป็นลักษณะของการสร้างภาพให้เห็น) หรือมีการแสดงให้เห็นถึงการนำเงินไปลงทุนแล้วกำลังจะได้ของมาจริง เพื่อให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อหลงเชื่อแล้วร่วมลงทุน โดยหวังที่จะได้ผลตอบแทนสูง ๆ

ไม่ว่ากระบวนการในการหลอกลวงจะมีบริษัทดำเนินงาน มีการนำเงินไปลงทุนหรือรูปแบบใดก็ตามแต่ สุดท้ายปลายทางจะจบที่เหยื่อถูกหลอกจำนวนมากและมูลค่าความเสียหายสูงเมื่อเทียบกับการหลอกลวงทางไซเบอร์ในรูปแบบอื่น

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงให้ลงทุน จากข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ สรุปได้ 5 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยด้านความรู้ ไม่มีความเข้าใจในการลงทุน ผู้ลงทุนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการลงทุน ไม่เข้าใจถึงที่มาของผลตอบแทนที่เกิดจากการดำเนินงานหรือกิจการในลักษณะใด เมื่อขาดความรู้ความเข้าใจในการลงทุนก็ทำให้ตัดสินใจผิดพลาด

2. ปัจจัยด้านความโลภ เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งของความเสียหายที่มีมูลค่าสูงจากการหลอกลวงให้ลงทุน เนื่องจากผู้ลงทุนทั่วไปจะลงทุนโดยการเพิ่มเงินลงไปมากขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละครั้ง โดยหวังที่จะได้รับผลตอบแทนที่สูงขึ้น โดยการขาดการยั้งคิดและพิจารณาอย่างถี่ถ้วน ทำให้สุดท้ายเกิดการสูญเสียทรัพย์สินเงินทองจำนวนมาก

3. ปัจจัยด้านการชักชวนให้ลงทุนจากเพื่อนที่รู้จักหรือญาติ ด้วยความไว้วางใจเชื่อใจทำให้ตัดสินใจลงทุนโดยง่าย โดยไม่ได้คำนึงถึงเหตุและผลตอบแทนที่เหมาะสมจากการลงทุน

4. ปัจจัยด้านความน่าเชื่อถือของผู้หลอกลวง คนที่ตกเป็นเหยื่อในการหลอกลวงมีปัจจัยประการหนึ่งที่ทำให้ตัดสินใจลงทุนคือ เห็นว่าคนที่หลอกลวงมีความน่าเชื่อถือ เช่น มีธุรกิจดำเนินการจริง จดทะเบียนการค้าจริง มีบริษัทสำนักงานเป็นหลักแหล่งอยู่จริง และมีการชำระภาษีให้กับสรรพากรจริง ถึงแม้ว่าผู้ลงทุนบางรายพยายามที่จะตรวจสอบแล้ว ก็ยังพบว่ามีความน่าเชื่อถือ จึงทำให้ตัดสินใจลงทุนได้ง่ายเพราะดูแล้วมีความน่าเชื่อถือ

5. ปัจจัยการรู้ไม่เท่าทันการหลอกลวง ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงให้ลงทุน ส่วนหนึ่งจะรู้ไม่เท่าทันการหลอกลวง โดยคิดว่าการหลอกลวงนั้นเป็นของจริง เชื่อว่าการลงทุนนั้นเป็นของจริง ได้ผลประโยชน์จริงอย่างยิ่งยั้ง ประกอบกับมีฉ้อฉลผู้หลอกลวงจะเปลี่ยนลักษณะ รูปแบบ ให้ดูมีความน่าเชื่อถือมากขึ้นทุกครั้งที่มีการหลอกลวง ทำให้เหยื่อตามไม่ทันและหลงเชื่อได้ง่าย

ผลกระทบจากการถูกลอกให้ลงทุน ผลกระทบจากการถูกลอกให้ลงทุน ผู้เสียหาย บางส่วนสูญเสียทรัพย์สินเงินทองจำนวนมากจนเงินเก็บสะสมหมดลง แต่ก็มีผู้เสียหายบางส่วนที่ลงทุน อย่างระมัดระวัง ไม่นำเงินทั้งหมดมาลงทุน อาจจะได้ด้วยเหตุที่ยังไม่เชื่อมั่นมากนัก จึงนำเงินบางส่วนมา ลงทุน ก็จะได้รับผลกระทบน้อยกว่าผู้ที่นำเงินทั้งหมดมาลงทุน ซึ่งกรณีที่เสียหายหนักที่สุดคือต้องไปกู้ หนี้ยืมสินมาลงทุน เพราะผลตอบแทนจากการลงทุนสูงกว่าดอกเบี้ยที่ต้องจ่าย และเหยื่อบางรายขาย ทรัพย์สินจนหมดตัวเพื่อนำมาลงทุน

แนวทางในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อของการหลอกให้ลงทุน จากการสัมภาษณ์ สรุป แนวทางในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อของการหลอกให้ลงทุน

1. การลงทุนต้องไม่อยู่ในความโลภ การตัดสินใจลงทุนส่วนหนึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่า มาจากความ โลภของผู้ลงทุนเอง
2. ความรู้ความเข้าใจในการลงทุน เป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญมาก ผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่อของ การหลอกหลวงให้ลงทุนส่วนใหญ่ จะขาดความรู้ความเข้าใจในการลงทุน
3. การมีสายตรวจไซเบอร์ เป็นสิ่งหนึ่งในการทำงานเชิงรุกของเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหากประเมินแล้วพบว่าการลงทุนในกลุ่มนั้น มีแนวโน้มที่จะเป็นการหลอกหลวง เจ้าหน้าที่ก็จะได้หามาตรการในการจัดการเพื่อจำกัดความเสียหายไม่ให้เกิดความเสียหายเป็นวงกว้าง
4. การให้วิศวไซเบอร์กับประชาชน เพื่อให้เกิดภูมิคุ้มกันมิให้ตกเป็นเหยื่อของการหลอกหลวง ได้โดยง่าย
5. การเพิ่มกำลังพลของเจ้าหน้าที่ให้มีจำนวนมากพอที่จะจัดการกับคดีไซเบอร์ ซึ่งนับวันคดี อาชญากรรมทางไซเบอร์จะมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะที่จำนวนเจ้าหน้าที่ยังไม่เพียงพอในการ ดำเนินคดี

แต่อย่างไรก็ตาม การหลอกหลวงให้ลงทุนในช่วงที่ยังจ่ายผลตอบแทนได้ตามปกติ ผู้ลงทุนยังได้ ประโยชน์ การที่เจ้าหน้าที่จะปฏิบัติงานเชิงรุกเพื่อสกัดไม่ให้เกิดความเสียหายหรือการยกย้ายถ่ายเท ทรัพย์สินเงินทองของผู้หลอกหลวง ก็ยังประสบปัญหาอยู่จากคนที่ยังได้ประโยชน์จากการลงทุนใน ขณะนั้นก็อาจจะกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่เป็นต้นเหตุให้การลงทุนนั้นสิ้นสุดลง

อภิปรายผลการวิจัย

การหลอกหลวงทางไซเบอร์ ให้เหยื่อลงทุนมีมายาวนาน และเปลี่ยนรูปแบบไปเรื่อย ๆ จากเดิม ที่ยังไม่มี การสื่อสารออนไลน์ จนถึงปัจจุบันที่ระบบการสื่อสารผ่านช่องทางไซเบอร์รวดเร็วขึ้น ส่งผลให้

กระบวนการในการหลอกลวงให้ลงทุน จะใช้แนวคิดในการลงทุนน้อยผลตอบแทนสูง เพื่อจูงใจให้เหยื่อเกิดความโลภและตัดสินใจลงทุนได้โดยง่าย

นอกจากผู้หลอกลวงจะใช้วิธีการใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนไปเรื่อย ๆ เพื่อไม่ให้เหยื่อรู้เท่าทันแล้ว ผู้หลอกลวงก็ยังใช้กลยุทธ์แบบเดิม ๆ โดยการสร้างแม่ทิมเพื่อให้ไปชักชวนคนที่รู้จักมาร่วมลงทุน ซึ่งแม่ทิมจะเป็นคนที่เหยื่อรู้จักเป็นอย่างดี การกระทำของแม่ทิมนี้อธิบายได้ด้วยทฤษฎีการเปลี่ยนพื้นที่ (The Space Transition Theory) ของ Jaishankar (2008) ซึ่งทฤษฎีนี้อธิบายว่า การเกิดขึ้นของพื้นที่ไซเบอร์เป็นพื้นที่ของอาชญากรรมรูปแบบใหม่ และอธิบายถึงสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมในพื้นที่ไซเบอร์ การพัฒนาแบบจำลองการเปลี่ยนพื้นที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อวิวัฒนาการของทฤษฎีอาชญากรรมทางไซเบอร์ ทฤษฎีการเปลี่ยนพื้นที่ สันนิษฐานว่าผู้คนประพาศทั่วโลกไซเบอร์ แตกต่างจากที่เป็นในโลกปกติ กล่าวคือ แม่ทิมที่เหยื่อรู้จักและคุ้นเคยเป็นอย่างดีในโลกความเป็นจริง แต่ในโลกไซเบอร์แม่ทิมเป็นผู้ที่หวังผลประโยชน์ส่วนหนึ่งจากการลงทุนของเหยื่อ ผ่านส่วนแบ่งที่ผู้หลอกลวงแบ่งประโยชน์ให้ ซึ่งก็อธิบายได้ว่า ถึงแม้ในโลกความเป็นจริง แม่ทิม หรือผู้ชักชวน จะเป็นเพื่อน คนรู้จัก หรือญาติ ซึ่งเป็นมิตรที่ดีในโลกความเป็นจริง แต่เมื่อเปลี่ยนสถานที่ไปบนพื้นที่ไซเบอร์แล้ว บุคคลเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เปลี่ยนพฤติกรรมเป็นผู้หวังผลประโยชน์จากเหยื่อที่ถูกชักชวนให้ลงทุน และนอกจากนี้ แม่ทิมหรือผู้ชักชวนเหล่านี้ก็พร้อมที่จะเล่นบทเป็นเหยื่อเมื่อเกิดความเสียหายจากการลงทุนนั้น และผู้เสียหายส่วนใหญ่ไม่ดำเนินคดีกับแม่ทิม เนื่องจากเป็นผู้ที่คุ้นเคยกันเป็นอย่างดี และเข้าใจว่าแม่ทิมก็เป็นเหยื่อที่ถูกหลอกลวงด้วยเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้การหลอกลวงให้ลงทุนทางไซเบอร์ก็เป็นรูปแบบหนึ่งของอาชญากรรมไซเบอร์ ตามแนวคิดของ Wall (2001) ได้เสนอการแบ่งประเภทอาชญากรรมทางไซเบอร์ออกเป็น 4 ประเภทหลัก ได้แก่ การบุกรุกทางไซเบอร์ การหลอกลวงและการโจรกรรมทางไซเบอร์ ภาพลามกอนาจารทางไซเบอร์ และความรุนแรงทางไซเบอร์ ซึ่งการหลอกลวงจัดเป็น 1 ใน 4 ประเภทหลักของอาชญากรรมทางไซเบอร์

เนื่องจากการสื่อสารผ่านช่องทางไซเบอร์ มีความสะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงได้ง่าย จากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอาชญาวิทยาไซเบอร์ ที่ว่าอาชญากรรมทางไซเบอร์เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในแทบทุกส่วนของโลกที่มีการใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต โดยที่ไม่อาจชี้ชัดถึงผลกระทบได้อย่างชัดเจน Longe, Ngwa, Mbarika & Kvasny (2009) ได้สรุปและอธิบายไว้ว่ามีการศึกษาจำนวนหนึ่งได้ทบทวนและตรวจสอบวิวัฒนาการ แนวโน้ม และการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการก่ออาชญากรรม จะเห็นได้จากการหลอกลวงให้ลงทุนในปัจจุบัน มีความพยายามใช้สื่อต่าง ๆ ในช่องทางไซเบอร์เป็นตัวกลางในการสื่อสาร และเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการอยากลงทุน เช่น มีการโฆษณาผ่านเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ มีคลิปวิดีโอแสดงให้เห็นถึงกิจกรรม หรือการลงทุนที่ผู้หลอกลวงจัดฉากขึ้นมาเพื่อหวังที่จะให้เหยื่อหลงเชื่อและร่วมลงทุนด้วย

การหลอกลวงทางไซเบอร์ให้ลงทุน ผู้วิจัยวิเคราะห์องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการก่ออาชญากรรมและการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ตามทฤษฎีวิถีชีวิตประจำวัน ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 การหลอกลวงให้ลงทุน

จากภาพที่ 4 อธิบายองค์ประกอบที่ทำให้เกิดการหลอกลวงทางไซเบอร์ให้ลงทุน ตามทฤษฎีวิถีชีวิตประจำวัน ผู้หลอกลวงอาจจะอยู่ในรูปของนิติบุคคล โดยจดทะเบียนเป็นบริษัท หรือ บุคคลธรรมดาโดยสร้างภาพให้ดูน่าเชื่อถือ มองเหยื่อที่เป้าหมาย คือผู้ลงทุนที่มีปัญหาขาดความรู้ ความเข้าใจในการลงทุน มีความโลภจากการลงทุนน้อยได้ผลตอบแทนสูง การถูกชักชวนจากคนรู้จัก หรือญาติทำให้เกิดความไว้วางใจ ความน่าเชื่อถือของผู้หลอกลวงที่พยายามสร้างภาพให้เหยื่อหลงเชื่อ และความรู้ไม่เท่าทันการหลอกลวงของเหยื่อ ซึ่งผู้หลอกลวงมีช่องทางในการติดต่อกับผู้ตกเป็นเหยื่อผ่านช่องทางไซเบอร์ เช่น สื่อสังคมออนไลน์ หรือการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในการติดต่อกับผู้ตกเป็นเหยื่อ ทำให้ผู้ตกเป็นเหยื่อเกิดความหลงเชื่อในภาพลักษณ์ของผู้หลอกลวง หลงเชื่อว่าเรื่องที่หลอกลวงนั้นเป็นเรื่องจริง ประกอบกับขาดการป้องกันที่ดีจากภาครัฐ จำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีไม่เพียงพอที่จะจัดการกับคดีต่าง ๆ ในช่วงระยะเวลาจำกัด ขาดหน่วยงานในการให้คำปรึกษาที่เพียงพอ และเจ้าหน้าที่เองก็ดำเนินการเชิงรุกได้ยากอันเนื่องจากความเสี่ยงที่จะถูกผู้หลอกลวงและผู้ลงทุนโจมตีว่าเป็นต้นเหตุทำให้การลงทุนนั้นเสียหาย สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเหตุที่ทำให้เกิดการหลอกลวงทางไซเบอร์ให้ลงทุน และนำมาเป็นข้อมูลในการนำเสนอข้อเสนอแนะในขั้นตอนต่อไป

ข้อเสนอจากการวิจัย

จากผลการศึกษา สรุปแนวทางการป้องกันไม่ให้ผู้ลงทุนตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงทางไซเบอร์ มีข้อเสนอแนะและแนวทางป้องกันดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านความรับผิดชอบของรัฐบาลในการกำหนดนโยบายในการปราบปรามการหลอกลวงทางไซเบอร์ และกฎหมายที่เข้มแข็งเพื่อป้องกันการหลอกลวงผ่านช่องทางไซเบอร์ รวมถึงการจัดการกับผู้กระทำผิดกฎหมายอย่างเหมาะสม และติดตามทรัพย์สินคืนให้กับผู้เสียหายอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ด้านกำลังพลของหน่วยงานที่ปราบปรามและจับกุมผู้กระทำความผิด เนื่องจากกำลังพลที่มีไม่เพียงพอที่จะจัดการกับคดีได้อย่างทั่วถึง ดังนั้น ภาครัฐต้องพิจารณาในการเพิ่มอัตรากำลังพลให้เหมาะสมสอดคล้องกับคดีทางไซเบอร์ที่มีจำนวนมากขึ้น
3. จัดตั้งอาสาสมัครหรือสายตรวจทางไซเบอร์ เพื่อให้การติดตามสถานการณ์ของการหลอกลวงผ่านกลุ่มของเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อเฝ้าระวัง วิเคราะห์สถานการณ์ เตือนภัย และป้องกันการก่อเหตุการหลอกลวงทางไซเบอร์ให้เหยื่อลงทุน
4. การให้วัคซีนไซเบอร์กับประชาชน เร่งให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการหลอกลวงทางไซเบอร์ และการหลอกลวงให้ลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจ และไม่หลงไปตกเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพได้โดยง่าย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. การสร้างความรู้ความเข้าใจในการลงทุน เพื่อไม่ให้ประชาชนตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงให้ลงทุนได้โดยง่าย โดยทำการสื่อสารที่เข้าใจง่าย และทั่วถึง เช่น การทำอินโฟกราฟฟิค นำเสนอความรู้ในการลงทุน และนำเสนอข่าวสารการหลอกลวงให้ลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ
2. การสร้างเครือข่ายผู้สนับสนุนสำหรับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือในการป้องกันการหลอกลวงผ่านทางไซเบอร์ โดยอาจเริ่มจากหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด เป็นเครือข่ายคอยให้คำปรึกษาและเฝ้าระวังการหลอกลวงทางไซเบอร์เพื่อไม่ให้ประชาชนในพื้นที่ตกเป็นเหยื่อในการหลอกลวงได้ง่าย
3. การสร้างการศึกษาและการส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับการลงทุน และผลตอบแทนการลงทุน ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดกิจกรรมหรือสัมมนาเพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการหลอกลวงให้ลงทุนผ่านช่องทางไซเบอร์ โดยเรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิคการหลอกลวงที่ใช้กันอยู่ปัจจุบัน และรูปแบบการหลอกลวงใหม่ ๆ ที่ผู้หลอกลวงเปลี่ยนวิธีการหลอกลวงให้รู้เท่าทันอยู่เสมอ
4. การพัฒนาระบบบรอดแคสต์เตือนภัยการหลอกลวงทางไซเบอร์ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กสทช. ต้องเป็นเจ้าภาพในการดำเนินการจัดทำ เพื่อให้การกระจายข่าวสารการหลอกลวงรูปแบบการหลอกลวง กลโกงแบบต่าง ๆ เข้าถึงประชาชนได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการหลอกลวงทางไซเบอร์ให้ลงทุนมีหลายรูปแบบ หลายวิธี และปรับเปลี่ยนไปตามบริบทสภาพแวดล้อมของเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปอาจจะเลือกศึกษาในเชิงปริมาณเพื่อหาปัจจัยเชิงสาเหตุของการตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงให้ลงทุนผ่านช่องทางไซเบอร์

2. ทำการศึกษาซ้ำในรอบ 5 ปี เพื่อทบทวนถึงสาเหตุ และรูปแบบการหลอกลวง เพื่อให้ได้องค์ความรู้ในการวางแผนป้องกันและแก้ไขการหลอกลวงทางไซเบอร์ให้เท่าทันกับวิธีการที่มิจฉาชีพได้นำมาใช้ในอนาคต

บรรณานุกรม

- กรรณก นิลดำ, เสรีศิริ นิลดำ, อิงตอย ศรีสาพัฒน์ ภควัฒน์ สงวนนาม, วรภัชฌมกล มงคลอัศศิริ และ ปฐมพร ปัญญิตติ. (2563). วิธีการกลโกง ช่องทางการสื่อสาร และประสบการณ์ในการถูก มิจฉาชีพออนไลน์หลอกลวงของผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงราย. *วารสารการสื่อสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*. 3(3). 50-67.
- กระทรวง จารุศิริ. (2565). *เจาะกลโกง หลอกลวงทุน" ยุคใหม่" สังเกตยังไงให้ไม่ตกเป็นเหยื่อ*. วันที่ค้น ข้อมูล 15 มกราคม 2567, เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokbiznews.com/business/1003376>
- คณิน บุญสุวรรณ. (2528). *อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ*. กรุงเทพมหานคร: บ้านเมือง.
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2551). *สังคมวิทยาอาชญากรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- จุฑามณี คายะนันท์. (2554). *พฤติกรรมและผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เฟสบุ๊ก คดอทคอม (www.facebook.com)*. วารสารศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร สื่อสารมวลชน, คณะวารสารศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชาย โปธิสิตา. (2554). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์ พับลิชชิ่ง.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2565). *ภัยทางการเงิน กับภัยร้ายที่ต้องช่วยกันหยุดยั้ง*. วันที่ค้นข้อมูล 5 มกราคม 2567, เข้าถึงได้จาก <https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/bot-magazine/Phrasiam-6-5-3/the-knowledge-65-3-4.html>
- นัทธมน เพชรกล้า. (2562). *โครงการพัฒนานักบริหารการเปลี่ยนแปลงรุ่นใหม่ รุ่นที่ 11 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562*. วันที่ค้นข้อมูล 18 ธันวาคม 2566, เข้าถึงได้จาก <http://203.113.122.174/ULIB5/igp>
- นันทวี คาคคะเน. (2561). *ปัญหาในการปราบปรามอาชญากรรมไซเบอร์ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ*. วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต (กฎหมายระหว่างประเทศ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิภาพันธุ์ พูนเสถียรทรัพย์. (2565). *สารพัดรูปแบบกลโกงการลงทุน ต้องรู้ให้ทัน*. วันที่ค้นข้อมูล 28 ธันวาคม 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.scb.co.th/th/personal-banking/stories/tips-for-you/investment-scams.html>
- ประเทือง ธนียผล. (2556). *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประไพพิมพ์ สุธีสินนนท์ และประสพชัย พสุนนท์. (2559). กลยุทธ์การเลือกตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ. *วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 29(2). 31-48.
- ปรเมศวร์ กุมารบุญ. (17 กันยายน 2564). *เริ่มต้นกับ อาชญากรรมไซเบอร์ (Introduction to Cyber crime)*. GoToKnow. <https://www.gotoknow.org/posts/623475>

- พงศ์ธนรัฐ สุภานุวัฒน์, ศิริวัฒน์ บัวรอด, โชติระวี หนาแน่น, มาลีรัตน์ มะลิแย้ม และนลินภัสร์ บำเพ็ญเพียร. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการถูกหลอกให้ลงทุนฟอเร็กซ์โดยใช้เทคนิคการจัดกลุ่มแบบเคมีน. *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ครั้งที่ 4 วันที่ 22 พฤษภาคม 2564*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- พรพวงค์ อังกสิทธิ์ และณฉัตรชพงษ์ แกวสมพงษ์. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมลงทุนในแชร์ลูกโซ่ของนักลงทุน. *บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*.
- พลิสสุภา พงชนะลาวัฒน์. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ: ศึกษากรณีแชร์ลูกโซ่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชิต วิจิตรบุญรัตน์. (2554). สื่อสังคมออนไลน์ : สื่อแห่งอนาคต *วารสารนักบริหารปีที่ 31 ฉบับที่ 4 มหาวิทยาลัยกรุงเทพ*, 99-103.
- มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย. (2566). *แชร์ลูกโซ่ คืออะไร?*. วันที่ค้นข้อมูล 26 กรกฎาคม 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.thaihotline.org/2023/02/17>
- ราชบัณฑิตยสภา. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. วันที่ค้นข้อมูล 10 ธันวาคม 2566, เข้าถึงได้จาก <https://dictionary.orst.go.th>
- วันสนันท์ กันทะวงศ์ และฐิติยา เพชรมณี. (2563). *อาชญากรรมเศรษฐกิจ: การหลอกลวงการเก็งกำไรอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ*. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 23(1), 133-144.
- วีรพงษ์ บุญโญภาส. (2549). *อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- วีรพงษ์ บุญโญภาส และสุพัตรา แผนวิจิต. (2557). *อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ*, พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- เวิร์คพอยท์ทูเดย์. (2564). *รู้จัก 3 ภัยไซเบอร์ที่คนไทยตกเป็นเหยื่อมากที่สุด*. วันที่ค้นข้อมูล 9 มกราคม 2567, เข้าถึงได้จาก <https://workpointtoday.com/sati-kbank-2021/>.
- ศุภกิจ เจริญเวช. (2553). *การช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544: ศึกษาเฉพาะกรณีผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ สาขาการบริหารงานยุติธรรม, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์ช่วยเหลือและจัดการปัญหาออนไลน์. (2566). *สถิติศูนย์รับเรื่องร้องเรียน ปัญหาออนไลน์ ปริมาณการติดต่อแต่ละเดือน ปี 2561 – ธันวาคม 2563*. 1212OCC. <https://www.1212occ.com/news/detail/index/itemid/242>.
- ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมประเทศไทย. (2565). *6 อาชญากรรมออนไลน์ ที่คนไทยมักตกเป็นเหยื่อ*. วันที่ค้นข้อมูล 9 มกราคม 2567, เข้าถึงได้จาก <https://www.antifakenewscenter.com>

- สรราชู เบญจกุล. (2551). *บทบาทศาลในการคุ้มครอง “เหยื่ออาชญากรรม”*. วันที่ค้นข้อมูล 23 ธันวาคม 2566, เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/daily/detail/95100000-32257>
- สาวิตรี สุขศรี. (2563). *กฎหมายว่าด้วยอาชญากรรมคอมพิวเตอร์และอาชญากรรมไซเบอร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิทธิกร ศักดิ์แสง, สรราชู เบญจกุล, เจษฎา อนุจारी และสุชาติ ขวัญเกื้อ. (2553). *กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน*. วันที่ค้นข้อมูล 20 ธันวาคม 2566, เข้าถึงได้จาก <https://s004.tci-thaljo.org/index.php/JTJS/article/download/245753/166998/856461>
- สุดสงวน สุธีสร. (2543). *เหยื่ออาชญากรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภสิรี จันทวรินทร์. (2565). *จิตวิทยาของการตกเป็นเหยื่อมีจฉาชีพ (Victim of scams)*. วันที่ค้นข้อมูล 15 กุมภาพันธ์ 2567, เข้าถึงได้จาก <https://www.psy.chula.ac.th/th/featurearticles/victim-of-scams>
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2563). *รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2563*. กรุงเทพฯ : กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
- ไทยโพสต์ (2566). *เปิดสถิติภัยออนไลน์ 10 อันดับ ผงะ! หลอกให้รักเสียหายเกินพันล้าน*. <https://www.thaipost.net/x-cite-news/283584>
- อาริษา พันธุ์เอี่ยม และติญทรศน์ ประทีปพรณรงค์. (2563). การป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของนักท่องเที่ยวต่างชาติกรณีศึกษา นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาเที่ยวถนนวนข้าวสาร กรุงเทพมหานคร. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*, 11(1), 91-114.
- เอี่ยมพร หลินเจริญ. (2558). *การวิเคราะห์และนำเสนอผลในงานวิจัยเชิงคุณภาพ*. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2566 จาก <http://edu.tsu.ac.th/>
- Amir, M. (1971). *Patterns in forcible rape*. Chicago: University of Chicago Press.
- Asli, M. R. (2013). Introducing General Theory of Victimology in Criminal Sciences. *International Journal of the Humanities*. 20(3), 53-79.
- Bottoms, A. E., & Wiles, P. (1997). Environmental Criminology. In M. Maguire, R. Moran, & R. Reiner (Eds.), *The Oxford handbook of Criminology* (pp. 620-656). Oxford: Clarendon Press.
- Choi, Kyung-Shick. (2008). Computer Crime Victimization and Integrated Theory: An Empirical Assessment. *International Journal of Cyber Criminology*. 2(1), pp. 308-333.
- Cohen, L. E., & Felson, M. (1979). Social change and crime rate trends: A routine activity approach. *American sociological review*, 588-608. DOI: 10.2307/2094589 Retrieved from

https://www.jstor.org/stable/2094589?casa_token=_bm5jUpSmBoAAAA:FFO kVg2Hvtrcs93rz6hJbqV3BI4wy_l81zPVrvp6ycRYrmHgolU54YjiCSh7zjBz8Kc8JRY 06iLmxi95fZqnNSeo6SfwbhWcKA1f43UjMSMTvIKjvk.

- Criminal Justice Research. (n.d.). *Victimization*. Retrieved from <https://criminal-justice.iresearchnet.com/crime/victimization/>.
- Daigle, L. E. (2021). *Victimology: The Essentials* (3rd Edition). Sage Publications, Inc.
- Eck, J. E. (2003). *Police problems: The complexity of problem theory, research and evaluation*. In: J. Knutsson (ed.) *Problem-Oriented Policing: From Innovation to Mainstream*. Monsey, NY: Criminal Justice Press, pp. 79 – 11.
- European Commission. (2007). *Towards a general policy on the fight against cyber crime*.
- Foster, D. R. (2004). *Can the general theory of crime account for computer offenders: Testing low self-control as a predictor of computer crime offending*. Unpublished master thesis, University of Maryland, College Park.
- Halder, D., & Jaishankar, K. (2012). *Cyber Crime and the Victimization of Women: Laws, Rights and Regulations*. Hershey, Pa : Information Science Reference.
- Hentig, H. V. (1948). *The criminal and his victim*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Hinnen, T. (2004). The Cyber-front in the War on Terrorism: Curbing Terrorist Use of the Internet. *Science and Technology Law Review*, 5. <https://doi.org/10.7916/stlr.v5i0.3636>
- Hop, T. (2007). Theory and method: the social epidemiology of crime victims. In S. Walklate (Ed), *Handbook of Victims and Victimology*. Retrieved from <https://www.routledgehandbooks.com/doi/10.4324/9780203118207.ch3>.
- Jaishankar K., (2008). Space Transition Theory of Cyber Crimes. In *Schmallager, F., & Pittaro, M. (Eds.), Crimes of the Internet* (pp.283-301). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Kurbalija J. (2558). *เปิดประตูสู่การอภิบาลอินเทอร์เน็ต*, (พิภพ อุดมอิทธิพงศ์, ผู้แปล; พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิเพื่ออินเทอร์เน็ตและวัฒนธรรมพลเมือง.
- Longe, O., Ngwa, Wada, F., Mbarika, V. & Kvasny, L. (2009). Criminal Use of Information and Communication Technologies in Sub-Saharan Africa: Trends, Concerns and Perspectives. *Journal of Information Tech. Impact*, 9(3). 155-172.
- McQuade, S. C. (2006). *Understanding and managing cybercrime*. Boston, MA: Pearson.
- Miro, F. (2014). *Routine Activity Theory*. Blackwell Publishing Ltd. DOI: 10.1002/9781118517390/wbetc198.

- Pak, J. & Zhao, L. (2014). Social structural behavior of deception in computer-mediated communication. *Decision Support Systems*. 63(2014), 95–103.
- Robert, K.M. (1973). *Criminology*. New York: Harourt Brace Joyanovich Inc.
- Schafer, S. (1977). *Victimology: the Victim and His Criminal*. Reston Virginia: Reston Publishing Company.
- Seigel, L., J. (2006). *Criminology*, (10th Edition). University of Massachusetts, Lowell. Thomson Wadsworth.
- Shelly, G., & Vermaat, M. (2010). *Discovering Computers 2011: Complete*: Cengage Learning.
- Stephen Schafer. (1977). *Victimology: The Victim and His Criminal*. Michigan: Reston Publishing Company.
- Sutherland, E.H. (1949). *White collar Crime*. New York: Holt, Rinchart and Winston.
- Tsikerdekis, M. and Zeadally, S. (2014). Online deception in social media. *Commun ACM 2014*. 57(9): 72-80.
- Tillyer, M. S.& Eck. J. E. (2010). Getting a handle on crime: A further extension of routine activities theory. *Security Journal 24*(2), 179–193. DOI: 10.1057/sj.2010.2.
- Thomas, T.M. (1971). *The Delphi Technique*. Paper Presented at The Annual Meeting of the California Junior Colleges Associations Committee on Research and Development. Ca : Monterey, May 3-5.
- Wall, D. (2001). *Cybercrime and the Internet*. In D. S. Wall (Ed.), *Crime and the Internet*. London: Routledge.
- Wolfgang, M. F. (1957). Victim precipitated criminal homicide. *J. Crim. L. Criminology & Police Sci.*,48(1), 1.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงทางไซเบอร์ในการหลอกลวงให้ลงทุน

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการทำวิจัยเรื่อง “อาชญากรรมไซเบอร์: ศึกษากรณีการหลอกลวงให้ลงทุน” (การหลอกลวงทางไซเบอร์ หมายถึง การหลอกลวงโดยใช้โครงข่ายออนไลน์เข้ามาเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด เช่น การหลอกลวงผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่นกลุ่มไลน์ เฟซบุ๊ก หรือการหลอกลวงผ่านเว็บไซต์ อีเมลและเอสเอ็มเอสหลอกลวง) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงวิธีการหลอกลวงทางไซเบอร์ให้เหยื่อหลงเชื่อและลงทุน เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงให้ลงทุน เพื่อศึกษาผลกระทบจากการถูกหลอกลวงให้ลงทุน และเพื่อเสนอแนวทางในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงให้ลงทุน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากผู้ที่เคยมีประสบการณ์การตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงให้ลงทุนที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป เพื่อให้ได้ข้อมูลในประเด็นของวิธีการในการชักชวนให้ลงทุน ช่องทางการถูกหลอกลวง สาเหตุสำคัญที่ตัดสินใจลงทุน และผลกระทบที่ได้รับจากการตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงให้ลงทุน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล
  - 1.1 นามแฝง อายุ เพศ
  - 1.2 การประกอบอาชีพในปัจจุบัน
  - 1.3 ลักษณะของการอยู่อาศัย (อยู่คนเดียว, อยู่เป็นครอบครัว)
2. ช่องทางออนไลน์ที่ถูกหลอกลวง
  - 2.1 มีผู้มาชักชวนให้ท่านลงทุนหรือไม่ และท่านรู้จักผู้ชักชวนผ่านช่องทางใด
  - 2.2 ท่านถูกชักชวนผ่านช่องทางใดในการหลอกลวงให้ลงทุน
3. การลงทุน
  - 3.1 ท่านตัดสินใจลงทุนอะไรบ้าง ที่พบว่าเป็นการหลอกลวงในเวลาต่อมา
  - 3.2 ในการตัดสินใจลงทุนของท่าน ท่านลงทุนไปกี่ครั้ง และได้ผลตอบแทนกลับมาอย่างน้อยเพียงใดในแต่ละครั้ง
4. สาเหตุสำคัญของการตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงให้ลงทุน
  - 4.1 เพราะเหตุใดท่านจึงหลงเชื่อการหลอกลวงและตัดสินใจลงทุนตามที่ถูกชักชวน และอะไรคือสาเหตุสำคัญที่ท่านใช้ในการตัดสินใจลงทุน
  - 4.2 ในการตัดสินใจท่านได้ปรึกษากับบุคคลอื่นหรือไม่ก่อนตัดสินใจลงทุน
5. ผลกระทบที่ได้รับจากการถูกหลอกลวงให้ลงทุน
  - 5.1 ท่านได้รับผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ การเงิน หลังจากถูกหลอกลวงให้ลงทุนหรือไม่ อย่างไร
  - 5.2 ท่านได้รับผลกระทบในการดำเนินชีวิต และผลกระทบอื่นๆ หรือไม่ อย่างไร
6. การแจ้งความดำเนินคดี

6.1 ท่านได้ทำการแจ้งความดำเนินคดีหลังจากทราบว่าการลงทุนนั้นเป็นการหลอกลวงหรือไม่ หรือใช้วิธีการใดในการติดตามเงินคืนจากผู้หลอกลวง

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือหรือการป้องกันผู้ที่ถูก หลอกลวงให้ลงทุน

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการทำวิจัยเรื่อง “อาชญากรรมไซเบอร์: ศึกษากรณีการหลอกลวงให้ลงทุน” (การหลอกลวงทางไซเบอร์ หมายถึง การหลอกลวงโดยใช้โครงข่ายออนไลน์เข้ามาเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด เช่น การหลอกลวงผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่นกลุ่มไลน์ เฟซบุ๊ก หรือการหลอกลวงผ่านเว็บไซต์ อีเมลและเอสเอ็มเอสหลอกลวง) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงวิธีการหลอกลวงทางไซเบอร์ให้เหยื่อหลงเชื่อและลงทุน เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงให้ลงทุน เพื่อศึกษาผลกระทบจากการถูกหลอกลวงให้ลงทุน และเพื่อเสนอแนวทางในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อของหลอกลวงให้ลงทุน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือ หรือการป้องกันผู้สูงอายุจากการถูกหลอกลวงให้ลงทุน เช่น เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการให้ความช่วยเหลือหรือดำเนินคดี หรือนักวิชาการที่ศึกษาวิจัยทางด้านนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลในประเด็นของลักษณะของการตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงให้ลงทุน แนวทาง/วิธีการในการป้องกันเพื่อไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงให้ลงทุน และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่คิดว่ามีประโยชน์ในการป้องกัน หรือแก้ไขปัญหาการถูกหลอกลวงให้ลงทุน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

- 1.1 นามแฝง ตำแหน่งงาน อายุ เพศ หน่วยงานที่สังกัด
- 1.2 ความเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีกับผู้หลอกลวง

2. ลักษณะของการตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงให้ลงทุน

2.1 จากประสบการณ์ของท่าน ท่านพบว่ารูปแบบใดที่ผู้หลอกลวงใช้ในการหลอกลวง ชักจูงให้เหยื่อเข้าร่วมในการลงทุน

2.2 ท่านพบว่า รูปแบบการหลอกลวง ชักจูงให้ลงทุน มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้างจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

2.3 ท่านพบว่า ลักษณะของการตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงให้ลงทุน ในเรื่องใดที่พบเจอได้บ่อยที่สุด

3. แนวทาง/วิธีการในการแก้ไขเพื่อไม่ให้ผู้สูงอายุตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงให้ลงทุน

3.1 จากประสบการณ์ในการให้ความช่วยเหลือ หรือการศึกษาที่ผ่านมา ท่านมีแนวทางหรือวิธีการในการแก้ไขเพื่อไม่ให้มีผู้ตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงให้ลงทุนได้อย่างไร

4. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่คิดว่ามีประโยชน์ในการป้องกัน หรือแก้ไขปัญหาการถูกหลอกลวงให้ลงทุน

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่มีส่วนในการหลอกลวงให้ลงทุน

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการทำวิจัยเรื่อง “อาชญากรรมไซเบอร์: ศึกษากรณีการหลอกลวงให้ลงทุน” (การหลอกลวงทางไซเบอร์ หมายถึง การหลอกลวงโดยใช้โครงข่ายออนไลน์เข้ามาเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด เช่น การหลอกลวงผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่นกลุ่มไลน์ เฟซบุ๊ก หรือการหลอกลวงผ่านเว็บไซต์ อีเมลและเอสเอ็มเอสหลอกลวง) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงวิธีการหลอกลวงทางไซเบอร์ให้เหยื่อหลงเชื่อและลงทุน เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงให้ลงทุน เพื่อศึกษาผลกระทบจากการถูกหลอกลวงให้ลงทุน และเพื่อเสนอแนวทางในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อของหลอกลวงให้ลงทุน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากผู้ที่มีส่วนในการหลอกลวงให้ลงทุน (แม่ทีมหรือแม่ทีม) เพื่อให้ได้ข้อมูลในประเด็นของการหลอกลวงให้ลงทุน ช่องทางที่ใช้ในการหลอกลวง วิธีการการเลือกชักชวนผู้ที่ลงทุน ผลตอบแทนที่ท่านได้รับ และการถูกดำเนินคดี ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
  - 1.1 นามแฝง อายุ เพศ
  - 1.2 อาชีพ
2. ลักษณะของการชักชวนให้ลงทุน และช่องทางในการชักชวนบุคคลอื่นให้ร่วมลงทุน
  - 2.1 ในการชักชวนให้บุคคลอื่นลงทุน ท่านใช้ช่องทางใดในการติดต่อกับผู้ที่
ชักชวน
  - 2.2 รูปแบบการลงทุนที่ท่านเคยทำ มีรูปแบบใดบ้าง
3. วิธีการในการชักชวนให้ลงทุน
  - 3.1 ท่านใช้กลวิธีใดในการชักชวนบุคคลอื่นให้มาลงทุน
  - 3.2 ท่านมีขั้นตอนในการชักชวนบุคคลอื่นให้ลงทุนอย่างไร เป็นขั้นตอนที่คิดขึ้นมา
เอง หรือมีผู้แนะนำ
4. วิธีการเลือกคนที่จะหลอกลวงทางไซเบอร์
  - 4.1 ท่านมีหลักหรือขั้นตอนในการเลือกคนที่จะชักชวนให้ร่วมลงทุนอย่างไร
  - 4.2 ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ท่านคิดว่าการชักชวนให้ลงทุนในแต่ละครั้ง จะสำเร็จหรือไม่
สำเร็จ
5. ผลตอบแทนที่ได้รับจากการชักชวนให้บุคคลอื่นร่วมลงทุน
  - 5.1 ท่านได้รับผลตอบแทนทางตรงที่เป็นตัวเงินอย่างไร
  - 5.2 ท่านได้รับผลตอบแทนอื่นๆ นอกเหนือจากตัวเงินหรือไม่ อย่างไร

หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัย

สำเนา

ที่ IRB2-126/2566

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้พิจารณาโครงการวิจัย

รหัสโครงการวิจัย : HU097/2566
 โครงการวิจัยเรื่อง : อาชญากรรมไซเบอร์: ศึกษากรณีการหลอกให้ลงทุน
 หัวหน้าโครงการวิจัย : นายธีระ กุลสวัสดิ์
 หน่วยงานที่สังกัด : คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
 วิธีพิจารณา : Exemption Determination Expedited Reviews Full Board

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า โครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยที่ผู้วิจัยเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ไม่มีการล่วงละเมิดสิทธิ สวัสดิภาพ และไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ตัวอย่างการวิจัยและผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยในขอบข่ายของโครงการวิจัยที่เสนอได้ (ดูตามเอกสารตรวจสอบ)

1. แบบเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ฉบับที่ 3 วันที่ 12 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2566
2. โครงการวิจัยฉบับภาษาไทย ฉบับที่ 2 วันที่ 11 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2566
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ฉบับที่ 2 วันที่ 11 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2566
4. เอกสารแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ฉบับที่ 1 วันที่ 20 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2566
5. แบบเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น แบบบันทึกข้อมูล (Data Collection Form)
 แบบสอบถาม หรือสัมภาษณ์ หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ฉบับที่ 2 วันที่ 11 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2566
6. เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี) ฉบับที่ - วันที่ - เดือน - พ.ศ. -

วันที่รับรอง : วันที่ 14 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2566

วันที่หมดอายุ : วันที่ 14 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2567

ลงนาม อาจารย์เจนวิทย์ นवलแสง

(อาจารย์เจนวิทย์ นवलแสง)

ประธานคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา
 ชุดที่ 2 (กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

ประวัตินักวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระ กุลสวัสดิ์

การศึกษา

- พ.ศ.2556 ปรัชญาคุชฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางวิทยาการปัญญา
มหาวิทยาลัยบูรพา
- พ.ศ.2550 วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- พ.ศ.2544 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา
- พ.ศ.2539 บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ สถาบันเทคโนโลยีนานาชาติ

ตำแหน่งทางวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ประสบการณ์สอน

- ปี พ.ศ. 2546 - 2548 โปรแกรมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์ (ในพระบรมราชูปถัมภ์)
- ปี พ.ศ. 2549 – 2550 ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- ปี พ.ศ. 2550 – ปัจจุบัน คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ผลงานทางวิชาการ

บุษราคัม ชัชวาลชาวนิชกิจ, ธีระ กุลสวัสดิ์ และ ภัสนันท์ พ่วงเถื่อน, (2566). ปัจจัยที่มีผลต่อ
พฤติกรรมการก่อกวนแก๊งบนโลกไซเบอร์ กรณีศึกษานิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา. *วารสารด้านการ
บริหารรัฐกิจและการเมือง*, 12, 42-56.

ธีระ กุลสวัสดิ์ และภัสนันท์ ถ่วงเถื่อน. (2566). ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลนคร
แหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*, 12(2). 190-204.

- ธีระ กุลสวัสดิ์, จิรวัด ศิริศักดิ์สมบูรณ์ และพิมพ์ประไพ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรเทศบาลนครในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ*, 5(4).. 205-218..
- สุรภัทร์ พิไชยแพทย์ และธีระ กุลสวัสดิ์. (2565). การพัฒนาการบริหารภาครัฐที่เหมาะสมในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารการเมืองการบริหารและกฎหมาย*, 14(1). 72-97.
- รัสรินทร์ ว่องสวัสดิ์ และธีระ กุลสวัสดิ์. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: ศึกษากรณีการใช้เฟซบุ๊ก. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*, 13(2). 320-337.
- วิภาวี รักน้ำเที่ยง, ธีระ กุลสวัสดิ์, อนุรัตน์ อนันทนาธร และภัทรพงษ์ รัตนเสวี. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายในการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการประมงในเขตเทศบาลนครระยอง. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*, 13(1). 117-132.
- ธีระ กุลสวัสดิ์ และปิยะ นาควัชร. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 8(10). 1-15.
- ธีระ กุลสวัสดิ์ และสมคิด เพชรประเสริฐ. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาตนเองของบุคลากรในเทศบาลนครในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ*, 4(2). 1-18.
- กรีน ธัญญวิกรม และธีระ กุลสวัสดิ์. (2564). การจัดการความมั่นคงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ กรณีศึกษา การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของธนาคารพาณิชย์ไทย. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 6(3). 371-386.
- ธีระ กุลสวัสดิ์, ธัญพิชชา สามารถ และอารีย์ ธวัชวัฒนานันท์. (2563). การกระทำความรุนแรงต่อผู้สูงอายุภายในครอบครัว: สาเหตุและแนวทางการป้องกัน. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*, 12(2), 111-127.
- อภิสราม่วงไหม, สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์, อนุรัตน์ อนันทนาธร, ธีระ กุลสวัสดิ์ และ จีระ ประทีป. (2563). การชำระค่าเช่าที่ดินราชพัสดุเพื่ออยู่อาศัยในจังหวัดชลบุรี. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*, 12(1), 173-188.
- สนิทเดช จินตนา, ธีระ กุลสวัสดิ์ และอนุรัตน์ อนันทนาธร. (2562). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของศักยภาพในการพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*. 12(65). 1047-1060.

- อรอินทร์ กิจสำราญ, ชีระ กุลสวัสดิ์ และอมรทิพย์ อมราภิบาล. (2562). การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการแก้ตัวในการศึกษาพฤติกรรมเล่นหอยไต้ดินของกลุ่มแม่บ้านฝักอาชีพในจังหวัดชลบุรี. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*, 15(2), 19-35.
- โสภณ น้ำส้ม, ชีระ กุลสวัสดิ์ และอมรทิพย์ อมราภิบาล. (2562). พฤติกรรมเล่นพนันไก่ชนของประชาชนในจังหวัดบุรีรัมย์: บูรณาการทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผลและทฤษฎีพฤติกรรมตามแบบ. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*, 15(3), 17-33.
- ชรินทร์ ประสมสุข และ ชีระ กุลสวัสดิ์. (2561). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*. 10(3), 353-368.
- พิมพ์ประไพ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, ชีระ กุลสวัสดิ์ และ ชีระวัฒน์ จันทิก. (2560). การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผลสำหรับกำหนดนโยบายด้านการประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตรของคณะ. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*. 10(2), 1950-1968.
- ศรียา วิริโยสุทธิกุล, ชีระ กุลสวัสดิ์ และสกฤติ อิสริยานนท์. (2558). นโยบายและกลยุทธ์การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดหนองคาย. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*. 7(3), 93-123.
- ชีระวัฒน์ จันทิก และชีระ กุลสวัสดิ์. (2558). แนวทางและกิจกรรมการสร้างความร่วมมือ ด้านการประกันคุณภาพในระดับคณะระหว่างหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*. 7(1), 69-98.
- ชีระ กุลสวัสดิ์, สมคิด เพชรประเสริฐ และเอกวิทย์ มณีธร. (2557). แบบจำลองพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*. 6(3), 77-98.
- น้ำฝน เสนางคนิกร, ชีระวัฒน์ จันทิก, เนรัญชลา กำไรทอง และ ชีระ กุลสวัสดิ์. (2557). การวัดระดับการบริโภคผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ค่าความยืดหยุ่นอุปสงค์ต่อรายได้ ผลต่อการกำหนดนโยบายบริหารอุตสาหกรรมชุมชน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*. 2(2), 192-202.
- ชีระ กุลสวัสดิ์ และชีระวัฒน์ จันทิก. (2557). ผลการดำเนินงานธุรกิจสีเขียว (Green Business) เพื่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน. *การประชุมสัมมนาเชิงวิชาการรูปแบบพลังงานทดแทนสู่ชุมชนแห่ง*

ประเทศไทย ครั้งที่ 7, 12-14 พ.ย. 2557. ประจวบคีรีขันธ์: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขตวังไกลกังวล.

ธีระ กุลสวัสดิ์. (2557). การยอมรับอีเลิร์นนิ่งของนิสิตระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยบูรพา. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*. 7(1), 308-320.

อนุรัตน์ อนันทนาธร, เอกวิทย์ มณีธร และ ธีระ กุลสวัสดิ์. (2555). แบบจำลองความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ความโน้มเอียงทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสถาบันการศึกษาในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*. 4(2), 233-257.

ธีระ กุลสวัสดิ์. (2555). การวิเคราะห์ความล้มเหลวและอุปสรรคของรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ไทย. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*. 4(1), 159-195.

ธีระ กุลสวัสดิ์. (2554). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในเทศบาลนครแหลมฉบัง. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*. 3(3), 275-307.

ธีระ กุลสวัสดิ์. (2553). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*. 2(3), 129-159.

Kulachai, W. and Kulsawat, T. (2016). The Impacts of Human Resource Management Practices on Employee's Job Performance. *In Proceeding of Academic International Conference on Social Science and Humanities, August 18-20, 2016* (pp.17-34). AICSSH 2016 (Oxford) Conference Proceedings.

Chantuk,T., Kulsawat, T. and Klangburam, N. (2013). Feasibility Analysis of Investment Projects on Housing Development in Thailand with Valuation Technique Based on Economy Factor. *In Proceeding of The Asian Conference on Society, Education and Technology 2013, October 23-27, 2013 Ramada Osaka Hotel* (pp.174-185). Aichi: The International Academic Forum 2013.